

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

Toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat 1.1.–31.12.2014

Toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat 1.1.–31.12.2014

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy

Tampere 2015

Saatesanat

Vuosi 2014 oli Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksessa isojen muutosten aikaa.

Vuoden aluksi kävin kuuntelemassa, mitä odotuksia omistajallamme ja tärkeimmillä sidosryhmillämme laitokselle on. Näissä keskusteluissa kuulin kaksi vahvaa viestiä: laitokselta odotetaan entistä vahvempaa tukea päätöksentekijöiden työlle ja laitoksen odotetaan avaavan tietovarantonsa ja saattavan ne aiempaa tehokkaampaan käyttöön. Samanaikaisesti varmistui, että laitoksen perusrahoitusta leikataan lähivuosien aikana lähes kolmanneksella.

Nämä muutospaineet johtivat uudistusprosessiin, jossa laitoksen toimintaympäristö arvioitiin ja tulevan toiminnan painopisteet määriteltiin kevään kuluessa uudelleen. Laitoksen työn suuntaamista koskevat keskustelut yhdessä toimintaprosessien tehostamistarpeen kanssa johtivat laitoksen rakennepohdintoihin ja lopulta päätökseen uudesta, aiempaa matalammasta ja joustavammasta organisaatiosta.

Samanaikaisesti jouduimme varautumaan budjettileikkauksiin. Työn painotusta koskevat linjaukset ohjasivat vuoden kuluessa päätettyjä toiminnan leikkauksia ja niiden johdosta käytyjä yhteistoimintaneuvotteluja. Neuvottelujen päätyttyä THL joutui lopettamaan kaikkiaan 240 työntekijän työsuhteen. Laajat irtisanomiset ja työtovereiden lähtö koskivat koko laitosta kipeästi.

Uudistusprosessista huolimatta laitoksen perustyö jatkui kaikilla toimialoilla. THL:n vaikuttavuus toteutuu kymmeniä eri reittejä. Perinteisen julkaisutoiminnan ja asiantuntijaryhmiin osallistumisen rinnalla kasvaa koko ajan erilaisten sähköisten toimintojen ja tuotteiden rooli.

Vuoden lopussa tehdyn mainekyselyn mukaan THL:n sidosryhmät ja asiakkaat pitävät laitosta edelleen erittäin arvostettuna, tunnettuna, luotettavana ja aktiivisena asiantuntijalaitoksena. Parannettavaa on toiminnan joustavuudessa ja laitoksen lähestyttävyydessä. Pyrimme paneutumaan näihin nyt alkaneena vuotena.

Kiitän kaikkia THL-läisiä hyvin tehdystä työstä.

Helsinki 24.2.2015

Juhani Eskola

Pääjohtaja

Sisällys

Saatesanat	3
1 Toimintakertomus.	5
1.1 Johdon katsaus	5
1.2 Vaikuttavuus	7
1.2.1 Vaikuttavuus strategisten tavoitteiden näkökulmasta	9
1.2.2 THL:n vaikuttavuus eri asiakasryhmien tarpeiden näkökulmasta	15
1.3 Toiminnallinen tehokkuus	17
1.3.1 Toiminnan taloudellisuus ja tuottavuus	22
1.3.2 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus	25
1.3.3 Yhteisrahoitteisen toiminnan ja yhteistoiminnan kustannusvastaavuus	35
1.4 Tuotokset ja laadunhallinta	39
1.4.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet	39
1.5 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	58
1.6 Tilinpäätösanalyysi	62
1.6.1 Rahoitusrakenne	62
1.6.2 Talousarvioin toteuminen	64
1.6.3 Tuotto- ja kululaskelma.	65
1.6.4 Tase.	65
1.7 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma	65
1.8 Arviointien tulokset	70
1.9 Yhteenvetotiedot väärinkäytöksistä	70
2 Talousarvion toteutumalaskelma	71
3 Tuotto- ja kululaskelma	74
4 Tase	75
5 Liitetiedot	77
6 Allekirjoitukset	89

1 Toimintakertomus

1.1 Johdon katsaus

Väestörakenteen muutos ja väestön ikääntyminen, taloustilanteen vaihtelut ja pitkän ajan kuluessa tapahtuva elinolojen muutos vaativat Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselta (THL) ja sen toimeksiantajilta laitoksen työkentän jatkuvaa uudelleen arviointia. THL on sosiaali- ja terveystieteiden (STM) alainen asiantuntijalaitos, jonka päätehtävät ovat väestön terveyden ja hyvinvoinnin sekä niihin vaikuttavien tekijöiden seuranta, toimintavaihtoehtojen ja valittujen toimintatapojen vaikutusten arviointi, sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmän kehittämisen tukeminen sekä alan tietopohjasta ja terveyden suojelun korkeasta tasosta huolehtiminen. Toiminnan kohteena olevien ilmiöiden muutokset ovat yleensä hitaita, mutta vaativat jatkuvaa silmälläpitoa. Toimintaympäristön muutokset voivat olla nopeampia; erityisesti julkisen vallan rahoitus tilanne ja politiikan painopisteiden muutokset vaikuttavat laitoksen mahdollisuuksiin edistää ja turvata suomalaisten terveyttä ja hyvinvointia.

Toimintaympäristö muuttuu – THL uudistaa toimintaansa

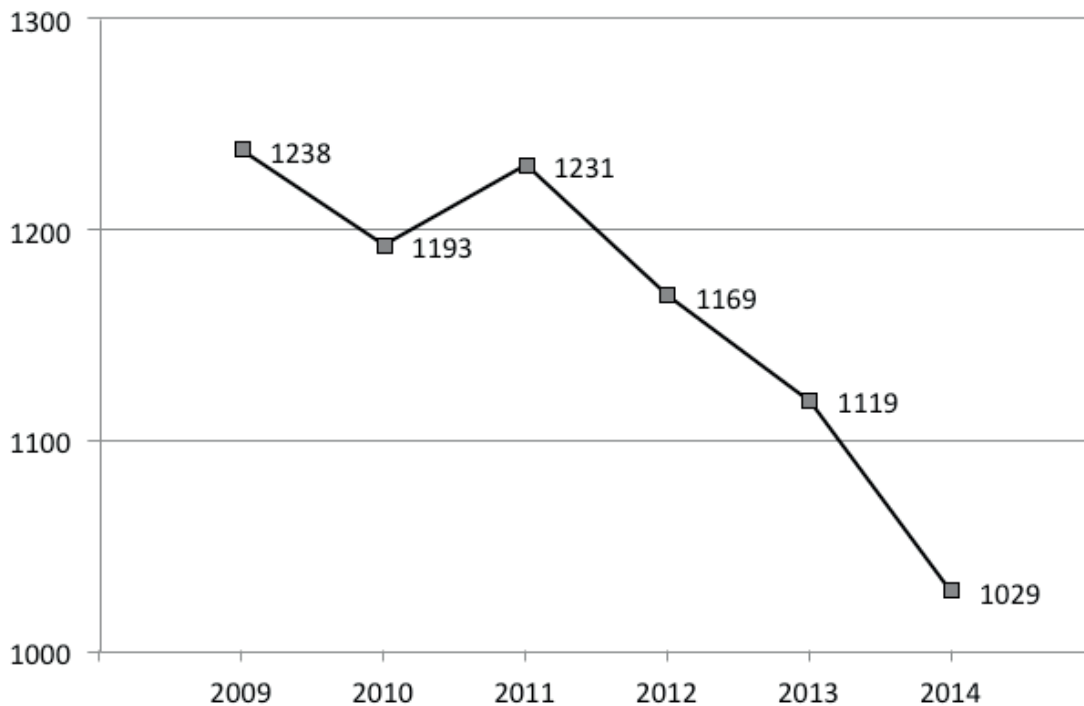
Talouskriisi ja siihen liittyneet budjettileikkaukset, valtion tutkimuslaitosuudistus sekä SOTE-uudistuksen valmistelu leimasivat THL:n toimintaa vuonna 2014. Laitos oli jo edellisenä vuotena käynnistänyt sopeutustoimet, joita jatkettiin 2014. Sopeutusta ei tehty vain isolla juustohöylällä, leikaten kaikkialta kunnolla ja saman verran, vaan THL aloitti samalla toimintaprofilinsa uudistamisen. Laitoksen organisaatorakennetta yksinkertaistettiin ja uuden organisaation mukaiset osastot ovat nyt aiempaa selkeämmin vastuussa omista sisältöalueistaan. THL:n strategia, joka oli valmistunut vuonna 2011, on arvioitu uudelleen. Ensi askelena määriteltiin kesällä 2014 uudet strategiset haasteet. Hyvänä pohjana uudistuksille oli keväällä 2014 valmistunut laitoksen kansainvälinen arviointi, joka tehtiin STM:n toimeksiannosta rinnakkain Työterveyslaitoksen (TTL) vastaavan arvioinnin kanssa.

Voimavarat vähentyvät ja toimintaa kohdennetaan uudelleen

Syksyllä 2013 tehty valtioneuvoston periaatepäätös valtion tutkimuslaitosuudistuksesta antoi jo suuntaa- viivat THL:n rahoituksen kokonaiskehitykselle vuoteen 2017 saakka. THL:n ja muiden valtion asiantuntijalaitosten talousarviomäärärahaa siirrettiin merkittävä osa valtion tutkimustoiminnan uusien rahoitusvälineiden, Strategisen tutkimuksen neuvoston (STN) ja päätöksentekoa tukeva selvitysrahoituksen, käyttöön. Lisäksi voimavaroja leikkasi valtiontalouden tiukentunut talousarviokehys. THL:n kohdalla nämä yhdessä merkitsevät laitoksen valtion budjetista saaman perusrahoituksen vähenemistä neljänneksellä vuodesta 2013 vuoteen 2017. Osa tästä vähennyksestä voi korvautua, jos laitos menestyy ulkoisen, kilpailun rahoituksen hankkimisessa uusista ja tähänastisista rahoituslähteistä. Kilpailu kuitenkin kovenee koko ajan ja perusrahoituksen leikkaus voi heikentää THL:n kilpailukykyä rahoitushauissa.

¹ Selkeyden vuoksi toimintakertomuksessa käytetään johdonmukaisesti seuraavia käsitteitä:

- THL-kirjanpitoyksikkö = THL ja sen alaiset laitokset (Valtion mielisairaalat ja koulukodit)
- THL = Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (ilman alaisia laitoksia)
- Alaiset laitokset = Valtion mielisairaalat ja koulukodit

Kuvio: THL:n henkilötyöpanoksen kehitys 2009-2014, henkilötyövuosina.

Voimavarojen väheneminen alkoi jo vuoden 2013 loppupuolella. Tuolloin aloitetut yt-neuvottelut päättyivät tammikuussa 2014. Kesällä 2014 päätettyjen uusien sopeutuslinjausten mukaisesti käytiin syksyllä 2014 jälleen laajat yt-neuvottelut. Näiden seurauksena päädyttiin henkilötyövuosien vähentämiseen kaiken kaikkiaan 240:llä vuodesta 2013 vuoteen 2016. Näistä 119 toteutui irtisanomisina, muut eläkejärjestelyinä ja omaehtoisina hakeutumisina muihin tehtäviin. Kuten todettu, sopeutus jatkuu vuoteen 2017 saakka.

Tässä tilanteessa laitos tietenkin arvioi toimintansa kohdentamista sekä toiminnan luonteen että toiminnan kohdeilmioiden näkökulmasta:

Toiminnan luonteen kannalta THL:n toiminta on jakautunut neljään päälohkoon tähän asti seuraavasti: tutkimustoimintaan (noin 40 prosenttia toiminnan kokonaisvolyymista), asiantuntijatoimintaan (toiset 40 prosenttia), viranomaistoimintoihin (esim. terveyden suojeleminen ja tilastointi, runsaat 10 prosenttia) sekä maksulliseen palvelutoimintaan (alle 10 prosenttia). Rajanveto eri toimintamuotojen välillä on vaikeaa, ja niiden rahoituspohja vaihtelee. Tutkimustoiminnasta noin kolmannes on rahoitettu ulkoisella kilpailulla rahoituksella. Asiantuntijatoiminnoissa on merkittäviä erillisiä valtion rahoituksia perusrahoituksen lisäksi. Tavoitteena on, että THL on sopeutuksen jälkeenkin omalla alallaan Suomen johtava ja kansainvälisesti arvostettu tutkimus- ja asiantuntijalaitos, jonka toiminta hyödyntää Suomen poikkeuksellisen hyviä tietovarantoja.

Toiminnan kohdeilmioiden uusi tarkastelu on vaikuttanut laitoksen organisaatiorakenteeseen, josta päätettiin vuoden 2014 lopulla. Uudessa rakenteessa on pyritty vähentämään toimintojen siilontumista sisällöllisesti erillisiin alueisiin samalla kun on haluttu selkeyttää organisaatioyksiköiden tehtäväkenttiä ja korostaa niiden monialaisuutta. Laitoksen yhteisiksi, kaikkea toimintaa koskeviksi tehtäviksi määriteltiin tietovarantojen kehittäminen ja hyödyntäminen sekä päätöksenteon tukeminen eri välinein ja rakentein.

THL:n organisaatio 1.1.2015 alkaen.

THL ottaa huomioon terveyden ja hyvinvoinnin tietotarpeet – niin päättäjien, ammattilaisten kuin kaikkien suomalaisten

Loppuvuodesta 2014 valmistunut STM:n hallinnonalan mainekysely antoi lisäaineita THL:n uudistumiselle. THL:n syntyyn vuonna 2009 johtanut Kansanterveyslaitoksen (KTL) ja Stakesin (Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus) fuusio heikensi selvästi THL:n mainetta sidosryhmien keskuudessa. Vasta uuden laitoksen toiminnan vakiintuminen vuodesta 2012 eteenpäin on kääntänyt suuntaa hivenen. Fuusion tuottamasta notkahduksesta huolimatta THL:ää pidetään edelleen erittäin arvostettuna, tunnettuna, luotettavana ja aktiivisena asiantuntijalaitoksena. Parannettavaa on eniten laitoksen toiminnan joustavuudessa, laitoksen lähestyttävyydessä sekä laitoksen keskusteleavuudessa. Muutamille sidosryhmilleen laitos oli myös jäänyt etäiseksi.

Mainekyselyn nostamiin kysymyksiin vastaamisessa haasteena ovat laitoksen toimintakentän moniulotteisuus ja sen eri sidosryhmien paljonkin toisistaan poikkeaviin tarpeisiin vastaaminen samanaikaisesti. Terveiden ja hyvinvoinnin ilmiöistä tarvitaan seurantatiedon ja taustatekijöitä koskevan tiedon lisäksi eri toimien vaikuttavuustietoa terveystutkimuksen, hyvinvointitutkimuksen, taloustutkimuksen ja politiikan tutkimuksen näkökulmista. Pelkkä lääketieteellinen tai sosiaalitieteellinen tutkimus eivät kapeassa mielessä riitä, ei myöskään pelkkä tutkimustieto: päättäjät, sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset sekä kaikki suomalaiset tarvitsevat monipuolisia tietotuotteita omiin moninaisiin tarpeisiinsa. THL kehittää aktiivisesti toimintatapojaan näihin tarpeisiin vastaamiseksi.

1.2. Vaikuttavuus

THL:n toiminta vuodeksi 2014 suunniteltiin vuonna 2011 hyväksytyn THL:n strategian ollessa voimassa. Laitoksen rahoitustilanne alkoi vuoden 2014 aikana muuttua radikaalisti, kun tutkimuslaitosuudistus ja valtiontalouden vaikeudet leikkasivat rahoitusta. Kaikkiaan valtion talousarviossa myönnetty perusrahoitus alenee neljänneksellä vuodesta 2013 vuoteen 2017. Tämän vuoksi vuosi 2014 oli laitoksen toiminnassa ennen kaikkea sopeuttamisen vuosi. Siksi vain runsaat 3 vuotta vanha strategiakin menetti merkitystään

THL:n toiminnan jäsentäjänä. Yhtenä keskeisenä askeleena sopeutustoimissa määriteltiin THL:ssä kesäkuussa 2014 laitoksen uudet strategiset haasteet. Niissä otettiin huomioon myös toukokuussa 2014 valmistuneen THL:n kansainvälisen arvioinnin suositukset. Arviointiin ja uusiin haastemuotoiluihin perustuvat toimenpidelinjaukset käytiin läpi STM:n ja THL:n neuvottelussa kesäkuun 2014 lopussa

Yli puolet vuodesta 2014 toimittiin siis uusien haasteiden ja arvioinnin suositusten viitoittamalla tavalla. Siksi on perusteltua, että tässä vuosikertomuksessa laitoksen toimintaa kuvataan kesäkuun 2014 strategisten haasteiden mukaisella jäsentelyllä. Silloin toiminnan arviointi on käyttökelpoinen myös seuraavana vuotena laitoksen toimintaa edelleen uudistettaessa. Kansainvälisen arvioinnin 9 suositusta on esitetty vertailupohjaksi omassa laatikossaan alla.

Kesäkuussa 2014 laitoksen toiminnan uudistamisen pohjaksi määritellyt strategiset haasteet olivat:

Hyvinvointivaltion kestävyys väestörakenteen muuttuessa

Eriarvoisuus ja syrjäytyminen

Tärkeimpien kansansairauksien ehkäisy

Varautuminen terveysuhkiin

Turvallinen elinympäristö

Palvelujärjestelmän muutoksen tuki

Kesäkuussa 2014 todettiin haasteiden määrittelyn yhteydessä vielä erikseen, että kaikkiin näihin haasteisiin vastaamiseksi THL kehittää koko laitoksen toiminnassa tietovarantoja ja edistää niiden käyttöä sekä pyrkii erityisesti tukemaan tiedolla päätöksentekoa terveyden ja hyvinvoinnin kysymyksissä.

THL:n kansainvälisen arvioinnin suositukset toukokuulta 2014

Budjettileikkauksista koituvat haitat tulisi pyrkiä minimoimaan

Olisi arvioitava uudelleen, mitkä tehtävät eivät kuulu laitoksen ydintoimintoihin.

Johtamisen ja hallinnon prosesseja ja niiden organisointia tulisi parantaa.

Tulisi ottaa käyttöön tulosindikaattorit (suoritusindikaattorit, performance indicators) tulosityksiköille ja asiantuntijoille.

Ulkoisten palvelupyyntöjen (toimeksiantojen) organisointia, priorisointia ja seurantaa tulisi tehostaa.

THL:n toiminnan vaikuttavuus kansalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä ja siitä syntyvät merkittävät hyödyt tulisi tehdä paremmin näkyväksi ja niistä tulisi tiedottaa paremmin, ministeriölle, sidosryhmille ja kansalaisille

Valtioneuvoston tulisi paremmin ottaa huomioon korkeatasoisen tutkimuksen hyödyt näyttöön perustuvassa politiikassa ja päätöksenteossa ja nähdä tässä yhteydessä THL:n asiantuntemuksen merkitys. Nämä ehdotukset liittyvät vaikutusarviointien kehittämiseen

Ehdotetaan perustettavaksi neuvoa-antava asiantuntijaelin, joka säännöllisin väliajoin arvioi THL:n toimintaa (a) tutkimuksen ja asiantuntijatehtävien kesken, (b) tutkimuksen eri aihealueiden kesken ja (c) tutkimuksen ja muun toiminnan vaikuttavuuden kannalta.

Asettaa yhdeksi päätavoitteista sen, että helpotetaan THL:n laajojen tutkimusaineistojen luovuttamista ja niihin pääsyä laajemmalle tiedeyhteisölle. Tähän saatetaan tarvita laitoksen, Suomen Akatemian ja yliopistojen keskinäisiä yhteistyösopimuksia.

1.2.1. Vaikuttavuus vuoden 2014 strategisten tavoitteiden näkökulmasta

”THL:n toiminnan vaikuttavuus kansalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämässä ja siitä syntyvät merkittävät hyödyt tulisi tehdä paremmin näkyväksi ja niistä tulisi tiedottaa paremmin, ministeriölle, sidosryhmille ja kansalaisille”, kirjoitti THL:n kansainvälinen arviointiryhmä keväällä 2014. STM:n ja THL:n neuvottelussa kesäkuussa 2014 tähän suositukseen liitettiin seuraavat kommentit: ”Laitos raportoi vuosittain tulossopimuksen yhteydessä erikseen, kuinka asiassa on edetty. Valtioneuvoston tulisi määrajoin arvioida näyttöön perustuvan toiminnan hyötyjä tärkeimpien tehtyjen päätösten pohjalta.” THL on esittänyt STM:lle, että THL:n neuvostoon nimetään arviointijaosto, joka valmistelee neuvoston käsitteilyyn arvion laitoksen toiminnan vaikuttavuudesta. Ensimmäinen THL:n vaikuttavuuden ja sen esille tuomisen systemaattinen arviointi jää kuitenkin seuraavaan toimintakertomukseen.

THL:n vaikuttavuus toteutuu kymmeniä eri reittejä. Perinteisen julkaisutoiminnan ja asiantuntijaryhmiin osallistumisen rinnalla kasvaa koko ajan erilaisten sähköisten toimintojen ja tuotteiden rooli. Asiantuntijalaitokselta odotetaan aktiivista panosta myös sosiaalisessa mediassa. Kaikkien näiden luetteleminen toimintakertomuksessa on käytännön syistä mahdotonta. Voi kuitenkin todeta muutaman esimerkin helposti piiloon jäävästä vaikuttavuudesta. THL:n asiantuntijat ovat vuosittain mukana kymmenien erilaisten ohjeiden ja suositusten tuottamisessa tai päivittämisessä. Näillä on merkitystä niin sosiaali- ja terveystaloustaloudelle kuin tavallisten suomalaisten arkitoiminnoille. THL antaa joka vuosi kymmeniä pyydettyjä lausuntoja eri päätösehdotusten valmisteluvaiheissa. Ja THL toimii Suomen asiantuntijatahona monissa kansainvälisissä yhteyksissä erityisesti tartuntatautien torjunnan kysymyksissä. Kaikki nämä toiminnot eivät mahdu alla käsiteltävien vuoden 2014 kuuden strategisen haasteen otsikoiden alle, eikä alla olevan katsauksen ole tarkoituskaan olla yksityiskohtaisen kattava.

Hyvinvointivaltion kestävyys väestörakenteen muuttuessa

Tämän haasteen kohdalla vaikuttavuus tarkoittaa THL:n työkentässä ennen kaikkea hyvinvointivaltion sosiaalisen kestävyys ja väestön ikääntymisen kysymyksiä. THL:n toiminta varmistaa, että maassa on ajantasainen tietopohja väestön terveyden ja hyvinvoinnin tilasta, kehityksestä ja jakaumasta sekä sosioekonomisista eroista näissä. Olennaista on myös arvioida väestörakenteen muutoksen vaikutuksia ja ennakoita ikääntymisen haasteita ja mahdollisuuksia. THL tuottaa tietoa koko väestön terveydestä, toimintakyvystä sekä mahdollisuuksista osallistua aktiivisesti ja tasapuolisesti hyvinvoinnin rakentamiseen ja sen hedelmistä nauttimiseen. Lisäksi THL tutkii ja välittää käytäntöön tietoja hyvistä politiikkatoimista ja toimintamalleista, joilla vahvistetaan ikääntyneiden itsenäistä selviytymistä. Näitä malleja tarvitaan niin palvelujärjestelmässä kuin ikääntyvien kotiympäristössä. *Mitä uutta THL tästä tietää:* Vuoden 2014 lopussa ilmestyi määrävuosin tehtävän tutkimussarjan uusin raportti ”Suomalaisten hyvinvointi 2014” (ks. laatikko). Tutkimus antaa kattavan kuvan väestön elinoloista, terveydestä ja hyvinvoinnista. Väestön toiminta- ja työkyvyn kehityksestä laadittiin ennusteita muun muassa Terveys 2011 -seurantatutkimuksen pohjalta. Päähavaintona on toimintakyvyn kehittyminen edelleen myönteiseen suuntaan kaikissa väestöryhmissä, myös ikääntyneissä. Kuitenkaan kaikista iäkkäimpien kohdalla ei nähty yhtä hyvää kehitystä.

Miten THL on kehittänyt tätä koskevia tietovarantoja: Koko väestön perustietoaaineistojen (Terveys 2011 ja sen seuranta-aineistot), alueellinen terveys- ja hyvinvointitutkimus (ATH) sekä hyvinvointipalvelukysely (HYPA) aineistoja täydennettiin uusilla tiedonkeruilla ja lisäaineiksilla, kuten paikkatiedoilla. Samalla on selvitetty mahdollisuuksia laajentaa aineistojen käyttöä avoimen datan suuntaan. Tietosuoja asettaa tiukat rajat avaamispyrkimyksille. Nimenomaan ikääntyneitä väestöä koskevia perustietovarantoja ovat HYPA-aineiston kansallisesti edustavat täydentyvät paneeli- ja poikkileikkausaineistot vuodesta 2004 ja Terveys 2011 aineiston takautuvat paneeli- ja poikkileikkausaineistot. Vanhusten palvelujen tutkimukseen on käytettävissä RAI- arviointi- ja seurantajärjestelmän tietopohja.

Miten THL on tukenut päätöksentekoa tämän haasteen kysymyksissä: THL on tuottanut osana väestötutkimuksiaan määrävuosin tietoa iäkkäiden elinoloista ja elämänlaadusta sekä keskeisistä hyvinvointi- ja terveysongelmista. Tulosten mukaan iäkkäät voivat yhä paremmin, mutta noin joka viidennelle kasautuu hyvinvointi- ja terveysongelmia. Yhä useampi 85 vuotta täyttänyt asuu yksin kotonaan, ja heillä on kohonnut riski useampiin hyvinvointivajeisiin. Vanhuspalvelulain arviointi toteutettiin vuonna 2014 kolmella seurantakyselyllä. Tulokset osoittivat lain tavoitteiden toteutuneen pääsääntöisesti hyvin. Aloitettiin hyvinvointi- ja terveysvaikutusten ennakoarvioinnin koulutus ministeriöissä ja parannettiin toimintamallin ohjeistusta. Toimintamalli auttaa muun muassa lainsäädäntöuudistusten vaikutusten arvioinnissa.

Hyvinvointi-Suomi ei ole muuttunut pahoinvointivaltioksi: Tutkimusraportti ”Suomalaisten hyvinvointi 2014”. Suomalaisten hyvinvointi ja terveys olivat kohentuneet, kun keväällä 2013 kerättyä tutkimusaineistoa verrattiin aikaisempiin vuoden 2000 jälkeen tehtyihin tutkimuksiin. Tulo- ja hyvinvointierojen pitkään jatkunut kasvu näytti pysähtyneen. Iäkkäistä tulokset kertovat seuraavaa: Valtaosalla kotona asuvista iäkkäistä on hyvät elinolot ja riittävä toimeentulo, he ovat tyytyväisiä terveyteensä ja kokevat elämänlaatunsa hyväksi. Ikääntyneiden päivittäisessä toimintakyvyssä ei juuri ole tapahtunut muutoksia, mutta yksinäisyys ja ongelmat terveyspalvelujen ja kotiavun saannissa heikentävät hyvinvointia. Noin joka viides 80 vuotta täyttänyt ei ole päässyt osalliseksi yleisestä hyvinvoinnista, ja heille kasaantuu monenlaisia ongelmia. 75 vuotta täyttäneistä 75 prosenttia on valmis käyttämään enemmän omia varoja palveluihinsa. Ikäihmiset eivät myöskään ole halukkaita jäämään omaisten hoidettavaksi.

Eriarvoisuus ja syrjäytyminen

Väestön hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn tason kehitys näyttää tutkimustulosten mukaan edelleen pääosin myönteiseltä. Enemmän vaihtelua on terveyden ja hyvinvoinnin väestöryhmäeroissa (ks. osiota ”Hyvinvointi- ja terveyserot”, www.thl.fi). THL tuottaa eri tietolähteiden avulla ajantasaisen tietopohjan näiden erojen sekä eriarvoisuuden ja syrjäytymisen muutoksista. Lisäksi THL kehittää eri toimijoiden käyttöön toimintatapoja ja välineitä terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseksi. Vuonna 2014 THL vaikutti eriarvoisuuteen ja syrjäytymiseen liittyvissä kysymyksissä uusilla tutkimustuloksilla, työkaluilla ja katsauksilla:

Mitä uutta THL tästä tietää: Tutkimusraportti ”Suomalaisten hyvinvointi 2014” (joulukuulta 2014) sisältää myös yksityiskohtaista tietoa eriarvoisuudesta ja syrjäytymisestä. Päähavaintona on, että sosioekonomiset terveys- ja hyvinvointierot ovat yhä edelleen kansainvälisesti verrattuna suuret. Tuloerojen ja suhteellisen köyhyyden yli vuosikymmenen kestänyt kasvu on kuitenkin pysähtynyt. Eriarvoisuuteen ja syrjäytymiseen liittyvää tietoa oli myös raportissa ”Lapsiperheiden hyvinvointi 2014”. Sen mukaan suurin osa lapsista voi hyvin. Suomessa on kuitenkin suuri joukko lapsia, joiden kohdalla YK:n määrittelemät lasten oikeudet eivät toteudu täysimääräisesti. Syitä tähän ovat lapsiperheiden tulo-, terveys- ja hyvinvointierot, sitkeä köyhyys, työelämän kiire, päihteet, yksinäisyys ja sosiaali- ja terveyspalveluiden toimimattomuus.

Miten THL on kehittänyt tätä koskevia tietovarantoja: HYPÄ-aineiston keruut. Alueellisen terveys- ja hyvinvointitutkimuksen (ATH) aineistoon liitettiin uusi paikkatietoihin perustuva kaupunki-maaseutu – alueluokitus. Maahanmuuttajien terveys- ja hyvinvointitutkimuksen (aineisto vuodelta 2012) hyödyntämistä jatkettiin käyttäen tukena myös rekisteriaineistoja. ATH-tutkimukseen nivottiin tiedonkeruu ulkomaalaista syntyperää olevien työ- ja hyvinvointitutkimusta varten. Käyttökokemukset auttavat maahanmuuttajien terveyttä ja hyvinvointia koskevan tietovarannon jatkokehittämisessä. Päätettiin yhdistää ATH- tutkimuksen kanssa yhdeksi tutkimukseksi aiemmat erilliset aikuisväestön ja eläkeikäisen väestön terveyskäyttäytymistutkimukset (AVTK ja EVTK).

Miten THL on tukenut päätöksentekoa tämän haasteen kysymyksissä: Ministeriöiden tulevaisuuskatsauksista tehtiin hyvinvointi- ja eriarvoanalyysi yhteistyössä valtioneuvoston kanslian (VNK) ja STM:n kanssa. Pää tulemana oli mm. seuraavia asioita: ”Sosioekonomiset, alueelliset ja sukupuolen mukaiset terveys- ja hyvinvointierot ovat edelleen suuria. Väestön polarisaatiokehitys uhkaa yhteiskunnan perusteita. Panostus terveyteen, hyvinvointiin ja osaamiseen tukee talouskasvua ja hyvinvoinnin rahoitusta. Väestön elintapojen kohentaminen ja kansansairauksien ehkäisy on edelleen tarpeellista. Yhteiskunnan toimivuus edellyttää sosiaaliturvan, erityisesti sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistamista.” THL pitää yllä keskeisiä valtakunnallisia toimijaverkostoja eriarvoisuuden ja syrjäytymisen kysymyksissä. HYTE-oppimisverkosto (Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja eriarvoisuuden vähentäminen) ja TOIMIA-verkosto (toimintakyvyn arviointi) toimivat aktiivisesti ja levittivät tietoa hyvistä käytännöistä verkkosivuillaan ja eri tapahtumissa. Näiden lisäksi THL oli mukana tuottamassa laskelmia valtionosuus uudistuksen tueksi. Käynnissä oli myös tutkimusta paljon julkisuudessa esillä olleissa lastensuojelun kysymyksissä osana lastensuojelun kehittämishanketta (LaskeTut).

Maahanmuuttajat terveyspalvelujen käyttäjinä: sekä maahanmuuttajilta että terveyspalveluilta puuttuu tietoa toisistaan. Maahanmuuttajien puutteelliset tiedot palvelujärjestelmästä saattavat estää tarpeen mukaista palvelujen käyttöä ja vaikuttaa palvelujen kohdentumiseen (esim. päivystyskäyntien merkittävä osuus). Terveystietojen puutteelliset tiedot maahanmuuttajista, heidän kulttuuritaustastaan ja erityistarpeista saattavat estää tarpeen mukaista palvelujen tuotantoa ja johtaa epätarkoituksenmukaiseen palvelujen käyttöön (esim. päivystyskäyntien merkittävä osuus). Kieli- taidon puutteet ja hankaluudet tulkin käytössä voivat myös vaikuttaa koetun palvelujen tarpeen ja saadun palvelun ristiriitaan. Terveystietojen eri tasoilla tarvitaan lisää osaamista maahanmuuttajien erityistarpeista ja lisää ymmärrystä eri maahanmuuttajaryhmien ja yksilöiden välisiin eroihin (mm. kulttuuri ja elämäkokemukset), jotka vaikuttavat tapaan hakea palveluita ja ilmaista koettuja ongelmia ja tarpeita.

Tärkeimpien kansansairauksien ehkäisy

Kansantautien ehkäisy perustuu tutkimustyöhön, jonka kohteina ovat kansantautien syyt ja eri ehkäisykeinojen toimivuus ja vaikuttavuus. Samalla tutkimustyö seuraa kansantautien esiintyvyyttä väestössä ja tautien syytekijöiden muutoksia. Toiminnan vaikuttavuus näkyy tautien esiintyvyyden muutoksissa sekä jatkuvasti tehokkaammissa sairauksien ehkäisytoimissa. Tärkeimmät tutkitavat kansansairaudet ovat sydän- ja verisuonitaudit, diabetes, lihavuuteen liittyvät taudit ja muistisairaudet. Työn tuloksena on tutkimustiedon lisäksi ohjeita ja suosituksia, testattuja toimintamalleja sekä tukea valtakunnallisille kansantautien ehkäisyohjelmille (ks. thl.fi – sivuston aihe sivusto ”Kansantaudit”).

Mitä uutta THL tästä tietää: FINRISKI-tutkimuksen vuonna 2012 kerättyyn aineistoon ja aikaisempiin tutkimuksiin perustuen julkaistiin yhteenvetotutkimus pitkän aikavälin muutoksista sydän- ja verisuonitautien esiintyvyyden, niihin liittyvän kuolleisuuden ja riskitekijöiden muutoksista. FINRISKI-tutkimuksen perustulokset oli julkaistu jo 2013. Yhteenvetoon mukaan 40 vuoden jakson (1972–2012) kolmen alkuvuosikymmenen suotuisa kehitys taittui 2000-luvulla, kun väestön kolesterolitaso ja verenpaine kääntyivät nousuun. Tulos antaa aihetta jatkaa ja tehostaa valtakunnallisia toimia kansantautien ehkäisemiseksi ja terveyden edistämiseksi.

Miten THL on kehittänyt tätä koskevia tietovarantoja: Kansansairauksien ehkäisyä tukevan tutkimuksen keskeinen tietopohja muodostuu laajoista väestötutkimuksista ja niiden yhteydessä tutkittavilta kerättyistä näyteaineistoista (ks. laatikko: THL:n biopankki avattiin 2014). Laajojen aineistojen hallinta ja käytön valvonta vaativat jatkuvaa kehittämistyötä. Vuonna 2014 tällä alueella oli Biopankin perustamisen lisäksi ajankohtaisena jatkumassa suurten väestökohorttiaineistojen kansainvälinen harmonisointityö.

Miten THL on tukenut päätöksentekoa tämän haasteen kysymyksissä: Valtakunnallisen Kansanterveyspäivän teema 2014 oli valtimotaudit. Lisäksi järjestettiin vuosittainen kroonisten tautien ehkäisyyn liittyvä NCD-seminaari. Kansalliseen Sähköisen asioinnin ja demokratian ohjelmaan (SADE) liittyvä osio ”Avun tarpeen itsearviointi ja luotettava sotetieto” eteni toteuttamis- ja testaamisvaiheeseen.

THL:n biopankki avattiin 2014. Kansantautien ehkäisyä tukevassa tutkimuksessa ovat avainasemassa tutkittavilta kerättävät näyteaineistot. Näytteiden tehokkaan ja tietosuojatun käytön nykyaikainen perusratkaisu on moderni biopankki. THL Biopankki avautui toisena Suomessa alkuvuodesta 2014. THL Biopankki tukee tutkimusta, joka selvittää sairauksien syitä ja perimän, ympäristön ja elintapojen vaikutusta niihin sekä pyrkii kehittämään uusia ratkaisuja terveyden edistämiseksi ja sairauksien ehkäisemiseksi. THL Biopankin tarkoitus on koota merkittävä väestöpohjainen tutkimusaineisto tulevia tutkimuksia varten. THL Biopankin tutkimusalueet ovat väestön terveyden edistäminen, tautimekanismeihin vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen, sairauksien ehkäisy, väestön hyvinvointia ja terveyttä edistävien tuotteiden kehittäminen ja sairaanhoidossa käytettävien tuotteiden ja hoitokäytäntöjen kehittäminen.

Varautuminen terveysuhkiin

Tartuntatautien seuranta ja torjunta sekä rokotustoiminta ovat päämuodot THL:n varautumistoiminnoissa terveysuhkia vastaan. Myös ympäristöterveyteen liittyvissä toiminnoissa on paljon varautumistehtäviä. Niistä kerrotaan alempana Turvallinen elinympäristö – jaksossa. THL:n vaikuttavuutta kaikissa näissä tehtävissä voi parhaiten arvioida selvittämällä, miten THL on onnistunut tukemaan terveysuhkien torjuntaa. Vuonna 2014 ei akuutteja uhkia kohdistunut Suomeen, mutta Ebola – kuumeen leviäminen Afrikassa ja sen kansainvälinen torjunta toivat tehtäviä myös Suomeen (ks. laatikko: Suomi mukana Ebola – valmiudessa). Lisäksi tehtiin uudistuksia valmiustoiminnoissa muiden, tutumpien uhkien suhteen.

Mitä uutta THL tästä tietää: Ensimmäistä kertaa maailmassa osoitettiin pneumokokkrokotteiden ehkäisevän vakavaa tautimuotoa moninkertaiseksi paremmin kuin aiemmin luultiin. Narkolepsian syntymekanismien tutkimuksessa tehtiin uusia merkittäviä havaintoja eri rokotteiden merkityksestä. Tartuntatautipuoella julkaistiin laaja raportti hepatiitti C:n (HCV) tautitaakasta Suomessa 1995–2013. Sen mukaan Suomessa tartunta saadaan yleensä nuorella iällä. Valtaosa tautitapauksista liittyy ruiskuhuumeiden käyttöön.

Miten THL on kehittänyt tätä koskevia tietovarantoja: Valtakunnallisen rokotusrekisterin kehittäminen ja hyödyntäminen jatkui. Rekisteritietoja käytettiin muun muassa yhdistämällä ensimmäistä kertaa influenssarokotustietoja avoterveydenhuollossa diagnosoituihin influenssatapauksiin. Muutenkin päästiin käyttämään uusia välineitä ja uusia tietolähteitä. Tartuntatautien hoitoon liittyvien infektioiden seurannan rekisteri ja raportit uudistuivat. Niin sanottua käyntisyysseurantaa on laajennettu uusiin avohoidon seurantapisteisiin AvoHilmo – järjestelmän avulla. Seuranta kattaa nyt lähes koko maan ja tuottaa varsin kattavaa ja ajantasaista tietoa influenssasta.

Miten THL on tukenut päätöksentekoa tämän haasteen kysymyksissä: Valtakunnallista rokotusohjelmaa kehitettiin vuonna 2014 sekä tuottamalla vaikuttavuustietoa päätöksenteon tarpeisiin että avustamalla ja seuraamalla ohjelman toteutusta. Kansallisen rokotusohjelman rokotehankintojen vertailuperusteista järjestettiin kaikille avoin keskustelu digitaalisella foorumilla ensi kertaa maailmassa. Tartuntatautiseurannan ja – torjunnan puolella THL käytti merkittävän panoksen Global Health Security Agenda (GHS) – terveysturvallisuuden kehittämisohjelmaan. Suomen osallistumista ohjelmaan ohjaa STM. Suomi on vuonna 2015 ohjelman puheenjohtajamaa.

Suomi mukana Ebola – valmiudessa Huhtikuussa 2014 Länsi-Afrikassa käynnistynyt Ebola-verenvuotokuume-epidemia kehittyi tunnetun historian vakavimmaksi. Elokuussa 2014 WHO julisti epidemian kansainväliseksi hätätilanteeksi, YK käsitteli epidemiaa ja sen vaatimia toimia poikkeuksellisesti turvallisuusneuvostossa ja YK:n pääsihteeri asetti erillisen UNMEER – mission hoitamaan kansainvälisiä toimia ja niiden koordinaatiota. Myös Euroopassa ja samalla Suomessa on jouduttu varautumaan mahdollisiin Ebola-tapauksiin. THL:n tartuntatautiosasto tuotti terveydenhuollon ja maa-hantulon ohjeistusta sekä kansalaisille ja ammattilaisille suunnatun Ebola-verkkosivuston, huolehti Ebola-laboratoriotestien käyttöönotosta ja ohjeistuksesta, sopi Ruotsin kanssa kansallisen tason varmistusdiagnostiikasta sekä osallistui EU-koordinaatioon (jokaviikkoinen puhelinkokous), tilanteen seurantaan ja STM:n perustaman poikkihallinnollisen Ebola-koordinaatioryhmän toimintaan. Ebola-epidemia vaati THL:ltä valmiutta siirtää ennakoimattomasti merkittävä resurssipanos akuuttiin tehtävään erityisesti tartuntatautien torjunnan ja virologian yksiköissä.

Turvallinen elinympäristö

Elinympäristön turvallisuus kuuluu monella tavalla THL:n toimintakenttään. Ympäristöterveyden kysymykset, asumisympäristön esteettömyys ja koti- ja vapaa-ajan tapaturmien torjunta ovat tärkeitä tähän liittyviä toimintoalueita. Kotona ja arkielämässä selviytymisen apuvälineet ovat myös tukemassa turvallista elinympäristöä. Ympäristöterveyden alueella on kysymys esimerkiksi ilman ja veden laadusta, sisäilmasta, pilaantuneesta maasta ja ympäristömelusta sekä ilmastomuutoksesta. Kaikissa elinympäristötehtävissä THL:n toiminnan vaikuttavuus näkyy varsinkin erilaisten ohjelmien toteuttamistukena ja oppaiden ja suositusten laatimisena sekä mitä moninaisimpina asiantuntijalausuntoina ulottuen poliittisesta päätöksenteosta kaavoitukseen ja oikeusprosesseihin. Myös toimintakäytäntöjen testaus on THL:lle tärkeä vaikuttamisväylä elinympäristöasioissa. Terveyspalveluiden puolella käsiteltävä potilasturvallisuus sivuaa senkin turvallista elinympäristöä.

Mitä uutta THL tästä tietää: Vilkaista kansalaiskeskustelua herättävät aina uudet tulokset puun pienpolton savuilla. Elokuussa 2014 THL:n asiantuntijat raportoivat pitkäaikaisen altistumisen pienpolton savuilla lisäävän sydän-, verenkierto- ja keuhkosairauskuolleisuutta. Tutkimustuloksien julkaisemista jatkettiin kansainvälisessä HITEA-tutkimuksessa, jonka aikaisempien raporttien mukaan suomalaiset koululaiset ovat erityisen alttiita hengityselinvaivoille koulujen kosteusvaurioiden takia. Tämä havainto on vahvistunut jatkotutkimuksissa.

Miten THL on kehittänyt tätä koskevia tietovarantoja: Turvallisen elinympäristön osalta on kartutettu tietoa sekä sisäilmaan että ympäristötekijöihin liittyen.

Miten THL on tukenut päätöksentekoa tämän haasteen kysymyksissä: Kosteus- ja homeongelmien ratkaisemisponnisteluissa THL on mukana kansallisissa kosteus- ja homealkoissa ja toteuttaa useita aiheita sivuaavia hankkeita Työterveyslaitoksen kanssa. THL on pitänyt esillä pienhiukkaspäästöjen rajoittamisen tarpeellisuutta, kun Suomi on valmistellut kantojaan EU:n ilmanlaatu-paketista.

Eurooppalainen tutkimus osoittaa ilmansaasteiden terveysvaikutukset kaupungeissa ESCAPE-tutkimukseen osallistunut THL:n asiantuntija Timo Lanki kirjoitti huhtikuussa 2014 THL-blogissaan: Tutkimus osoitti pitkäaikaisen ilmansaasteille altistumisen lisäävän esimerkiksi sydänsairauksien, keuhkosityövän ja ennenaikaisen kuoleman riskiä. Tulokset vahvistavat monen arkista kokemusta, jonka mukaan pitkäaikainen epäpuhtaan ilman hengittäminen ei voi olla kenellekään terveellistä. Hyvä uutinen on se, että ilmansaasteista aiheutuvia terveysriskejä on mahdollista torjua myös tiivistyvässä kaupungissa. Tutkimukset osoittavat, että ilmansaastepitoisuudet laskevat jyrkästi etäännyttäessä tiestä. Siten jo vähäisen ”suojavyöhykkeen” jättäminen asutuksen ja vilkkaan tien väliin laskee merkittävästi terveysriskejä. Lapset, vanhukset ja sairauksista kärsivät ovat erityisen herkkiä ilmansaasteiden haitoille, joten tiivistyvässäkään kaupungissa ei esimerkiksi kouluja, päiväkoteja, sairaaloita ja palvelutaloja tule sijoittaa lähellä vilkkaita teitä.

Palvelujärjestelmän muutoksen tuki

Vuonna 2014 THL:ään kohdistui paljon odotuksia sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmän uudistamisen tarvitseman tuen ja tietopohjan tuottamisessa. SOTE-uudistuksen lisäksi asiantuntijatietoa tarvittiin vammaislakien ja sosiaalihuoltolain kokonaisuudistuksen tueksi. Tärkeänä tehtävänä käynnistettiin sosiaali- ja terveydenhuollon monikanavarahoituksen purkamista koskeva selvitystyö. THL oli mukana vanhuspalvelulain vaikutusten arvioinnissa, Kaste-ohjelman koordinoitavuudessa ja Innokylän toiminnan kehittämisessä. Kaikissa näissä toiminnoissa THL kiinnittää huomiota erityisesti sosiaali- ja terveyspalvelujen ja koko järjestelmän vaikuttavuuteen. THL on operatiivisen ohjauksen toiminnoissaan merkittäväällä tavalla osallistunut kansalliseen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen uudistamiseen digitalisaation kautta. THL:n oma vaikuttavuus toteutuu parhaan asiantuntijatiedon tuottamisessa erilaisten toimintavaihtoehtojen vertailua ja arviointia varten.

Mitä uutta THL tästä tietää: Vanhuspalvelulain toteutumisesta on tehty arviointi, jonka mukaan kuntien valmiudet toteuttaa vanhuspalvelulakia ovat lisääntyneet. On myös todettu, että henkilöstörakenne ympärivuorokautisessa hoidossa on vahvistunut vuodesta 2013 vuoteen 2014. SOTE-uudistus todennäköisesti hidastaa sosiaali- ja terveydenhuollon menojen kasvua maltillisesti. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusjärjestelmä on monimutkainen ja vaikeasti hallittavissa ja ohjattavissa. Vanhustenhuollon, sosiaalihuollon sekä mielenterveys-, päihde- ja kuntoutuspalvelujen rahoituksesta puuttuu olennaisia kansallisen tason tietoja.

Miten THL on kehittänyt tätä koskevia tietovarantoja: Kunta- ja aluekohtaiset tarvevakioidut menotiedot raportoitiin ensi kertaa kattaen koko sosiaali- ja terveydenhuollon. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (EUNET) malli (EUNET-HTA) on rakentumassa. Oikeuslääkinnän sähköisen tietojärjestelmän kehittäminen etenee. Palveluvaaka sisältää enenevästi tietoja palvelujen tuottajista ja mahdollistaa tuottajien vertailun, parantaa asiakkaiden mahdollisuuksia valita itselleen sopiva palveluntuottaja sekä tarjoaa asiakkaille mahdollisuuden antaa palautetta. Palveluvaakan uudistusta valmisteltiin julkistettavaksi vuonna 2015. Ensimmäinen palveluvaakaan sisältyvä sähköinen palautekysely neuvoloissa toteutettiin 2014.

Miten THL on tukenut päätöksentekoa tämän haasteen kysymyksissä: Tutkimusraporttien lisäksi THL:n tukea päätöksenteolle palvelujärjestelmän muutokselle toteutuu aktiivisena osallistumisena valmistelutyöryhmiin ja muutosten toimeenpanoon ja seurantaan. Tärkeitä päätöksenteon tuen muotoja ovat myös THL:n asiantuntijalausunnat. THL laati SOTE-järjestämislakiesitysten vaikutuksista kaksi ennakoarviointia. Arvioinnissa validoitiin THL:ssä kehitetty säädösvaikutusten ennakoarvioinnin malli ja – menettelyt.

AVAIN-mittari sosiaalityön vaikuttavuuden arviointiin ensin aikuisille ja nyt myös nuorille. Vuoden 2013 lopulla saatiin valmiiksi aikuissosiaalityön vaikuttavuuden arviointiin tarkoitettu AVAIN-mittari. Se on sähköinen työväline, jolla voidaan seurata sosiaalityön asiakkaiden tilanteen muutoksia käyntikerrasta toiseen. Ensimmäinen AVAIN kehitettiin aikuissosiaalityön tarpeisiin ja se on jo otettu käyttöön useassa kunnassa. Vuonna 2014 mittarista kehitettiin nuorille aikuisille suunnattuun sosiaalityöhön tarkoitettu versio. Samaan aihealueeseen liittyy vuonna 2014 käynnistetty tutkimushanke, jossa tutkitaan nuorille aikuisille suunnatun kuntouttavan sosiaalityön vaikuttavuutta.

1.2.2. THL:n vaikuttavuus eri asiakasryhmien tarpeiden näkökulmasta

Johdon katsauksessa (jakso 1.1. edellä) esitettiin jo tiivistetty kuvaus STM:n vuonna 2014 teettämän mainekyselyn THL:ää koskevista havainnoista. Kysely toi esiin useita kehittämiskohteita THL:n toiminnassa. Kehittämistarpeet koskevat myös laitoksen toiminnan vaikuttavuutta eri sidosryhmien tai asiakasryhmien kannalta. Monet kyselyyn vastanneet sidosryhmät pitivät ongelmana THL:n toiminnan sirpaleisuutta ja hajanaista organisaatorakennetta, byrokraattisuutta ja asiantuntijoiden tavoittamisen vaikeutta. THL nähtiin kuitenkin edelleen luotettavana, tunnettuna ja hyödyllisenä asiantuntijalaitoksena.

Mainekyselyn tuloksissa näkyy THL:n monialaisuus. Vain harvoille asiakasryhmille tai sidosryhmille THL näyttäytyy kokonaisuudessaan; useimmat lähestyvät sitä omasta, vain osan laitoksen toimintakentästä kattavasta perspektiivistä. THL:llä on neljä pääjulkisivua sen päätoimintakenttien mukaan ja suuruusjärjestyksessä:

- *tutkimustyö* (esim. väestön terveyden ja hyvinvoinnin tilan seuranta, kansantautien riskitekijät, rokotustoiminnan vaikutukset)
- *asiantuntijatyö* (esim. selvitykset päätöksenteon tueksi, järjestelmien ja toimintakäytäntöjen kehittämistyö, valtakunnallisten ohjelmien tuki)
- *viranomaistehtävät* (esim. valmiustoiminnot (tartuntataudit, rokotukset), tilasto- ja rekisteritoiminnot)
- *maksullinen palvelutoiminta* (esim. eräät laboratoriopalvelut, maksulliset kansainväliset konsultointihankkeet)

Lisäksi THL:n uudistaminen vuodesta 2014 eteenpäin avaa viidennen julkisivun: tiedon saatavuuden ja käyttöön välittämisen entistä yhtenäisemmän julkisivun. Siihen kuuluvat esimerkiksi vuonna 2014 uudistettu thl.fi -sivusto kaikkien asiakasryhmien käyttöön sekä monivuotista ponnistusta vaativa työ THL:n tietovarantokokonaisuuden rakentamiseksi näkyvämmäksi ja palvelevammaksi. Vuonna 2014 avattu THL Biopankki on yksi askel tietovarantotyössä, joka palvelee erityisesti tiedon jalostajia ja tutkimustahoja THL:n ulkopuolella. THL on myös nähnyt erityistehtäväkseen parhaan ja ajantasaisimman kansainvälisen asiantuntijatiedon välittämisen tehokkaasti Suomen päätöksenteon, palvelujärjestelmän ja kansalaiskeskustelun käyttöön.

Miten THL:n vuoden 2014 toiminta on palvellut eri asiakasryhmiä ja siten voinut vaikuttaa niiden toimintaa helpottavasti? THL:n toimintakertomuksissa on käytetty jaottelua kuuteen asiakasryhmään. Seuraavassa luettelossa on mainittu tärkeimpiä esimerkkejä THL:n vuoden 2014 tuotoksista eri ryhmille; luettelo ei tietenkään ole tyhjentävä. Lisäksi on joukko tuotoksia, jotka palvelevat kaikkia asiakasryhmiä. Vuonna 2014 tällainen tuotos oli thl.fi – sivuston perusteellinen uudistaminen.

Päätöksentekijät ja päätöksenteon valmistelijat hyötyvät THL:stä saatavasta säädösvalmistelun tuesta, väestön terveyttä ja hyvinvointia koskevasta tilannekuva- ja tulevaisuudenkuvatiedosta sekä erilaisten valtakunnallisten ohjelmien asiantuntijatuesta. Vuonna 2014 toteutettiin seuraavia erityisesti päätöksentekijä-asiakkaita palvelevia toimintoja:

- *Säädösvalmistelun tuki*: SOTE-uudistuksen tietopohja, vammaislain ja sosiaalihuoltolain taustatietoja, vanhuspalvelulain arviointi, valtionosuusuudistuksen tukilaskelmat, SOTE-järjestämislakiehdotusten vaikutusten arviointi
- *Tilannekuva ja tulevaisuudenkuva*: Raportit ”Suomalaisten hyvinvointi 2014” ja ”Lapsiperheiden hyvinvointi 2014”, erilaiset ajantasaiset indikaattorituotteet (esim. Hyvinvointikompassi), erilliset tutkimukset (esim. Huumeekysely 2014)
- *Valtakunnallisten ohjelmien asiantuntijatuki*: Mieli-ohjelma ja Kaste-ohjelma jatkuivat, alkoholiohjelmaa uudistettiin

Kunnat: THL:n päätuotteet kuntakentän käyttöön ovat palvelujärjestelmää, sen toimivuutta ja vaikuttavuutta sekä väestön terveyttä ja hyvinvointia kuntatasolla asti kuvaavat tietotuotteet. Uudistettu thl.fi – sivusto auttaa myös kuntia näiden tietotuotteiden löytämisessä ja käyttämisessä. Tietotuotteita tuotetaan laajalla rintamalla. Esimerkkejä vuonna 2014 ajankohtaisista tuotoksista olivat kuntakohtaisen hyvinvoinnin ja terveyden tietopohjan jatkokehittäminen (esim. alueellinen terveys- ja hyvinvointitutkimus ATH tai indikaattorituote Hyvinvointikompassi) sekä vuosittain jatkuvan Kouluterveyskyselyn toteuttaminen nyt 20 kunnassa. SOTKANetistä on tullut suosittu palvelu. Siellä käytiin yli 57 000 kertaa ja tehtiin lähes 500 000 sivukatselua, ja sen avointa rajapintaa kutsuttiin noin 350 000 kertaa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset hyötyvät hekin erityisesti thl.fi – sivuston uudistumisesta. Muita esimerkkejä vuodelta 2014 ovat lastensuojelun ja ehkäisevien palveluiden yhteistyön kehittäminen sekä THL:n jatkuvasti aktiivinen osallistuminen Käypä hoito – suositustyöhön. Pitkäjänteistä, joka vuosi toimia vaativaa kehittämistä ammattilaisten tukemiseksi edustavat elintarvikkeiden koostumustietokanta FINELI ja tartuntatautirekisterin ja rokotusrekisterin kehittäminen. Molemmat olivat aktiivisessa vaiheessa 2014.

Tiedeyhteisöä THL palvelee ennen kaikkea laajamittaisella hankeyhteistyöllä varsinkin terveystutkimuksen alueella. THL:n ja yliopistojen yhteistyötä koskevissa aika ajoin tehdyissä selvityksissä yhteistyö on toistuvasti todettu molempia osapuolia hyödyttäväksi. Tutkimustyön korkea laatu ja suomalaisen tutkimuksen hyvä maine ovat tämän yhteistyön kulmakiviä. THL:n tutkimusvaikuttavuus tuli vakuuttavasti esiin THL:n ja TLL:n kansainvälisen arvioitiraportin liitteessä esitetystä bibliometrisestä tarkastelusta toukokuussa 2014. THL on myös aktiivinen toimija STM:n hallinnonalan asiantuntijalaitosten verkostossa SOTERKOssa. THL Biopankin avaaminen 2014 palvelee koko tiedeyhteisöä. Tutkimuslupahakemuksia jätettiin 223 kpl ja niiden määrä on kasvussa. Uusia lupia myönnettiin laitoksen ulkopuolelle 117 kpl ja jatkolupia 46 kpl. Lupahallintoasioita ratkaistiin 240 kpl.

Väestö: THL on aikaisemmissa toimintakertomuksissaan todennut, että THL ei pääsääntöisesti tuota suoraan väestölle tarkoitettuja tietotuotteita tai palveluja. Sähköisen tietomaailman muutos on kuitenkin lisännyt koko väestön kiinnostusta ja mahdollisuuksia päästä terveyttä ja hyvinvointia koskevien tietolähteiden äärelle. Tätäkin tarvetta palvelee vuonna 2014 uudistettu thl.fi – sivusto. Väestöä koskettavat myös erityisesti tartuntatauteihin ja rokotustoimintaan liittyvät toimet. Vuonna 2014 tällaisia olivat HPV-rokoteohjelman onnistunut sisäänajo sekä paljon huomiota saanutta narkolepsiaongelmaa koskevien tutkimusten jatkaminen.

Media mainitaan viimeisenä asiakasryhmänä THL:n toimintakertomuksissaan käyttämissä jaotteluissa. Sen rooli kasvaa alati sähköistyvässä tietomaailmassa ja tiedon välittymisessä julkiseen keskusteluun ja päätöksentekoon. THL painottaa vuonna 2014 käynnistyneessä uudistuksessaan tietovarantojen, tietotuotteiden ja tiedonjalostamisen tärkeyttä pitäen esillä myös media yhtenä tärkeänä tiedonkäyttäjätahona. Jo moneen kertaan mainittu thl.fi – sivuston uudistus on tarkoitettu palvelemaan paremmin myös mediaa.

Lyhyesti on syytä vielä todeta, että STM:n vuonna 2014 toteuttaman mainetutkimuksen käyttämä sidosryhmäjaottelu poikkeaa yllä esitetystä THL:n asiakasjaottelusta ja nostaa siksi esiin vielä joitakin muita asiakasvaikuttavuuden kysymyksiä. Mainemittauksen jakso, joka kuvaa eri ryhmien odotuksia THL:n suhteen, antaa osviittaa asiakasvaikuttavuutta parantavista toimintasuunnista:

Päättäjät haluavat suurempaa painoa tiedon hyödynnettävyydelle ja saatavuudelle erityisesti poliittisessa päätöksenteossa ja virkamiesvalmistelussa.

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut toivovat THL:n olevan aiempaa ulospäinsuuntautuvampi kumppani ja esittävät ehdotuksia tutkimustoiminnan fokuksen siirtämiseksi esimerkiksi palvelujärjestelmän yksiköiden ja sosiaalipalvelujen suuntaan.

Kuntayhtymät, kuntasektori ja sairaanhoitopiirit nostavat esiin alueellisen tiedon tarpeen ja toivovat THL:n työn painottuvan nykyistä enemmän selvitysluontoiseen työhön etäisemmäksi jäävän tutkimustyön kustannuksella.

Järjestöt korostavat muun muassa THL:n asiantuntijatyön ulottamista paitsi raportointiin myös raportteihin perustuvien suositusten toimeenpanon aktiiviseen tukemiseen. Tähänastista selkeämpi THL:n organisaatio auttaisi järjestöjäkin hyödyntämään THL:n työn tuloksia.

Vertaisorganisaatiot ja tutkimuslaitokset toivovat THL:ltä ketterämpää ja aktiivisempaa verkostoyhteistyötä myös uusien kumppanien kanssa ja rohkaisevat THL:ää laajentamaan verkostojaan STM:n hallinnon-alan ulkopuolelle. Tiedon ajantasaisuus on yksi tämän ja monien muidenkin asiakasryhmien huolista: vain kaksi vuotta vanha tieto voi olla jo kentän kannalta vanhentunutta.

Omat työntekijät lähettivät mainekyselyssä THL:lle kipakoita terveisiä keskeltä sopeutusta ja YT-neuvotte-luja. Byrokratian karsiminen, keskittyminen tiedon tuotantoon ja välittämiseen sekä tehtäväkentän selki-tyttäminen priorisoimalla olivat näkemyksissä näkyvästi esillä.

1.3 Toiminnallinen tehokkuus²

Vaikuttavuus- ja tuloksellisuustoimenpiteet

Toiminnallinen tavoite 2015	Tulostavoite 2014	Toteuma 2014	Tulosanalyysi ja arvio
THL:n tuottavuus, vaikuttavuus ja tuloksellisuus on kehittynyt uudessa vaikuttavuus- ja tulok-sellisuusohjelmassa asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Aiemmissa tuottavuusohjelmissa toimintojen tehokkuuden lisää-miselle asetetut tavoitteet on to teutettu taloudellisten kokonaisvaikutusten osalta.	THL toimeenpanee ydintoimintoanalyysin (YTA) johtopäätökset siltä osin kuin niistä on päätetty. THL osallistuu hallinnonalan nimettyjen VATU-hankkeiden toimeenpanoon erikseen sovittavalla tavalla. THL ottaa toiminnan suunnittelun ja henkilöstösuunnittelun yhteydessä huomioon inhimillisen pääoman (IPO) VATU-ohjeiden mukaisesti.	Tuottavuusohjelman taloudelliset vaikutukset on otettu huomioon THL:n vuoden 2014 talousarviomäärärahassa sekä edelleen laitoksen sisäisessä resurssijaossa. IPO-sisällöissään edetty seuraavasti: Sopeutustoimiin liittyen on järjestetty muutostukea. Joustavia työtapoja on edistetty, johtamisjärjestelmää on uudistettu ja tuettu ammattimaista esimiestyötä. Keskitettyä koulutusta on käynnistetty laitoksen painopistealueiden mukaisesti. Henkilöstösuunnittelun integrointia toiminnan suunnitteluun on valmisteltu.	Vuoden 2014 tulostavoitteet toteutuneet (arvosana 4)

Kokonaisarkkitehtuurimenetelmän käyttö

Toiminnallinen tavoite 2015	Tulostavoite 2014	Toteuma 2014	Tulosanalyysi ja arvio
THL on toteuttanut yhteentou- mivuuden sekä kuvaukset koko- naisarkkitehtuurimenetelmällä ja menetelmä on osa jatkuvaa toi- mintaa.	<p>THL:lla on ylätasoin kokonaisark- kitehtuuri ja kehityspolku, jota käytetään johtamisessa ja suun- nittelussa.</p> <p>Merkittävimmät kehitysjrojek- tit ovat hankesalkunhallinnan pii- rissä ja niissä toteutetaan arkki- tehtuuria.</p> <p>Tietovarantojen kuvaukset ovat ajan tasalla ja avoimen datan osalta edetään suunnitelmien mukaisesti.</p> <p>THL osallistuu KA-kohdealueen yhteisiin tehtäviin 2014 työsuun- nitelman mukaisesti.</p> <p>KA-kypsyystaso 2,5 saavutettu.</p>	<p>THL:n ylätasoin kokonaisarkkiteh- tuurin kuvaaminen on käynnis- tetty ja ensimmäiset kuvaukset ovat valmistuneet. Projekteja on tuettu arkkitehtuuriasioissa, KA- menetelmää on hyödynnetty pro- jekteissa ja projekteille on tehty arkkitehtuurin-mukaisuuden ar- viointeja</p> <p>THL on käyttänyt hankesalkkua merkittävien ICT-hankkeiden ra- portoinnissa ja se on otettu käyt- töön tieto-osaston merkittävim- missä kehityshankkeissa.</p> <p>Laitostasoisesti kuvauksia ei ole tehty suunnitellussa laajuudessa. Tieto-osaston tilasto- ja rekiste- riaineistot sekä suurin osa tutki- musaineistosta kuvattu aineisto- ja järjestelmärekisteriin. Datan avaamisen osalta edetään suun- nitelman mukaisesti.</p> <p>Toimittu tuloksellisesti kohde- alueen KA-työssä.</p> <p>KA-kypsyystaso noin 2</p>	Tavoitteet saavutettu suurimmak- si osaksi (arvosana 3)

2 Sanallisen tulosanalyysin lisäksi tuloksellisuutta on arvioitu myös arvosanan avulla (5= erinomainen, tulostavoite saavutettu ja ylitetty huomattavasti 4 = hyvä, tulostavoite saavutettu tavoitteen mukaisesti, 3 = tyydyttävä, tulostavoite toteutunut lähes tavoitteen mukaisesti, 2 = välttävä, tulostavoite on toteutunut osittain, 1 = heikko, tulostavoitetta ei ole saavutettu tulossopimusvuonna).

Tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämisen tehostaminen

Toiminnallinen tavoite 2015	Tulostavoite 2014	Toteuma 2014	Tulosanalyysi ja arvio
<p>Tietohallintolain ja JulkICT-strategian edellyttämät ja muut VIP:n tarjoamat yhteiset palvelut sekä järjestelmät on otettu käyttöön.</p> <p>Edetään merkittävästi kohti korotettua turvatasoa, joka saavutetaan 2017.</p>	<p>THL:n omat ICT-linjaukset noudattavat hallinnonalan sekä JulkICT-linjauksia. Asetetut ICT-säästötavoitteet on toteutettu.</p> <p>THL on ottanut v. 2014 aikana käyttöön valtion yhteiset palvelut (VYVI-palvelut).</p> <p>THL osallistuu hallinnonalan yhteisen verkkopalvelujen julkaisujärjestelmän suunnitteluun ja toteutukseen sekä varmistaa, että THL:n verkkoviestintäalusta ja uusi sivusto on yhteensopiva hallinnonalan järjestelmien kanssa.</p> <p>THL on siirtänyt perustietotekniikkapalvelunsa TORI-organisaatioon v. 2014 aikana.</p> <p>THL etenee merkittävästi kohti korotettua tietoturvasoa.</p> <p>THL osallistuu hallinnonalan yhteisen asiakkuuden hallintajärjestelmän hankkeeseen ja käyttöönottoon sekä asiakkuuksienhallintajärjestelmän toiminnallisuuksien kehittämiseen.</p>	<p>THL on osallistunut hallinnoalan ICT-linjausten valmistelutyöhön.</p> <p>THL on liittynyt VY-verkkoon ja aloittanut valtion yhteisiin palveluihin sisältyvän Lync-ohjelmiston käytön. THL on laajentanut Virtu/Haka-luottamusverkoston ja kertakirjautumisratkaisun käyttöä.</p> <p>THL on ottanut käyttöön uusi-tun www.thl.fi. Sen toteutuksessa on huomioitu ja tuettu hallinnonalan yhteisiä tarpeita.</p> <p>Toimialariippumattomat it-palvelut on siirretty Valtoriin.</p> <p>Edetty suunnitelmien mukaisesti</p> <p>Osallistuttu jakelu- ja asiakasrekisterijärjestelmän toiminnalliseen vaatimusmäärittelyyn sekä ko. alueen kokonaisarkkitehtuurin määrittelyyn. Muutoin yhteishanke ei ole juurikaan hallinnon-alalla edennyt.</p>	<p>Tulostavoitteet saavutettu (4)</p>

SOTERKO-yhteenliittymä

Toiminnallinen tavoite 2015	Tulostavoite 2014	Toteuma 2014	Tulosanalyysi ja arvio
<p>SOTERKO:n valmistelu on liitetty hallitusohjelman kärkihankkeisiin.</p> <p>THL osallistuu Soterkon roolin ja toimintatapojen arviointiin KV-arvioinnin pohjalta.</p>	<p>THL on osallistunut Soterkon tutkimusohjelmien avulla valtioneuvoston yhteiseen hanketoimintaan. Tulevaa hanketoimintaa on linjattu Soterkon pidemmän aikavälin suunnitelmien mukaisesti.</p>	<p>SOTERKO/TIETOKO-ryhmän työskentely on jatkunut suunnitelmien mukaisesti. THL osallistui aktiivisesti myös muiden ohjelmien toteutukseen.</p>	<p>Tavoite saavutettu (4)</p>

Sukupuolten välisen tasa-arvon suunnitelmallinen edistäminen

Toiminnallinen tavoite 2015	Tulostavoite 2014	Toteuma 2014	Tulosanalyysi ja arvio
<p>THL on edistänyt naisten ja miesten välistä tasa-arvoa tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti ja tukenut ministeriön työtä sukupuolinäkökulman valtavirtaistamiseksi.</p>	<p>THL toteuttaa suunnitellut toimenpiteet sukupuolinäkökulman huomioon ottamiseksi keskeisissä hankkeissa.</p>	<p>Sukupuolinäkökulma on otettu huomioon kaikissa soveltuissa tiedonkeruissa ja tietotuotteissa.</p>	<p>Toteutunut (4)</p>

Viestinnän kehittäminen

Toiminnallinen tavoite 2015	Tulostavoite 2014	Toteuma 2014	Tulosanalyysi ja arvio
Sidosryhmätö THL:n viestinnän vaikuttavuus on parantunut (kansalaiskysely 2012, mediabarometri 2013, mainetutkimus 2014).	THL osallistuu hallinnonalan yhteiseen mainetutkimukseen.	Osallistuttiin hallinnonalan yhteiseen mainetutkimukseen.	Tavoite saavutettu (4)
Julkaisutoiminta Hallinnonalan yhteinen verkkoviestintäratkaisu on käytössä ja sivustot on julkaistu uudella alustalla. Innokylän uudistettu verkkopalvelu on käytössä, kehittämisen tukea on vahvistettu ja Innokylän palveluvalikoimaa on laajennettu THL käyttää tehokkaasti kilpailuttamia julkaisujen tuotanto-, varastointi- ja/ tai jakelujärjestelmiä. THL:n julkaisujen tallennus hallinnonalan yhteiseen julkaisuarkistoon toimii tehokkaasti ja julkaisut löytyvät helposti THL:n verkkopalvelun kautta	THL osallistuu aktiivisesti STM:n konsernin julkaisujärjestelmän käyttöönottoprojektiin. THL varmistaa, että THL:n verkkosivujen uudistus tukee koko konsernin verkkoviestinnän kokonaisuutta. THL on ottanut omassa kehittämistoiminnassaan käyttöön Innokylän ja ylläpitää sitä yhdessä kuntaliiton ja SOSTE ry:n kanssa. THL:n kilpailuttamat järjestelmät ovat vakiintuneessa käytössä. Sähköinen julkaisuarkisto, Julkari, on vakiintuneessa käytössä THL:ssä, ja myös vanhat aineistot on tallennettu Julkariin.	Thl.fi toteutettiin hallinnonalan yhteisen verkkoviestintäratkaisun mukaisesti. Thl.fi:n ratkaisut ovat koko hallinnonalan hyödynnettävissä. Innokylää on soveltuvasti hyödynnetty mm. KASTE-ohjelmaan liittyvässä toiminnassa.	Tulostavoitteet on toteutettu (4)
Kriisiviestintä THL:ssa on hyvä valmius hoitaa verkkoviestintää kriisitilanteissa.	Verkkopalvelut toimivat moitteettomasti kriisiviestinnän tukena. THL on päivittänyt kriisiviestinnän ohjeensa VN:n uuden häiriötilanneviestinnän ohjeen mukaisiksi ja ottanut ne osaksi häiriötilanteiden johtamista.	THL on päivittänyt kriisiviestinnän ohjeensa ja kriisiviestintä on otettu huomioon thl.fi:n toteutuksessa	Tavoite saavutettu (4)
SADE-hanke Hallinnonalan kansalaisille tuotama sosiaali- ja terveystieto on koordinoitua ja tavoittaa kohderyhmänsä tehokkaasti.	THL on tuottanut sovitut sisällöt sosiaali- ja terveysalan palvelukokonaisuuteen.	Kansalaisen yleisen sosiaali- ja terveystiedon sekä avuntarpeen itsearviointin työkalujen/järjestelmien vaatimusmäärittelyt ovat valmistuneet ja tekninen toteutus on käynnissä. Kansalaisen omahoitopolut valmistuvat touku-kuussa 2015. Palveluhakemiston toteuttaminen jatkuu vuodelle 2015; palveluntuottajan päivitysovellus on pilotoitu ja kansalaisen palveluvaaka pilotoidaan alkuvuodesta 2015.	Tulostavoitteet on toteutettu (4)

Riskienhallinnan, valvonnan ja sisäisen tarkastuksen kehittäminen

Toiminnallinen tavoite 2015	Tulostavoite 2014	Toteuma 2014	Tulosanalyysi ja arvio
THL:ssa on käytössä systemaattinen riskienhallinta sekä kattava valvonta ja sitä tukeva sisäinen tarkastus.	THL osallistuu hallinnonalan riskienhallinnan kehittämiseen, jossa ryhdytään käyttämään hallinnonalan yhteisiä riskienhallintajärjestelmiä. Jatketaan ja syvennetään hallinnonalan sisäisen tarkastuksen yhteistyötä (SITA-verkosto).	THL on hankkinut käyttöönsä hallinnonalan yhteisen tietojärjestelmän (Granite Partners Oy). Järjestelmä otetaan käyttöön keväällä 2015. Sisäinen tarkastus tuotetaan ulkoisen palveluntuottajan avulla vuosisuunnitelman mukaisesti.	Tavoite toteutettu (4)

Talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmän käyttöönotto (KIEKU)

Toiminnallinen tavoite 2015	Tulostavoite 2014	Toteuma 2014	Tulosanalyysi ja arvio
THL on ottanut käyttöön talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmän (KIEKU).	THL on käynnistänyt talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmä (KIEKU) käyttöönottoprojektin Valtiokonttorin määrittelemän aikataulun mukaisesti.	Kiekun käyttöönottoprojekti on käynnistynyt ja edennyt suunnitelman mukaisesti.	Tavoite saavutettu (4)

Toimitilojen käytön ja hankintatoimen tehostaminen

Toiminnallinen tavoite 2015	Tulostavoite 2014	Toteuma 2014	Tulosanalyysi ja arvio
THL:n toimitilatehokkuus tavalisissa toimistotiloissa on parantunut ja lähestynyt selkeästi 25 htm ² /henkilö tavoitetta.	THL on päivittänyt suunnitelman toimitilojensa tilatehokkuuden lisäämiseksi.	THL on noudattanut kaikissa toimitilajärjestelyissään valtion toimitilatehokkuudelle asetettuja tavoitteita.	Toimitilatehokkuus on ollut kaikissa toimitilasuunnitelmissa (toimitilojen kehittäminen Oulussa, Medisiina D –rakennushanke Turussa) ja toteutetuissa järjestelyissä (päärakennus ja toimitilajärjestelyt Helsingissä) keskeinen ohjaava tekijä. Asetetuissa tavoitteissa on jo ennakoitu valtion vuonna 2015 voimaan tulleita tehokkuusvaatimuksia, ja niiden avulla osaltaan ollaan saavuttamassa toimitilakustannusten pienentämiseen asetetut tavoitteet.
THL on lisännyt Hanselin käyttöä niin, että käyttövelvoitteen alaisissa hankinnoissa käyttöaste on 100 % ja muissa hankinnoissa käyttöaste lisääntynyt verrattuna vuoden 2011 tilanteeseen.	THL on selvittänyt Hanselin käyttöasteen kaikissa hankinnoissa ja lisännyt Hanselin puitesopimusten käyttöä.	Hanselin puitesopimuksia käytetään käyttövelvoitteen alaisissa hankinnoissa 100% ja muiden puitesopimusten osalta käyttöä pyritään lisäämään systemaattisesti.	Tavoite saavutettu (4)

Tuottavuuden kehittyminen

Toiminnallinen tavoite 2015	Tulostavoite 2014	Toteuma 2014	Tulosanalyysi ja arvio
Viraston tuottavuuden keskimääräinen vuosimuutos on positiivinen (yli 0)	THL:n tuottavuusmittari käytössä ja mittaustulos saadaan vuosilta 2013-2014.	Toiminnan volyymin arvioidaan hieman laskeneen. Samanaikaisesti työpanos on vähentynyt 8 %. Kokonaistuottavuuden arvioidaan kasvaneen. Laitoksen kokonaistuottavuutta kuvaavan mittarin luominen on edelleen kesken. Erilaisia sijaisuuksia on käytössä.	Tuottavuuden kehitys arvioidaan myönteiseksi, mutta mittarien kehittämisen aikataulu on viivästynyt. (3)

1.3.1 Toiminnan taloudellisuus ja tuottavuus

THL:n kirjanpitoyksikön vuoden 2014 tuotot 105 563 (1000 €) euroa jakaantuivat alla olevan taulukon mukaisesti THL:n, valtion mielisairaaloiden ja valtion koulukotien tuottoihin.

THL:n kirjanpitoyksikön tuotot yhteensä vuosina 2012–2014

Tuotot laitoksittain	2014 1 000 €	Osuus tuotoista	2013 1 000 €	Osuus tuotoista	2012 1 000 €	Osuus tuotoista
THL ilman alaista hallintoa	27 665	26 %	30 197	28 %	35 751	32 %
Mielisairaalat	57 434	54 %	56 913	52 %	56 034	50 %
Koulukodit	20 464	19 %	21 465	20 %	20 955	19 %
Tuotot yhteensä	105 563	100 %	108 575	100 %	112 740	100 %

THL:ssä tulot ja menot kohdennetaan aiheuttamisperiaatteen mukaisesti kustannuslajeittain kustannuspaikoille ja osaprojekteille.

Yhteenvedo THL:n kirjanpitoyksikön toiminnan kustannusvastaavuudesta vuosina 2012-2014

	Maksuperustelaimukaiset muut suoritteet sekä oikeusgeneett. isyyystutk. 2014 1 000 €	Julkis-oikeudelliset suoritteet 2014 1 000 €	Yhteis-rahoitteinen toiminta 2014 1 000 €	Yhteis-toiminta 2014 1 000 €	Toiminta yhteensä 2014 1 000 €	Toiminta yhteensä 2013 1 000 €	Toiminta yhteensä 2012 1 000 €
TUOTOT							
– maksullisen/yhteisrah. toim. tuotot/yht.toim.kustannusten korv.	81 394	200	25 878	3 399	110 871	109 176	106 323
– muut tuotot	3 803	0	4 452	0	8 255	9 781	9 721
– tuotot/yhteistoiminnan kustann. korvaukset yhteensä	85 197	200	30 330	3 399	119 126	118 957	116 044
KOKONAISKUSTANNUKSET							
Erilliskustannukset							
– aineet, tarvikkeet, tavarat	5 749	2	742	23	6 516	6 703	6 784
– henkilöstökustannukset	62 217	121	14 226	1 660	78 224	79 444	75 854
– vuokrat	7 103	0	217	16	7 336	7 339	7 014
– palvelujen ostot	6 600	0	8 964	1 376	16 940	15 204	12 890
– muut erilliskustannukset	1 677	1	5 894	166	7 738	8 310	8 604
= erilliskustannukset yhteensä	83 346	124	30 043	3 241	116 754	117 000	111 146
Osuus yhteiskustannuksista							
– tukitoimintojen kustannukset	2 212	88	3 692	711	6 703	8 291	9 044
– poistot	359	0	46	9	414	361	463
– korot	8	0	32	6	47	75	143
– muut yhteiskustannukset	0	0	1 320	254	1 575	215	0
= osuus yhteiskustannuksista yhteensä	2 579	88	5 091	980	8 738	8 942	9 649
Kokonaiskustannukset yhteensä	85 925	212	35 134	4 221	125 492	125 942	120 795
KUSTANNUSVASTAAVUUS (tuotot-kustannukset)	-728	-12	-4 804	-822			
Kustannusvastaavuus-% (tuotot-kustannukset)	99 %	94 %	86 %	81 %			
HTV:t	1 157	3	161	31	1 381	1 412	1 459

THL:llä on kirjausoikeus momenteille 24.90.68, 29.90.50, 33.01.25, 33.70.50, 33.60.38 ja 35.10.64. Momenteille kirjatut kustannukset esitetään vastaavasti tässä laskelmassa tuottoina.

Erilliskustannukset ovat osaprojektien aiheuttamia välittömiä kustannuksia. Kokonaiskustannukset sisältävät toimialoille vyörytetyt tukitoimintojen kustannukset eli laskennallisen osuuden THL:n yhteiskustannuksista. Osa tukitoimintojen kustannuksista on kohdistettu maksulliseen ja yhteisrahoitteiseen toimintaan sekä yhteistoimintaan.

THL:n kaikki tuotot ja kustannukset jakautuvat alla olevan taulukon mukaisesti toimialoittain. THL:n organisaatorakenteen nimet ja lyhenteet on selvitetty liitteessä 18.

THL:n tuotot ja kustannukset toimialoittain vuonna 2014

	TA01	TA02	TA03	TA04	Tieto	Kiva	Yhteensä 2014	Yhteensä 2013	Yhteensä 2012
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Tuotot									
Maksullisen toiminnan tuotot	48	2 699	1 176	1 294	148	1 033	6 398	6 700	6 138
Yhteistoiminnan tuotot	2 726	8 745	3 788	5 035	13 146	299	33 739	32 780	31 596
Muut tuotot	-5		33	5	-1		31	117	268
Tuotot yhteensä	2 768	11 444	4 998	6 334	13 293	1 332	40 168	39 597	38 002
Kustannukset									
Aineet, tarvikkeet, tavarat	63	948	22 350	533	129	12	24 035	20 526	29 990
Henkilöstökustannukset	5 272	11 433	12 056	15 444	6 179	1 002	51 385	54 584	59 317
Vuokrat	43	83	116	570	108	15	935	885	1 572
Palvelujen ostot	682	2 313	1 286	13 561	7 732	78	25 652	22 771	16 810
Muut erilliskustannukset	208	576	366	607	440	398	2 595	8 300	8 112
Poistot	7	137	355		11		510	636	1 279
Vähennetään toimialojen sisäisen hallinnon kustannukset	-724	-1 049	-1 252	-1 596	-406		-5 027	-4 444	-4 366
Erilliskustannukset yhteensä	5 551	14 441	35 277	29 119	14 193	1 505	100 085	103 258	112 714
Osuus yhteiskustannuksista									
Toimialojen sisäisen hallinnon kustannukset	724	1 049	1 252	1 596	406		5 027	4 444	4 366
Johto	51	128	137	136	62	9	521	885	839
Strategia									849
Viestintä	348	869	931	923	422	58	3 542	3 995	3 601
YPAL	1 423	3 557	3 811	3 777	1 728	237	14 506	15 013	14 543
Vuokrat ja kiinteistökustannukset	826	2 065	2 213	2 193	1 003	138	8 439	8 923	9 542
Poistot	29	72	78	77	35	5	296	322	537
Korot	20	51	54	54	25	3	207	311	542
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	3 421	7 791	8 476	8 756	3 681	449	32 537	33 892	34 819
Kokonaiskustannukset yhteensä	8 968	22 223	43 743	37 865	17 870	1 954	132 623	137 150	147 533
HTV:t	101	252	270	267	122	17	1 029	1 119	1 169

Toimialan 2 erilliskustannukset sisältävät momentin 33.70.50 käyttöön liittyviä terveyden edistämiseen tarkoitettuja siirtomenoja 115 tuhatta euroa.

Toimialan 3 erilliskustannukset sisältävät momentin 33.70.20 käyttöön liittyviä rokotehankintoihin tarkoitettuja menoja 21.642 tuhatta euroa. Toimialan osalta aineet, tarvikkeet ja tavarat -kulueryhmään sisältyy rokotevaraston kasvu 419 tuhatta euroa.

Toimialan 4 erilliskustannukset sisältävät momentin 33.02.20 käyttöön liittyviä oikeuslääketieteellisen kuolemansyn selvittämiseen liittyviä menoja 10.315 tuhatta euroa sekä momentin 33.60.34 käyttöön liittyviä oikeuspsykiatriisiin tutkimuksiin sekä potilassiirtoihin tarkoitettuja menoja 3.026 tuhatta euroa.

Tieto-toimialan erilliskustannukset sisältävät momentin 33.01.25 käyttöön liittyviä sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisiin sähköisiin asiakastietojärjestelmiin liittyviä menoja 7.794 tuhatta euroa.

Edellä mainitut omille momenteilleen kirjatut erilliskustannukset eivät lisää THL:n toimintamomentin käyttöä.

Tukitoiminnoille kirjatut tuotot ja kustannukset sekä htv:t on jaettu toimialoille htv-suhteessa. Laskelma sisältää laskennalliset korkomenot yhteensä 0,2 miljoonaa euroa.

Seuraavassa taulukossa on esitetty THL:n henkilötövuodet toimialoittain jaoteltuna rahoituslähteisiin sekä tukitehtäviin.

THL:n henkilötövuodet rahoituslähteittäin ja toimialoittain

	Budjetti- rahoitus	Yhteis- rahoittei- nen toi- minta	Yhteis- toiminta	Maksullinen palvelu- toiminta	Tuki- tehtävät	Yhteensä 2014	Yhteensä 2013	Yhteensä 2012
Hyvinvointi- ja terveys- politiikat -toimiala	51	22	2		9	84	91	107
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimiala	126	46	15	15	8	210	232	241
Terveyden suojelun toimiala	164	43		9	9	225	250	277
Sosiaali- ja terveys- palvelut -toimiala	158	34	12	4	15	223	242	243
Tieto-osasto	82	14	1	1	4	102	96	88
Kansainväliset asiat	1	2		10	1	14	17	18
Johto					2	2	4	3
Yhteiset palvelut					127	127	140	137
Viestintä ja vaikuttaminen					41	42	47	46
	582	161	31	39	216	1 029	1 119	1 160

1.3.2 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

THL:n kirjanpitoyksikön maksulliset suoritteet on määritelty asetuksissa 1019/2013, 1132/2001 ja 833/2014. Suoritteet hinnoitellaan liiketaloudellisin perustein siten, maksullinen toiminta on kannattavaa. Suoritteita hinnoiteltaessa kaikki kustannukset kohdennetaan suoritteille aiheuttamisperiaatteen mukaisesti. Seuraavassa taulukossa esitetään THL:n kirjanpitoyksikön maksullisen palvelutoiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat vuodelta 2014.

Yhteenveto THL:n kirjanpitoyksikön maksullisen toiminnan kustannusvastaavuudesta vuosina 2012–2014

	Maksuperustelain mukaiset muut suoritteet sekä oikeusgeneettinen isyystutkimus 2014 1 000 €	Julkisoikeudelliset suoritteet 2014 1 000 €	Maksullinen toiminta yhteensä 2014 1 000 €	Maksullinen toiminta yhteensä 2013 1 000 €	Maksullinen toiminta yhteensä 2012 1 000 €
TUOTOT					
– maksullisen toiminnan tuotot	81 394	200	81 594	81 620	79 727
– muut tuotot	3 803	0	3 803	4 422	4 534
= tuotot yhteensä	85 197	200	85 397	86 042	84 261
KOKONAISKUSTANNUKSET					
Erilliskustannukset					
– aineet, tarvikkeet, tavarat	5 749	2	5 751	5 709	5 961
– henkilöstökustannukset	62 217	121	62 338	61 551	61 187
– vuokrat	7 103	0	7 103	7 104	6 881
– palvelujen ostot	6 600	0	6 600	7 426	7 526
– muut erilliskustannukset	1 677	1	1 678	1 814	1 721
= erilliskustannukset yhteensä	83 346	124	83 470	83 604	83 276
Osuus yhteiskustannuksista					
– tukitoimintojen kustannukset	2 212	88	2 300	1 807	1 597
– poistot ¹⁾	359	0	359	296	344
– korot	8	0	8	12	23
– muut yhteiskustannukset	0	0	0	0	0
= osuus yhteiskustannuksista yhteensä	2 579	88	2 667	2 115	1 964
Kokonaiskustannukset yhteensä	85 925	212	86 137	85 719	85 240
KUSTANNUS-VASTAAVUUS (tuotot-kustannukset)	-728	-12	-740	323	-979
Kustannusvastaavuus-%	99 %	94 %	99 %	100 %	99 %
HTV:t	1 157	3	1 189	1 185	1 195

1) Poistot sisältävät vain mielisairaaloiden ja koulukotien poistot, koska THL:n osalta poistot on huomioitu kokonaiskustannusmallin mukaisessa yleiskustannuskertoimessa kohdassa tukitoimintojen kustannukset

THL:n kirjanpitoyksikön maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus vuonna 2014 oli 99 % (v. 2013: 100 %). Maksullisen toiminnan alijäämä kirjanpitoyksikössä oli 740 tuhatta euroa (v. 2013: ylijäämäinen 323 tuhatta euroa). Valtion mielisairaaloiden maksullisen toiminnan tulos oli ylijäämäinen 65 tuhatta euroa (v. 2013: 21 tuhatta euroa), valtion koulukotien maksullisen toiminnan tulos oli alijäämäinen 833 tuhatta euroa (v. 2013: alijäämäinen 318 tuhatta euroa), ja THL:n maksullisen toiminnan tulos oli puolestaan ylijäämäinen 28 tuhatta euroa (v. 2013: ylijäämäinen 636 tuhatta euroa).

THL:n maksullisen toiminnan tiedot

Seuraavassa taulukossa on esitetty THL:n maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma vuosilta 2012–2014. Julkisoikeudellisten suoritteiden osalta laboratorioiden hyväksyntään liittyvät lausunnot (tartuntatautilaki 583/1986) muuttuivat maksullisiksi vuoden 2014 alusta. Muita julkisoikeudellisia suoritteita ovat salassa pidettäviä rekistereitä tai asiakirjoja koskeissa tutkimuslupa-asioissa annettavat päätökset.

THL:n maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus vuosina 2012–2014

Maksullinen toiminta	Maksu-perus-telaki: muut suorit-teet 2014 1 000 €	Oikeus-geneet-tinen isyys-tutk. 2014 1 000 €	Julkisoi-keudelli-set suo-ritteet 2014 1 000 €	Yhteensä 2014 1 000 €	Maksu-perus-telaki: muut suorit-teet 2013 1 000 €	Oikeus-geneett. isyys-tutk. 2013 1 000 €	Yhteensä 2013 1 000 €	Maksu-perus-telaki: muut suorit-teet 2012 1 000 €	Oikeus-ge-neett. isyys-tutk. 2012 1 000 €	Yhteensä 2012 1 000 €
TUOTOT										
– maksullisen toiminnan myyntituotot	5 512	687	200	6 399	6 070	630	6 700	5 587	645	6 232
– maksullisen toiminnan muut tuotot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
= tuotot yhteensä	5 512	687	200	6 399	6 070	630	6 700	5 587	645	6 232
KOKONAISKUSTANNUKSET										
Erilliskustannukset										
– aineet, tarvikkeet, tavarat	763	57	2	822	701	57	758	825	95	920
– henkilöstökustannukset	2 011	294	121	2 426	1 902	292	2 194	1 678	270	1 948
– vuokrat	121	13	0	134	108	1	109	99	0	99
– palvelujen ostot	773	27	0	800	1 260	31	1 291	1 860	28	1 888
– muut erilliskustannukset	416	1	1	418	422	0	422	440	0	440
= erilliskustannukset yhteensä	4 084	392	124	4 600	4 393	381	4 774	4 902	393	5 295
Osuus yhteiskustannuksista										
– tukitoimintojen kustannukset	1 468	215	88	1 771	1 112	178	1 290	1 062	178	1 240
– poistot ¹⁾	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
– korot ²⁾	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
= osuus yhteiskustannuksista yhteensä	1 468	215	88	1 771	1 112	178	1 290	1 062	178	1 240
Kokonaiskustannukset yhteensä	5 552	607	212	6 371	5 505	559	6 064	5 964	571	6 535
KUSTANNUVASTAAVUUS (tuotot-kustannukset)	-40	80	-12	28	565	71	636	-377	74	-303
Kustannusvastaavuus-%	99 %	113 %	94 %	100 %	110 %	113 %	110 %	94 %	113 %	95 %
HTV:t	30	6	3	39	30	6	36	25	6	31

1) Poistot sisältyvät laskennallisiin tukitoimintojen kustannuksiin.

2) Korko on laskettu vain käyttöomaisuudelle, koska lähes koko vaihto-omaisuus on rokoteohjelman mukaisia rokotteita (ei maksullista).

Maksuperustelain mukaiset muut suoritteet ja erityislain (laki oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta: 378/2005) perusteella hinnoiteltavat suoritteet hinnoitellaan kokonaiskustannusmallin mukaisesti. Julkisoikeudellisten suoritteiden hinnoittelu poikkeaa em. suoritteiden hinnoittelusta. Julkisoikeudellisten suoritteiden osalta laboratorioiden hyväksyntään liittyvät lausunnot (tartuntatautilaki 583/1986) muuttuivat maksullisiksi vuoden 2014 alusta.

Laskelma maksuperustelain mukaisista muista suoritteista sisältää rokotteiden myyntiin ja välittämiseen liittyvän toiminnan, johon liittyvät tulot kirjataan bruttobudjetoidulle momentille 123.303. Tulot eivät siten jää laitoksen käyttöön. Vuonna 2014 tämän toiminnan tuotot olivat 23 tuhatta euroa, joita vastaavat menot olivat 7 tuhatta euroa.

THL:n maksullisen toiminnan tuotot olivat yhteensä 6,4 miljoonaa euroa (vuonna 2013: 6,7 miljoonaa euroa). Toiminnan ylijäämä laski 28 tuhanteen euroon edellisvuoden 636 tuhannesta eurosta. Tukitoimintojen kustannukset kohdistettiin toiminnalle kokonaiskustannusmallin mukaisesti yleiskustannusker-toimen (73 % henkilöstökuluista) avulla. Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus oli 100 %, mikä alittaa tavoitteen (102 %) kahdella prosentilla. THL:n maksullisen toiminnan tuotot alittivat asetetun ta-voitteen (7,250 tuhatta euroa).

Seuraavassa taulukossa on esitetty yhteenveto THL:n maksullisesta toiminnasta vuosina 2012–2014.

THL:n maksullisen toiminnan tunnusluvut vuosina 2012–2014

Tunnusluvut	Toteutunut 2014 1 000 €	Tavoite 2014 1 000 €	Toteutunut 2013 1 000 €	Tavoite 2013 1 000 €	Toteutunut 2012 1 000 €
Tuotot	6 399	7 250	6 700	8 250	6 232
Erilliskustannukset	4 600		4 774		5 295
Käyttöjäämä	1 799		1 926		937
Osuus yhteiskustannuksista	1 771		1 290		1 240
Kokonaiskustannukset	6 371	7 105	6 064	8 085	6 535
KUSTANNUSVASTAAVUUS (tuotot-kustannukset)	28	145	636	165	-303
Yli-/Alijäämä % tuotoista	0 %	2 %	9 %	2 %	-5 %
Kustannusvastaavuus %	100 %	102 %	110 %	102 %	95 %
Maksullisen toiminnan HTV	39		36		31

Seuraavassa taulukossa on esitetty THL:n maksullisen toiminnan tuotot asiakasryhmittäin vuosina 2012–2014.

THL:n maksullisen toiminnat tuotot asiakasryhmittäin vuosina 2012–2014

Asiakasryhmät	2014 1 000 €	2013 1 000 €	2012 1 000 €
Tuotot kunnilta ja kuntayhtymiltä	1 399	1 746	1 305
Tuotot kotitalouksilta	76	72	74
Tuotot elinkeinoelämältä	1 080	1 036	1 171
Tuotot EU:lta	584	191	193
Tuotot valtion virastoilta ja laitoksilta	2 550	2 224	1 433
Muut tuotot liikeloudellisesti hinnoiteltavista suoritteista	703	1 426	2 054
Muut tuotot julkisoikeudellisista suoritteista	9	7	3
Tileistä poistot	-2	-2	-2
Yhteensä	6 399	6 700	6 231

Maksullisen toiminnan tiedot mielisairaaloista ja koulukodeista

Mielisairaalat

Valtion mielisairaalat (Niuvanniemen sairaala ja Vanhan Vaasan sairaala) harjoittavat maksullista toimintaa perimällä kunnilta hoitopäivämaksuja. Mielisairaaloiden tuomioistuimen määräyksestä rikoksesta epäillyille tekemät mielentilatutkimukset ovat myös niiden maksullista toimintaa.

Valtion mielisairaaloiden maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma sairaaloittain vuosina 2012-2014

	Niuvanniemen sairaala Toteutuma 2014 1 000 €	Vanhan Vaasan sairaala Toteutuma 2014 1 000 €	Mielisairaalat yhteensä Toteutuma 2014 1 000 €	Mielisairaalat yhteensä Tavoite 2014 1 000 €	Mielisairaalat yhteensä Toteutuma 2013 1 000 €	Mielisairaalat yhteensä Toteutuma 2012 1 000 €
TUOTOT						
Maksullisen toiminnan tuotot						
– maksullisen toiminnan myyntituotot	37 858	18 466	56 324	56 761	55 552	54 730
– maksullisen toiminnan muut tuotot	959	122	1 081	1 143	1 174	1 140
Tuotot yhteensä	38 817	18 588	57 405	57 904	56 726	55 870
KUSTANNUKSET						
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset						
– aineet, tarvikkeet ja tavarat	2 106	1 432	3 538	3 560	3 405	3 487
– Henkilöstö- kustannukset	30 323	13 835	44 158	44 149	43 592	43 302
– vuokrat	3 255	1 541	4 796	4 959	4 673	4 407
– palvelujen ostot	2 444	1 320	3 764	4 056	4 005	3 545
– muut erillis- kustannukset	317	298	615	636	655	570
Erilliskustannukset yhteensä	38 445	18 426	56 871	57 360	56 330	55 311
Maksullisen toiminnan osuus yhteis- kustannuksista						
– tukitoimintojen kustannukset	83	37	120	105	100	100
– poistot	241	101	342	310	264	292
– korot	4	3	7	35	11	21
Osuus yhteiskustannuk- sista yhteensä	328	141	469	450	375	413
Kokonaiskustannukset yhteensä	38 773	18 567	57 340	57 810	56 705	55 724
YLIJÄÄMÄ (+) / ALIJÄÄMÄ (-)	44	21	65	94	21	146
YLIJÄÄMÄ (+) / ALIJÄÄMÄ (-) HINTA- TUEN JÄLKEEN	44	21	65	94	21	146
Kustannusvastaavuus %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Htv 2014	540	259	799		817	829

Mielisairaaloiden maksullisen toiminnan tunnusluvut v. 2012–2014

Valtion talousarviossa on mielisairaaloiden kannattavuustavoitteeksi asetettu, että tuotoilla katetaan toiminnasta aiheutuvat kustannukset ilman voiton tavoittelua. Valtion mielisairaaloiden ylijäämä vuodelta 2014 on yhteensä 65 tuhatta euroa, joka alittaa tulossopimusten mukaisen tavoitteen 94 tuhatta euroa. Valtion mielisairaaloiden tuotot jäivät tavoitteesta 499 tuhatta euroa ja vastaavasti kokonaiskustannukset jäivät alle budjetoidun tason 470 tuhatta euroa, mikä johti tavoitetta huonomman tuloksen muodostumisen, vaikkakin sairaaloiden käyttöaste oli 4,76 % -yksikköä tavoitetta parempi.

Valtion mielisairaaloiden maksullisen toiminnan tunnusluvut vuosina 2012–2014

	Niuvanniemen sairaala Toteutuma 2014 1 000 €	Vanhan Vaasan sairaala Toteutuma 2014 1 000 €	Mielisairaalat yhteensä Toteutuma 2014 1 000 €	Mielisairaalat yhteensä Tavoite 2014 1 000 €	Mielisairaalat yhteensä Toteutuma 2013 1 000 €	Mielisairaalat yhteensä Toteutuma 2012 1 000 €
Toiminnan tuotot	38 817	18 588	57 405	57 904	56 726	55 870
Kokonaiskustannukset yhteensä	38 773	18 567	57 340	57 810	56 705	55 724
Ali- tai ylijäämä	44	21	65	94	21	146
Ali- tai ylijäämä % tuotoista	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,2 %	0,0 %	0,3 %
Tuotot % kustannuksista	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Htv 2014	540	259	799		817	829

Valtion koulukodit

Valtion koulukotien toiminta rahoitetaan pääasiassa kuntien maksamilla hoitopäivämaksuilla ja koulu-kodeissa annettavan perusopetuksen ja muuhun opetukseen saatavalla Opetusministeriön rahoituksella. Opetushallituksen maksamat korvaukset perustuvat laskennallisiin yksikköhintoihin, jotka opetusministeriö määrää ja valtioneuvosto vahvistaa vuosittain. Opetushallitukselta saatavan rahoituksen määrä perustuu laskentapäivinä (20.1 ja 20.9) olevaan oppilaslukumäärään. Laskentapäivien välillä tapahtuva vaihtelu vaikeuttaa koulukotien talouden suunnittelua.

Valtion koulukotien maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat vuosina 2012–2014

	Toteutuma 2014 1 000 €	Tavoite 2014 1 000 €	Toteutuma 2013 1 000 €	Toteutuma 2012 1 000 €
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot				
– maksullisen toiminnan myyntituotot	18 871	19 730	19 368	18 765
– maksullisen toiminnan muut tuotot				
– Opetushallituksen osuus tuotoista	1 484	1 561	1 613	1 644
– Valtiovarainministeriön osuus tuotoista	1 131	1 022	1 178	1 322
– muut tuotot	107	56	457	428
Tuotot yhteensä	21 593	22 369	22 616	22 159
KOKONAISKUSTANNUKSET				
Erilliskustannukset				
– aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 391	1 532	1 546	1 554
– henkilöstökustannukset	15 754	15 645	15 765	15 937
– vuokrat	2 173	2 184	2 322	2 375
– palvelujen ostot	2 036	1 839	2 130	2 093
– muut erilliskustannukset	645	738	737	711
Erilliskustannukset yhteensä	21 999	21 938	22 500	22 670
Osuus yhteiskustannuksista				
– osuus THL:n tukitoimintojen kustannuksista	409	350	401	257
– poistot	17	25	32	52
– korot	1	2	1	2
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	427	377	434	311
Kokonaiskustannukset yhteensä	22 426	22 315	22 934	22 981
KUSTANNUSVASTAAVUUS (tuotot- kustannukset)	-833	54	-318	-822
Käytetty MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki				
KUSTANNUSVASTAAVUUS HINTATUEN JÄLKEEN	-833	54	-318	-822
Käytettävissä ollut MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki				
Kustannusvastaavuus %	96 %	100 %	99 %	96 %
Htv 2014	322		332	335

Valtion talousarviossa on koulukotien kannattavuustavoitteeksi asetettu 100 % kustannusvastaavuus. Vuonna 2014 Valtion koulukotien tulos on alijäämäinen 833 tuhatta euroa. Tulos jää tavoitteestaan 887 tuhatta euroa.

Valtion koulukotien tuotot alittivat tavoitteensa 776 tuhatta eurolla eli 1,9 %:lla. Kokonaiskustannukset ylittävät tavoitetason 111 tuhannella eurolla eli 0,5 %:lla. Vuoteen 2013 verrattuna tuotot laskivat 663 tuhatta euroa eli 2,9 %.

Kokonaiskustannukset laskivat edellisvuodesta 508 tuhatta euroa eli 2,2 %. Toiminnan alijäämäisyyden syynä ovat erityisesti budjetoitua pienempänä toteutuneet tuotot.

Valtion koulukotien maksullisen toiminnan kustannusvastaavuusvaihtelut johtuvat vaikeudesta hinnoitella toiminta oikein vastaamaan vuositason esiintyvää suurta kysynnänvaihtelua, kustannusten sopeuttamiskeinojen hitaasta vaikutuksesta ja laskentapäivien välillä tapahtuvasta oppilasmäärän vaihtelusta. Koulukotien kustannustietoisuuteen ja talouden seurantaan on kiinnitetty erityistä huomiota.

Valtion koulukotien maksullisen toiminnan tunnusluvut vuosina 2012–2014

	Toteutuma 2014 1 000 €	Tavoite 2014 1 000 €	Toteutuma 2013 1 000 €	Toteutuma 2012 1 000 €
Toiminnan tuotot	21 593	22 369	22 616	22 159
Kokonaiskustannukset yhteensä	22 426	22 315	22 934	22 981
Ali- tai ylijäämä	-833	54	-318	-822
Ali- tai ylijäämä % tuotoista	-3,9 %	0,2 %	-1,4 %	-3,7 %
Tuotot % kustannuksista	96 %	100 %	99 %	96 %
Htv 2014	322		332	335

Valtion koulukotien maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma koulukodeittain vuonna 2014

	Harvialan koulukoti toteutuma 1 000 €	Sairilan koulukoti toteutuma 1 000 €	Lagmans- gården toteutuma 1 000 €	Limingan koulutus- keskus toteutuma 1 000 €	Sippolan koulukoti toteutuma 1 000 €	Vuorelan koulukoti toteutuma 1 000 €	Koulukodit yhteensä 1 000 €
TUOTOT							
Maksullisen toiminnan tuotot							
– maksullisen toiminnan myyntituotot	1 589	4 461	1 804	4 437	3 428	3 152	18 871
– maksullisen toiminnan muut tuotot							
– Opetushallituksen osuus tuotoista	150	320	173	265	334	242	1 484
– Valtiovarainministeriön osuus tuotoista	103	259	135	177	278	179	1 131
– muut tuotot	36	0	15	0	0	56	107
Tuotot yhteensä	1 878	5 040	2 127	4 879	4 040	3 629	21 593
KOKONAISKUSTANNUKSET							
Erilliskustannukset							
– aineet, tarvikkeet ja tavarat	156	305	198	327	246	159	1 391
– henkilöstökustannukset	1 479	3 680	1 889	3 515	2 751	2 440	15 754
– vuokrat	208	588	117	461	416	383	2 173
– palvelujen ostot	174	364	97	400	319	682	2 036
– muut erilliskustannukset	92	115	80	152	118	88	645
Erilliskustannukset yhteensä	2 109	5 052	2 381	4 855	3 850	3 752	21 999
Osuus yhteiskustannuksista							
– osuus THL:n tukitoimintojen kustannuksista	36	102	58	76	74	63	409
– poistot	0	4	10	0	3	0	17
– korot	0	0	0	0	0	1	1
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	36	106	68	76	77	64	427
Kokonaiskustannukset yhteensä	2 145	5 158	2 449	4 931	3 927	3 816	22 426
KUSTANNUSVASTAAVUUS (tuotot-kustannukset)	-267	-118	-322	-52	113	-187	-833
Käytetty MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki							
KUSTANNUSVASTAAVUUS HINTATUEN JÄLKEEN	-267	-118	-322	-52	113	-187	-833
Käytettävissä ollut MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki							
Kustannusvastaavuus %	88 %	98 %	87 %	99 %	103 %	95 %	96 %
Htv 2014	30	79	40	67	57	49	322

Vuonna 2014 valtion koulukodeista ylijäämän tekivät vain Sippolan koulukoti. Sippolan koulukoti on tehnyt ylijäämäläisen tuloksen myös vuosina 2013 ja 2012. Vuonna 2013 Harvialan koulukoti teki ylijäämäläisen tuloksen. Vuonna 2014 Harvialan koulukoti, Sairilan koulukoti, Lagmansgården ja Limingan koulutuskeskus tekivät kaikki alijäämäläisen tuloksen. Koulukotien keskimääräinen alijäämä vuonna 2014 on 189 tuhatta euroa. Vastaava luku vuonna 2013 oli 137 tuhatta euroa, lisäystä on 38 % -yksikköä.

Valtion koulukotien maksullisen toiminnan tunnusluvut koulukodeittain vuonna 2014

	Harvialan koulukoti toteutuma 1 000 €	Sairilan koulukoti toteutuma 1 000 €	Lagmans- gården toteutuma 1 000 €	Limingan koulutus- keskus toteutuma 1 000 €	Sippolan koulukoti toteutuma 1 000 €	Vuorelan koulukoti toteutuma 1 000 €	Koulukodit yhteensä 1 000 €
Toiminnan tuotot	1 878	5 040	2 127	4 879	4 040	3 629	21 593
Kokonaiskustannukset yhteensä	2 145	5 158	2 449	4 931	3 927	3 816	22 426
Ali- tai ylijäämä	-267	-118	-322	-52	113	-187	-833
Ali- tai ylijäämä % tuotoista	-14,2 %	-2,3 %	-15,1 %	-1,1 %	2,8 %	-5,2 %	-3,9 %
Tuotot % kustannuksista	88 %	98 %	87 %	99 %	103 %	95 %	96 %
Htv 2014	30	79	40	67	57	49	322

1.3.3 Yhteisrahoitteisen toiminnan ja yhteistoiminnan kustannusvastaavuus

Vuodesta 2013 alkaen osa aiemmin yhteisrahoitteiseksi toiminnaksi luetusta toiminnasta on käsitelty kirjanpidossa valtion virastojen välisenä yhteistoimintana. Käsittelytavan muutoksen vuoksi myös yhteistoiminnasta on laadittu erillinen laskelma, koska toiminnan volyymi on kasvanut merkittävästi.

Yhteistoiminnan kustannusten korvaukset sisältävät toisilta virastoilta ja laitoksilta saadut yhteistoiminnan ja yhteisten hankkeiden kustannusten korvaukset. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi viranomaistoimintaa, johon on toiselta virastolta saatu kustannusten korvausta. THL on saanut yhteistoiminnan kustannusten korvauksiin rahoitusta lähes yksinomaan STM:ltä.

Yhteisrahoitteiseen toimintaan saadaan rahoitusta joko valtion ulkopuolelta tai toiselta virastolta tai laitokselta ilman velvoitetta luovuttaa rahoittajalle välitöntä vastiketta, kun taas valtion sisäiseen yhteistoiminnan kustannusten korvauksiin liittyy yleensä vastike, työpanos, tavara, palvelu tai muu tuotannon tekijä, jonka loppukäyttäjänä on korvauksen maksaja. Yhteisrahoitteinen toiminta eroaa maksullisesta toiminnasta siten, että yhteisrahoitteisessa toiminnassa rahoittaja ei saa rahoituspanostaan vastaan välitöntä vastiketta (suoritetta). Toiminnan tulokset, esim. tutkimustulokset ovat näin ollen lähtökohtaisesti julkisia. Yhteisrahoitetun hankkeen tulokset kuuluvat lähtökohtaisesti THL:lle, eikä rahoittaja yleensä saa niihin edes rajoitettuja oikeuksia.

Seuraavassa taulukossa on esitetty THL:n yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma vuosina 2012–2014 sekä yhteistoiminnan kustannusten korvaukset ja kustannukset vuosina 2013–2014. Taulukossa on esitetty myös yhteisrahoitteisen toiminnan ja yhteistoiminnan yhdistelmälaskelma vuosilta 2013–2014.

THL:n yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot ja kustannukset rahoituslähteittäin vuosina 2012–2014 ja yhteistoiminnan kustannusten korvaukset vuosina 2013–2014 sekä yhteisrahoitteisen toiminnan ja yhteistoiminnan yhdistelmä (ei sisällä mielisairaaloita eikä koulukoteja)

Yhteisrahoitteinen toiminta	2014 Toteuma 1 000 €	2014 Tavoite 1 000 €	2013 Toteuma 1 000 €	2012 Toteuma 1 000 €	Yhteistoiminta	2014 Toteuma 1 000 €	2013 Toteuma 1 000 €	2014 Yhteensä Toteuma 1 000 €	2013 Yhteensä Toteuma 1 000 €
Tuotot					Tuotot				
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot					Yhteistoiminnan kustannusten korvaukset				
– muilta valtion virastoilta saatu rahoitus	22 068	17 000	19 996	20 518	– muilta valtion vir. saatu rahoitus	3 399	2 970	25 467	22 966
– EU:lta saatu rahoitus	2 991	4 500	3 581	4 177					
– muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	819	1 700	875	1 715					
– yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot	4 452	3 550	5 359	5 187					
Tuotot yhteensä	30 330	26 750	29 811	31 597	Tuotot yhteensä	3 399	2 970	33 729	32 781
Kustannukset					Kustannukset				
Yhteisrahoitteisen toiminnan erilliskustannukset					Yhteistoiminnan erilliskustannukset				
– aineet, tarvikkeet, tavarat	742		948	886	– aineet, tarvikkeet, tav.	23	34	765	982
– henkilöstökustannukset	14 226		16 327	19 442	– henkilöstö-kustannukset	1 660	1 492	15 886	17 819
– vuokrat	217		222	158	– vuokrat	16	13	233	235
– palveluiden ostot	8 964		6 621	5 699	– palveluiden ostot	1 376	1 136	10 340	7 757
– muut erilliskustannukset	5 894		6 616	6 292	– muut erilliskustann.	166	135	6 060	6 751
Erilliskustannukset yhteensä	30 043		30 734	32 477	Erillis-kustannukset yht.	3 241	2 810	33 284	33 544
Yhteisrahoitteisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista					Yhteistoiminnan osuus yhteiskust.				
– tukitoimintojen kustannukset	3 692		4 306	5 341	– tuki-toimintojen kust.	711	587	4 403	4 893
– poistot	46		57	119	– poistot	9	8	55	65
– korot	32		55	120	– korot	6	8	40	63
– muut yhteiskustannukset	1 320		1 579	2 106	– muut yhteiskustann.	254	215	1 574	1 794
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	5 091		5 997	7 685	Osuus yhteis-kustannuksista yhteensä	980	818	6 071	6 815
Kokonaiskustannukset yhteensä	35 134	31 294	36 731	40 162	Kokonaiskust. yhteensä	4 221	3 628	39 355	40 359
OMARAHOITUSOSUUS (tuotot-kustannukset)	-4 804	-4 544	-6 920	-8 565	OMARAHOITUS-OS. (tuotot-kustannukset)	-822	-658	-5 633	-7 578
Kustannusvastaavuus %	86,3	85,0	81,2	78,7	Kustannus-vastaavuus %	80,5	81,9	85,7	81,2
Omarahoitusosuus, %	13,7	15,0	18,8	21,3	Omarahoitus- osuus, %	19,5	18,1	14,3	18,8
HTV:t	161		198	258	HTV:t	31	27	192	225

Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot sisältävät muilta valtion virastoilta saatua rahoitusta, jota on edelleen maksettu (laskelmassa sisältyy muihin erilliskustannuksiin) valtionapuna ja valtion sisäisenä menona. Tämän rahoituksen määrä oli 4,8 miljoonaa euroa vuonna 2014 (5,1 miljoonaa euroa vuonna 2013).

Yhteisrahoitteisen toiminnan ja yhteistoiminnan htv:t vuonna 2014 olivat yhteensä 192, missä vähennystä edellisvuoteen verrattuna on 33 htv:tä.

Seuraavassa taulukossa on esitetty THL:n suurimmat yhteisrahoitteisen toiminnan (sis. yhteistoiminta) rahoittajat. Luvut sisältävät momenttien käytöt.

THL:n 20 suurinta yhteisrahoittajaa	2014	2013		Muutos 2013–2014	2012	
Yhteisrahoittaja	1 000 €	sij.	1 000 €	1 000 €	sij.	1 000 €
Sosiaali- ja terveysministeriö (STM)	19 917	1.	16 023	3 894	1.	12 437
Suomen Akatemia	3 490	3.	3 968	-478	3.	4 649
Euroopan Unioni (EU)	3 463	2.	3 855	-392	2.	4 342
Kansan eläkelaitos KELA	718	5.	777	-59	8.	639
National Institutes of Health (NIH)	704	7.	725	-21	7.	760
Kunnat, kaupungit ym	608	6.	731	-123	6.	810
GlaxoSmithKline Oy	546	8.	700	-154	5.	945
Tekes - teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus	530	4.	782	-252	4.	1 256
Opetus- ja kulttuuriministeriö	251	9.	574	-323	10.	435
Juho Vainion säätiö	179	16.	142	37		
Työsuojelurahasto	142	15.	152	-10	18.	85
Tutkijakoulut	142	10.	381	-239	11.	390
Raha-automaattiyhdistys	136			136		
University of South Florida	135	12.	203			
Puolustusvoimat	135	17.	120	15	19.	83
Palosuojelurahasto	125	20.	109	16		
Itsenäisyyden juhluvuoden lastenrahaston säätiö ITLA	115			115		
Ulkoministeriö	96					
Läkelaitos	87					
Uudenmaan ELY-keskus	85					
Yhteensä	31 604		(29 242)	2 162		(26 831)
%-osuus koko yhteisrahoitteista toiminnasta	93					

Vuosina 2012–2014 välillä 20 suurinta rahoittajaa ovat vastanneet 95 %:sta yhteisrahoitteisen toiminnan tuotoista. Suurimmat rahoittajat ovat Sosiaali- ja terveysministeriö, Euroopan Unioni ja Suomen Akatemia, joilta saatiin vuonna 2014 rahoitusta yhteensä 24,2 miljoonaa euroa, mikä on 80,1 % yhteisrahoitteisen toiminnan kaikista tuotoista.

Seuraavassa taulukossa on esitetty valtion mielisairaaloiden yhteisrahoitteisen toiminnan laskelma vuosina 2012–2014.

Valtion mielisairaaloiden yhteisrahoitteinen toiminta vuosina 2012–2014

	Niuvanniem sairaala Toteutuma 2014 1 000 €	Vanhan Vaa- san sairaala Toteutuma 2014 1 000 €	Mielisairaa- lat yhteensä Toteutuma 2014 1 000 €	Mielisairaa- lat yhteensä Tavoite 2014 1 000 €	Mielisairaa- lat yhteensä Toteutuma 2013 1 000 €	Mielisairaa- lat yhteensä Toteutuma 2012 1 000 €
YHTEISRAHOITTEISEN TOIMINNAN TUOTOT						
– yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot	27	0	27	119	134	186
Tuotot yhteensä	27	0	27	119	134	186
Yhteisrahoitteisen toiminnan erillis- kustannukset						
– aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	0	0	12	8
– henkilöstökustannukset	5	0	5	119	74	115
– vuokrat	0	0	0	0	0	0
– palvelujen ostot	18	0	18	0	21	21
– muut erilliskustannukset	1	0	1	0	22	35
Erilliskustannukset yhteensä	24	0	24	119	129	179
Yhteisrahoitteisen toiminnan yhteis- kustannusosuus						
– Tukitoimintojen kustannukset	0	11	11	0	12	14
– Poistot	0	0	0	0	0	0
– Korot	0	0	0	0	0	0
– Muut yhteiskustannukset	0	0	0	0	0	0
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	0	11	11	0	12	14
Kokonaiskustannukset yhteensä	24	11	35	119	141	193
OMARAHOITUSOSUUS (Tuotot- kustannukset)	3	-11	-8	0	-7	-7
Kustannusvastaavuus, %	113 %	0 %	77 %	100 %	95 %	96 %
Omarahoitusosuus, %	-13 %	100 %	23 %	0 %	5 %	4 %
Htv 2014	0,1	0,0	0,1		1,5	2

1.4 Tuotokset ja laadunhallinta

Tuotoksia ja laadunhallintaa koskevan luvun rakenne noudattaa STM:n ja THL:n välisen tulossopimuksen rakennetta. Taulukkomuotoisten tulossopimuksen tavoitteiden toteutumista kuvaavan raportoinnin jälkeen esitetään raportti joistakin merkittävistä kokonaisuuksista. Luvun taulukko-osuus jakautuu STM:n strategian mukaisesti kolmeen osaan:

- hyvinvoinnille vahva perusta
- kaikille mahdollisuus hyvinvointiin
- elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta

1.4.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Kaste-ohjelma II 2012–2015

Toiminnallinen tavoite 2015	Tulostavoite 2014	Toteuma 2014	Tulosanalyysi ja arvio
THL on onnistunut Kaste-ohjelman toimeenpanon tuessa sille osoitettujen tehtävien osalta.		Kaste-ohjelman koordinaatio on toteutunut täysin suunnitelmien mukaisesti. Kaste-ohjelman seurantaraportin mukaan THL:n vastuulla olevat tehtävät ovat joko edenneet aikataulun mukaan tai tulevat toteutumaan loppukauden aikana. Innokylä on otettu laajamittaisesti hyötykäyttöön Kaste-ohjelmassa.	Toteutunut suunnitelmien mukaisesti (4)

Hyvinvoinnille vahva perusta

Terveys ja hyvinvointi osaksi kaikkea päätöksentekoa

Toiminnallinen tavoite 2015	Tulostavoite 2014	Toteuma 2014	Tulosanalyysi ja arvio
THL on tukenut hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä eriarvoisuuden vähentämisen huomioon ottamista kaikessa yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.	THL tukee kunnissa tehtävää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä sekä hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamista tuottamalla ja levittämällä suunnittelun, arvioinnin ja raportoinnin välineitä huomioon ottaen uusien lakien velvoitteet.	THL:ssa on analysoitu ja raportoitu neuvolatoimintaa, koulu- ja opiskelu-terveydenhuoltoa sekä lasten ja nuorten ehkäisevää suun terveydenhuoltoa koskevan asetuksen (338/2011) toteutumista vuonna 2013 kerätyn valtakunnallisen aineiston perusteella. Lapsia ja nuoria koskevaa terveys-, hyvinvointi- ja toimintatietoa on hyödynnetty kuntien hyvinvointikertomuksissa. Kuntia on tuettu kehittämään terveyden edistämistoimintaa asetuksen mukaisesti. On mm. tuotettu tietoa ja välineitä hyvinvointityöhön (mm. thl.fi/Hyvinvointi- ja terveyserot aiheivusto). Tulostavoitetta on edistetty myös Mieli-ohjelman toimeenpanossa ja Terveyden edistämisen kuntatuki- ja terveyden edistämisen vertailutietohankkeissa.	Tavoitetta on edistetty lukuisin eri keinoin (4)
THL tarjoaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen sekä terveyserojen kaventamiseen suunnittelun, seurannan, arvioinnin ja raportoinnin välineet ja on tukenut kuntia ja alueita toiminnan kehittämisessä.	THL tekee yhteistyössä STM:n kanssa suunnitelman THL:n osallistumisesta HiAP -strategian toimeenpanoon.	Kansanterveyden neuvottelukunnan hyvinvointi, terveys ja eriarvoisuus (HyTE) -suunnitelman toteuttamiseksi on täsmennetty vaikutusarvioinnin ohjeita, nostettu hyvinvoinnin haasteita tutkimustiedon pohjalta poikkihallinnolliseen politiikka-valmisteluun ja toteutettu politiikka-analyysia sekä hallitusohjelman relevanttien teemojen seurantaa. On myös tuotettu tulevaisuuskatsauksen hyvinvointianalyysi.	Tavoitteet toteutuneet suunnitellusti (4)
KanTa-arkistoon kertyvien potilastietojen käytöstä tilastoinnissa ja raportoinnissa on hyväksytty suunnitelma. SADE-ohjelmassa valmistuva kansalaisten yleinen sosiaali- ja terveystietopalvelu siirtyy THL:n ylläpidettäväksi.		Kaikki SADE-ohjelmaan liittyvät toimenpiteet sisältyvät VM:n rahoittaman SADE-hankkeen toimintasuunnitelmaan ja ne on toteutettu sen puitteissa. KanTa-arkistoon kertyvien potilastietojen käytöstä tilastoinnissa tehtyjä suunnitelmia ei ole erikseen käsitelty STM:n kanssa. Palveluhakemisto- ja Omahaotopolut -projektien palveluille on valmisteltu hallintamalli ja osana sitä tehty esitys valtion budjetin kehyksiin tarvittavasta määrärahasta vuosille 2016-2019. Palautepalvelut-projektin toiminta integroidaan THL:n normaaliin toimintaan.	Toteutunut (4)

Pidempää työtä työhyvinvoinnilla

Toiminnallinen tavoite 2015	Tulostavoite 2014	Toteuma 2014	Tulosanalyysi ja arvio
<p>THL on kehittänyt työttömien ja osatyökykyisten mahdollisuuksia siirtyä kuntoutuksen kautta työelämään.</p> <p>THL on edistänyt työterveyshuollon integroitumista osaksi terveydenhuoltojärjestelmää STM:n linjausten mukaisesti, huomioon ottaen paikalliset olosuhteet, tarpeet ja resurssit.</p>	<p>THL järjestää yhteistyössä Työterveyslaitoksen kanssa koulutusta työttömien terveyspalveluista THL:n kyselyn tuloksien pohjalta nousevista aiheista terveyskeskusten terveydenhuoltohenkilöstölle. (päävastuu TTL:llä).</p> <p>THL edistää sujuvien ja tehokkaiden hoitoketjujen luomista perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, työterveyshuollon ja kuntoutuksen välille yhteistyössä Työterveyslaitoksen kanssa. (Valtioneuvoston asetus terveydenhuollon järjestämissuunnitelmasta ja erikoissairaanhoidon järjestämisestä).</p>	<p>Osallistuttiin TEM:n asettamaan TYP-työryhmään, jonka raportti valmistui ja sen pohjalta HE 183/2014. TOIMIA-verkostotyö on tukenut työttömien toimintakykyarviointia</p> <p>Osallistuttiin käypä hoito -suositusten laadintaan, joissa keskeisenä osana ovat sujuvat hoitoketjut. Laadittiin Työterveyslaitoksen kanssa suunnitelma, jolla hoitoketjujen toimivuutta voidaan eri tahojen yhteistyöllä kehittää.</p>	Tavoitteet saavutettu (4)

Elämän eri osa-alueet tasapainoon

Toiminnallinen tavoite 2015	Tulostavoite 2014	Toteuma 2014	Tulosanalyysi ja arvio
THL on tukenut perhevapaauudistusta tuottamalla tietoa ja vahvistamalla perhevapaiden käyttöön liittyvää asiantuntemusta.		<p>Raportoitiin Perhevapaat 2013 – aineiston analyysiin perustuen tuloksia perhevapaiden käytöstä, esteistä ja seurauksista.</p> <p>On arvioitu tuntiperusteisten päivähoitomaksujen taloudellisia vaikutuksia.</p>	Tavoitteet saavutettu (4)

Sosiaaliturvan rahoitus kestäväksi

Toiminnallinen tavoite 2015	Tulostavoite 2014	Toteuma 2014	Tulosanalyysi ja arvio
	<p>THL selvittää sosiaali- ja terveydenhuollon monikanavarahoitusta yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön ja Työterveyslaitoksen kanssa (päävastuu STM).</p> <p>THL koordinoi ja viimeistelee perusturvan riittävyyden arviointin.</p>	<p>On osallistuttu STM:n työryhmätyöskentelyyn sekä tehty useita eri taustaselvityksiä.</p> <p>Työryhmä kutsuttu kokoon, arviointiraportti julkaistaan helmikuussa 2015.</p>	Tavoitteet saavutettu (4)

Kaikille mahdollisuus hyvinvointiin

Vähennetään hyvinvointi- ja terveyseroja

Toiminnallinen tavoite 2015	Tulostavoite 2014	Toteuma 2014	Tulosanalyysi ja arvio
<p>THL on tukenut eriarvoisuuden vähentämistä ja väestöryhmien välisen hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamista sekä yhdenvertaisuutta palveluissa.</p> <p>THL on onnistunut EU2020- strategian sekä HO:n köyhyyttä, eriarvoisuutta ja syrjäytymistä vähentävän ohjelman toimeenpanossa sille osoitettujen toimenpanotehtävien osalta.</p>		<p>On tuotettu tietoa väestöryhmien välisistä hyvinvointi- ja terveyseroista ja kaventamis-mahdollisuuksista: Terveys2000/2011, Maamu, UTH, ATH ja Terveystemme.fi. Kaventaja.fi sivuston sisältö on päivitetty Hyvinvointi- ja terveyserot aihe sivustoksi.</p> <p>Tuotettiin ministeriöiden tulevaisuuskatsauksista hyvinvointi- ja eriarvoanalyysi yhteistyössä STM:n ja VNK:n kanssa.</p>	Tavoitetta edistetty hyvin (4)

Asiakaskeisyyss palvelujen lähtökohdaksi

Toiminnallinen tavoite 2015	Tulostavoite 2014	Toteuma 2014	Tulosanalyysi ja arvio
<p>THL on kehittänyt asiakaskeisii menetelmiä ja toimintamalleja terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen painopisteen siirtämiseksi ehkäisevään toimintaan.</p>	<p>THL osallistuu kehitysvammaisten asumisen ohjelman ja valtioneuvoston kehitysvammaisten yksilöllisestä asumisesta ja palvelujen turvaamisesta antaman periaatepäätöksen toimeenpanoon.</p>	<p>Edistettiin Kehas-ohjelman toimeenpanoa ylläpitämällä ohjelmasta tiedottavaa sivustoa osana vammaispalvelujen käsikirjaa. Toimeenpanoa edistettiin myös osallistumalla asiantuntijoina erilaisiin ohjelmaan liittyviin tapahtumiin ja kehittämishankkeisiin.</p>	<p>Tavoitteet saavutettu (4)</p>
<p>THL toteuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluhakemiston osana SADE-ohjelman toimeenpanoa ja vastaa hakemiston ylläpidosta ja kehittämisestä ohjelmakauden jälkeen.</p>	<p>THL osallistuu kansallisen omaishoidon kehittämisohjelman toimeenpanoon ja tavoitteiden toteutumisen seurantaan käyttäen vuonna 2013 kehitettyjä seuran välineitä.</p>	<p>Omaishoidon kuntakyselyraportti on tehty. Vanhuspalvelulain ensimmäisen vaiheen tulostiedot on julkaistu. Kehitettiin väestön terveyttä, toimintakykyä ja hyvinvointia kuvaavat kansalliset indikaattorit sekä tuotettiin kunnille seurantajärjestelmä vanhuspalvelulain vaikutusten seurantaan.</p>	<p>Tavoitteet saavutettu (4)</p>
<p>THL luo käytännön kansallisten asiakaspalautekyselyjen toteuttamiseksi neuvoloissa ja suun terveydenhuollossa osana SADE-ohjelman toimeenpanoa.</p>	<p>THL on toteuttanut vanhuspalvelulain ensimmäisen vaiheen seurannan.</p>	<p>Osallistuttiin käypä hoitosuositusten laadintaan, joissa keskeisenä osana ovat sujuvat hoitoketjut. Terveystieteiden palvelujen valinnan mahdollisuuksista on käynnistetty kaksi tutkimushanketta: "Valinnanvapauden muuttumien sosiaali- ja terveyspalveluissa" sekä "Valinnanvapaus ja palveluintegraation perusterveydenhuollossa".</p>	<p>Tavoitteet saavutettu ja ylitetty (5)</p>
<p>THL vastaa kansallisen kyselyjen toteutuksesta sekä julkaisemisesta ja varautuu vastaamaan ylläpidosta hankekauden jälkeen.</p>	<p>THL suunnittelee kiireellisen hoidon perusteiden laadinnan yhteistyössä STM:n kanssa erikseen sovitavalla tavalla.</p>	<p>Kehitetty Palveluvaaka -verkko-palvelua.</p>	
<p>THL laatii yhteenvedon terveydenhuoltolain mukaisten järjestämissuunnitelmien ja -sopimusten sisällöistä ja laadinnasta.</p>	<p>THL tarjoaa palvelujen saavutettavuus- ja laatu-tietoja väestölle tukemaan valinnan mahdollisuuksia.</p>		
<p>THL on tukenut sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutoksen toteuttamista osana kuntauudistusta ja on tukenut palvelujen saatavuuden parantamista mukaan lukien päivystyspalvelut yhteistyössä STM:n kanssa.</p>			
<p>THL on seurannut ja arvioinut terveydenhuoltolain mukaisten järjestämissuunnitelmien ja -sopimusten mukaisia käytäntöjä ja niiden toteutumista kunnissa ja kuntayhtymissä.</p>			
<p>Lastensuojelun ja toimeentulotuen määrärajojen toteutumista kerätään tietoja.</p>	<p>THL toteuttaa ensimmäiset varsinaiset lastensuojelun ja toimeentulotuen määrärajoja koskevat tiedonkeruut (lastensuojelusta tehdään yksi ja toimeentulotuesta kaksi tiedonkeruuta).</p>	<p>Lastensuojelun käsittelyaikojen seuraaminen käynnistettiin osana STM-rahoitteista lastensuojelun kehittämishanketta. Ensimmäinen lastensuojelun käsittelyaikojen tilastojulkistus ilmestyi joulukuussa. Toimeentulotuen ensimmäinen käsittelyaikojen seurantaraportti ilmestyi kesäkuussa ja toinen joulukuussa.</p>	<p>Tavoitteet saavutettu (4)</p>

Uudet palvelujen rakenteet ja toimintatavat

Toiminnallinen tavoite 2015	Tulostavoite 2014	Toteuma 2014	Tulosanalyysi ja arvio
<p>Yhtenäisten hoidon perusteiden pysyvä päivitysrakenne toimii ja perusteiden noudattamisesta on käytössä vakiintunut seuranta-menettely.</p> <p>Kuntien käytössä on sosiaalityön arvioinnin ja vaikuttavuuden mittaamisen välineitä.</p> <p>THL on tukenut yhteistyössä TTL:n kanssa opiskeluterveydenhuoltoa.</p> <p>Tutkimus- ja seurantarekisteripohja valmistuvat yhteistyössä KELA:n kanssa ja THL:lla on valmiudet seurata pienituloisten asumismenorasituksen kehitystä. Toimeentulotuella korvattujen asumismenojen määrää ja osuutta toimeentulotuessa koskeva selvitysraportti on valmistunut.</p> <p>Kunnilla on käytössä kuntoutusta ja työelämäosallisuutta tukevia toimintamalleja ja palvelurakenteita.</p> <p>THL on tukenut seulontakysymysten kansallisen ohjauksen edellytysten luomista.</p> <p>Kuoleman toteamista ja kuolinsyyn selvittämistä koskeva ohjeistus on päivitetty.</p> <p>Turvallista lääkehoitoa on edistetty osana potilasturvallisuutta.</p>	<p>THL on päivittänyt 5-10 yhtenäisten hoidon perustetta ja aikatauluttanut yhtenäisten hoidon perusteiden kokonaispäivityksen.</p> <p>THL vastaa opiskeluterveydenhuollon kehittämistyön ohjauksesta mukaan lukien nuorten päihde- ja mielenterveyshuollon menetelmien kehittäminen ja jakaminen yhteistyössä Työterveyslaitoksen kanssa.</p> <p>THL tuottaa tietoa sosiaalisen kuntoutuksen kehittämiseksi.</p> <p>THL valmistelee esitystä sikiön poikkeavuuksien seulonnan laadun seurantaan ja osallistuu STM:n seulontaryhmän työskentelyyn.</p> <p>Turvallinen lääkehoito-opas on päivitetty THL:n johdolla yhteistyössä Fimean ja Valviran kanssa.</p>	<p>Suunnittelu jatkuu vuonna 2015</p> <p>Empower-hanke toteutettu ja AVAIN-mittarin testaus päätetty</p> <p>Opiskeluterveydenhuollon kehittämisen suunnitelma on tehty.</p> <p>Pysyvä tutkimus- ja seurantarekisteripohja luotu SISU -mikrosimulointimallin pohjadatan yhteyteen. Pienituloisten asumista, asumismenoja ja -tukia koskeva selvityshanke aloitettu.</p> <p>Seulonta-asetusta muokattu odottaen SOTE-lakia. Vastasyntyneiden aineenvaihduntatautien ohjauksesta päätetty.</p> <p>THL:n raportti Alkuraskauden infektioseulonta ja STM:n raportti Seulonnat Suomessa 2014 julkaistu. EU-yhteistyönä tehty arviointi suolistosyöpien seulonnasta, kansallinen arviointi tekeillä.</p> <p>Toimitettu asiantuntijavastaus Valviralle mammografiaseulonnan laatuongelmista.</p> <p>Toimintasuunnitelma on tehty ja asiantuntijaryhmä työskentelee aktiivisesti.</p>	<p>Tulostavoitteet saavutettu (4)</p> <p>Tavoitteet saavutettu ja ylitetty (5)</p> <p>Tavoitteet toteutettu (4)</p>

Vahva sosiaalinen yhteenkuuluvuus

Toiminnallinen tavoite 2015	Tulostavoite 2014	Toteuma 2014	Tulosanalyysi ja arvio
<p>THL on tukenut erityis- ja vähemmistöryhmien hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä.</p> <p>THL on osallistunut romanipoliittisen ohjelman seurantaan ja aloittanut romanien terveyttä ja hyvinvointia koskevan tutkimuksen, mikäli kokonaisrahoitus on toteutunut.</p> <p>THL on osallistunut vammaispoliittiseen ohjelman seurantaan ja tuottanut laaja-alaisen katsauksen vammaispoliittisen ohjelman toteuttamisesta 2012–2015.</p> <p>THL on tukenut toiminnallaan lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyn poikkihallinnollista yhteistyötä.</p> <p>THL on tukenut ja kehittänyt sovittelun yhdenmukaisia käytäntöjä koko maassa.</p>	<p>THL on valmistellut romanien terveyttä ja hyvinvointia koskevan tutkimuksen tutkimussuunnitelman.</p> <p>THL jatkaa Marak -toimintamallin toimeenpanon poikkihallinnollista koordinointia mallin valtakunnallistamiseksi.</p> <p>THL edistää turvakotien kansallisten laatu-suositusten levittämistä osana lähisuhde- ja perheväkivallan vähentämisen ohjelman toimeenpanoa.</p> <p>THL jatkaa riita- ja rikosasioiden sovittelua koskevien tilastotietojen, seurannan, tutkimuksen ja koordinaation kehittämistä</p>	<p>Valmisteltiin romanien terveyttä, toimintakykyä, osallisuutta ja hyvinvointia koskeva tutkimussuunnitelma ESR-rahoitushakuun.</p> <p>VAMPO -seuranta on toteutettu ja raportoitu.</p> <p>Osallistuttu rikos- ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain muutosta valmistelevaan työryhmään, Työryhmän tuotosena valmisteltu HE sovittelulain muuttamisesta.</p> <p>Jatkettu Rakennamme sovintoa-oppaassa kuvattujen sovittelukäytäntöjen kehittämisen tuemista ja juurruttamista.</p> <p>Rikos- ja riita-asioiden sovittelun tilastoraportti ilmestyi kesäkuussa aikataulussaan. Tietosisältöä on kehitetty entistä luettavammaksi.</p>	<p>Tulostavoite toteutunut (4)</p> <p>Tavoitteet saavutettu erinomaisesti (5)</p> <p>Tavoitteet toteutuneet (4)</p>

Elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta

Vahvistetaan ympäristön elinkelpoisuutta

Toiminnallinen tavoite 2015	Tulostavoite 2014	Toteuma 2014	Tulosanalyysi ja arvio
<p>THL tukee ja edistää osaltaan, että ympäristöstä aiheutuvien terveyshaittojen arviointi sekä esteettömyyden edistäminen otetaan osaksi kaikkea suunnittelua ja päätöksentekoa.</p> <p>Vanhusten ja vammaishuollon toimintayksiköiden turvallisuusohjeistus on valmis julkaistavaksi THL:n toimesta.</p> <p>Biopankkilaki, sen nojalla annetut asetukset ja BBMRI.fi:n kansallinen koordinaatio toimeenpantu THL:ää koskevilta osin.</p> <p>Mikrobilääkeresistenssiä seurataan yhteistyössä Fimean ja Eviran kanssa ja tilanteesta raportoidaan säännöllisesti.</p>	<p>THL koordinoi hallitusohjelman mukaisen terveydensuojeluohjelman laatimisen.</p> <p>THL osallistuu ympäristöyliherkkyyssverkoston toimintaan.</p> <p>THL osallistuu kosteus- ja home-talkoiden toimeenpanoon erityisesti kehittämällä terveyshaittojen arviointiin menetelmiä ja lapsille suunnattua oirekyselyä.</p> <p>THL kehittää kemikaaliriskien viestintää vuonna 2013 valmistuneen toimintaohjelman mukaisesti sekä toteuttaa muita vastuullaan olevia kansallisen kemikaaliohjelman tavoitteita.</p> <p>Esteettömyysluokitusta pilotoidaan osana SADE-SOTE palveluhakemistoa sen vuonna 2015 tapahtuvaa käyttöönottoa varten.</p> <p>THL:n biopankki on perustettu. Biopankkiin siirretään asteittain siihen soveltuvia näyteaineistoa. THL tukee BBMRI.fi konsortiota erikseen sovittavalla tavalla.</p> <p>Mikrobilääkeresistenssin torjuminen yhteistyössä Fimean ja Eviran kanssa, päävastuu toiminnan organisoinnista on THL:llä.</p>	<p>Tautitaakka-arviointia kohdennettu torjunta-toimenpiteiden vaikuttavuuden, kustannusten ja koettujen arvojen analyysiin (allististeista PM2.5, SHS, Rn sekä tupakointi; uv-säteily ja melu työn alla; erikseen astmaan kohdistuva aikasarja-analyysi)</p> <p>Osallistuttu ympäristöherkkyyssverkoston toimintaan, jossa mm. laadittu ICD-10 tautiluokitukseen päivitys ympäristöherkkyyssnimikkeelle.</p> <p>Kehitetty ja pilotoitu koululaisille suunnattua sisäilmakyselyä.</p> <p>Osallistuttu Kosteus- ja home-talkoiden johtoryhmän työskentelyyn, kommentoitu useita talkoiden oppaita t.m.v., toteutettu ja osallistuttu kehitys- ja tutkimushankkeisiin.</p> <p>Osallistuttu kansallisen vaarallisia kemikaaleja koskevan ohjelman mukaisesti ns. Kemikaaliviestintäverkoston toimintaan levittämällä kemikaalitietoutta ei ainoastaan omista tutkimuksista vaan myös muilta hallinnonaloilta. Väestön kemikaalialtistumista ml. ilman epäpuhtaudet altistumista on selvitetty useassa hankkeessa vuoden aikana.</p> <p>Edistetty SADE-SoTe palveluhakemistoprojektia ja kehitetty esteettömyysluokittelua. Esteettömyysluokitus hyväksytty tuotantoon. Pilotointi ja käyttöönotto vuonna 2015.</p> <p>THL Biopankin toiminta on käynnistetty suunnitellusti.</p> <p>KanTA-järjestelmän hyödyntämistä tulevaisuudessa biopankkilainsäädännön mukaisten suositusten hallinnoinnissa on valmisteltu.</p> <p>Toteutettu suunnitelmien mukaisesti. Bakteerien mikrobilääkeresistenssin seurantaraportti (Finres 2013) valmistunut.</p>	<p>Tavoitteet saavutettu yli odotusten (5)</p> <p>Tavoite toteutettu suunnitellusti (4)</p> <p>Tavoitteet saavutettu (4)</p> <p>Tavoitteet toteutettu (4)</p>

Varmistetaan yhteiskunnan toimivuus erityistilanteissa

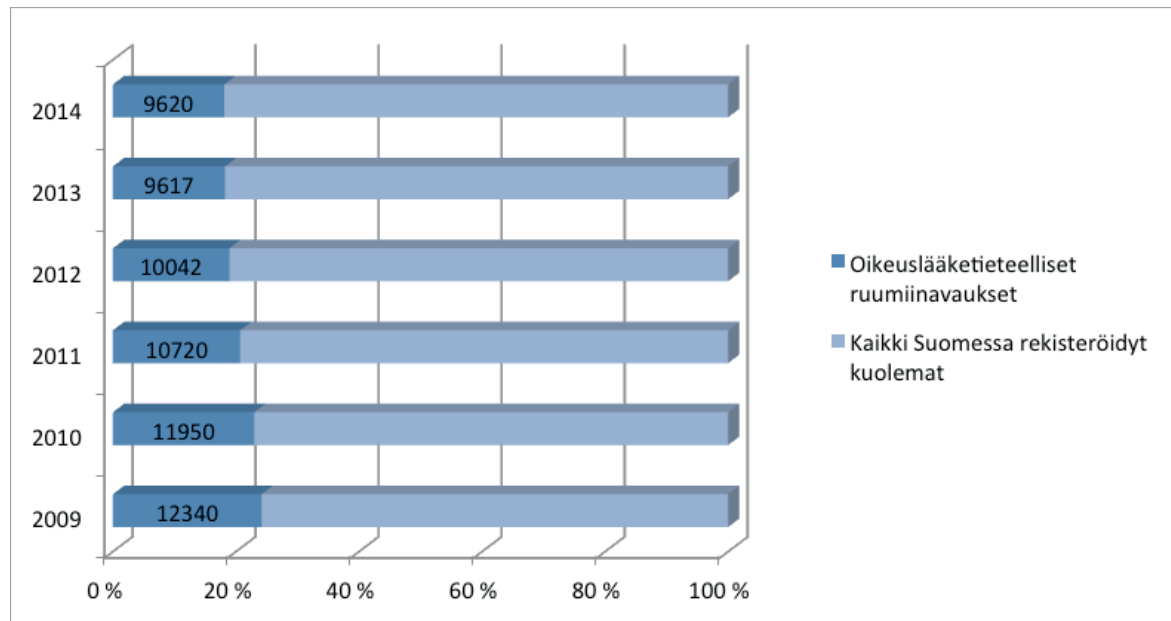
Toiminnallinen tavoite 2015	Tulostavoite 2014	Toteuma 2014	Tulosanalyysi ja arvio
<p>THL:llä on jatkuvan tartuntatautiseurannan lisäksi valmius nopeaan (24/7) tukeen ja toimintaan ympäristöterveyteen ja tartuntatauteihin liittyvissä erityistilanteissa.</p> <p>THL on vahvistanut traumaattisten tilanteiden psykososiaalisen tuen osaamistaan.</p>	<p>THL vahvistaa psykososiaalisen tuen asiantuntijaverkostoa kuntatoimijoiden ja alan muiden asiantuntijatahojen kanssa (mu- kaan lukien järjestöt).</p>	<p>THL on osallistunut tehokkaasti akuuttien tilanteiden hoitamiseen (Ebola-verenvuotokuume epidemia, uimavesiepidemiat ja PEX-putkien aiheuttamat maku- ja hajuhaitat juomavedessä) jatkuvan tartuntatautiseurannan lisäksi.</p>	<p>Pystytty toimimaan tavoitteen mukaisesti (4)</p>

Valtion oikeuslääkintä

THL on ollut lakisääteinen viranomaisen kuolemansyyn selvittämisen alalla vuodesta 2010, kun lääninhallitukset lakkautettiin. THL:n oikeuslääkärit, assistentit ja obduktiokoordinaattorit toimivat koko maan alueella viiteen tiimiin organisoituna Helsingissä, Turussa, Tampereella, Oulussa ja Kuopiossa. Yksikön johdon toimipiste on Helsingissä, siihen kuuluvat yksikön päällikkö, kehittämisspäälikkö ja yksikön assistentti. THL:n vuonna 2014 toteuttaman organisaatiouudistuksen jälkeen oikeuslääkintäyksikkö on Valtion palvelut -osastolla. Valtion oikeuslääkintä -yksikön tehtävänä on kuolemansyyn selvittämisen ohjaus ja valvonta, oikeuslääketieteellisten ruumiinavausten suorittaminen ja muut oikeuslääkinnän asiantuntijatehtävät. Kuolemansyyn selvittämisen valvonta toteutuu Suomessa kirjoitettavien kuolintodistusten tarkastamisen yhteydessä. Kuolintodistukset toimitetaan koko maasta THL:n oikeuslääkäreiden tarkastettavaksi, tarkastamisen jälkeen osa palautetaan korjattavaksi kuolintodistuksen kirjoittaneelle lääkärille ja suurin osa suoraan Tilastokeskukseen.

Oikeuslääketieteelliset ruumiinavaukset suoritetaan useimmiten poliisin määräyksestä. Oikeuslääketieteellisten ruumiinavausten suorittaminen tapahtuu sairaaloissa ja yliopistojen oikeuslääketieteen laitoksissa. Ruumiinavauksia tekevät THL:n ja yliopistojen oikeuslääkärit ja erikoistuvat lääkärit sekä eräät eläkkeellä olevat oikeuslääkärit. Vuonna 2011 hyväksytyn oikeuslääkinnän kehittämissuunnitelman 2010–2015 tavoitteiden mukaan oikeuslääketieteellisten ruumiinavausten keskittämistä on jatkettu siten, että Kuopion yliopistollisen sairaalan uusien obduktiotilojen valmistuttua vuonna 2015 ruumiinavausten tekeminen Mikkeliin loppuu. Ahvenanmaan poliisi on selvittellyt kuljetusmahdollisuuksia oikeuslääketieteellisten ruumiinavausten suorittamiseksi Turussa.

Oikeuslääketieteellisten ruumiinavausten osuus kaikista Suomessa rekisteröidyistä kuolemista v. 2009–2014

Oikeuslääketieteellisten ruumiinavausten määrän vähentyminen on tulosta pääasiassa poliisin, hoitavien lääkäreiden ja oikeuslääkäreiden välisistä konsultaatioista. Konsultaatioille pyritään lähettämään oikeuslääketieteelliseen ruumiinavaukseen vain ne vainajat, joiden kohdalla tämä ruuminavaus on indisoitu.

Oikeuslääkäripulan vähentämiseksi myös THL on kouluttanut erikoistuvia lääkäreitä omista toimintamenoistaan. Vuoden 2014 aikana THL:n palveluksessa oli kolme erikoistuvaa lääkärä. Yliopistoissa tapahtuva kahdeksan lääkärin erikoistumiskoulutus maksettiin oikeuslääketieteellisen kuolemansyy selvittämisen arviomäärärahasta.

Oikeuslääkinnän sähköinen tietojärjestelmähänke on edennyt aikataulusta jäljessä. Tavoitteena on saada järjestelmä käyttöön vuoden 2015 aikana. Vuonna 2013 THL hyväksyttiin Euroopan komission rahoittamaan kuolinsyytietojen sähköisen ilmoittamisen projektiin. Projektissa selvitetään ja kokeillaan mahdollisuuksia kuolinsyytietojen sähköiseen ilmoittamiseen, siirtoon ja käsittelyyn.

Oikeuslääkinnän kehittämissuunnitelman tukemiseksi THL asetti vuonna 2011 oikeuslääkinnän yhteistyöryhmän, joka luo edellytyksiä suunnitelman toteuttamiseksi, tukee alan operatiivista kehittämistä ja edistää kansallisen tason ja aluetason toimijoiden yhteistyötä. Vuonna 2014 emeritusprofessori Martti Kekkonen toteutti väliarvioinnin oikeuslääkinnän kehittämissuunnitelman toteuttamisesta. Raportti on julkaistu THL:n sivuilla.

STM:n toimeksiannosta THL:n oikeuslääkintäyksikkö on laatinut raportin ja ohjeet oikeuslääketieteellisestä näytteenotosta. Raportti julkaistaan vuoden 2015 alussa.

Oikeuspsykiatria

THL tuottaa tuomioistuinten pyynnöstä mielentilatutkimuslausuntoja ja vaarallisuuden arvioita. Oikeuspsykiatristen asioiden lautakunta käsittelee kaikki tuomioistuimen pyytämät mielentilatutkimuslausunnot sekä Helsingin hovioikeuden pyytämät koko rangaistusajalle tuomittujen vaarallisuudesta laadittavat arviot. Lautakunta päättää psykiatriseen sairaalahoitoon tai kehitysvammaisten erityishuoltoon määrittämisestä niissä tapauksissa, joissa henkilön mielentilatutkimuksen päättyessä arvioidaan tarvitsevan tahdosta riippumattomasta psykiatrista sairaalahoitoa tai vastentahtoista kehitysvammaisten erityishuoltoa se-

kä päättää tällaisen hoidon lopettamisesta. Vuoden 2014 toimintasuunnitelman tavoitteena oli kehittää ja koordinoita mielentilatutkimustoimintaa ja oikeuspsykiatristen asioiden lautakunnan toimintaa.

STM nimitti oikeuspsykiatristen asioiden lautakunnan toimikaudelle 2014-2017, minkä vuoksi uusia lautakunnan jäseniä perehdytettiin vuodenvaihteessa. Helmikuussa oikeuspsykiatrian tiimi muutti uusiin tiloihin I-taloon. Mielenterveyslain uudistamistarpeesta esitettiin vetoamus ministerille ja osallistuttiin aktiivisesti yksittäisiä lainkohtia koskevaan muutostyöhön. Oikeuspsykiatrian tiimi osallistui CPT:n (kidutuksen vastainen komitea) tarkastuskäynnille. Juridisiin asioihin liittyviä koulutuspyyntöjä oli muutamia ja niihin vastattiin.

Sekä mielentilatutkimusten (v. 2014 esitutkintavaiheessa 14, v. 2013 20) että mielentilatutkimuksen jälkeen hoitoon määrättyjen lukumäärät ovat viimeisen viiden vuoden aikana pysyneet samalla tasolla (taulukko 1). Oikeuspsykiatristen asioiden lautakunnassa kaikkiaan käsiteltyjen asioiden määrä on lisääntynyt viime vuosina. Tämä on osittain johtunut siitä, ettei asioita ole voitu ratkaista yhdellä käsittelykerralla. THL:lle tulevien, etenkin valvonta-aikaesitysten osalta, on havaittu, että asiakirjat eivät sisällä riittäviä tietoja asian ratkaisemiseksi. Tämän vuoksi on täytynyt pyytää tarkennuksia ja lisäselvitystä ennen asian ratkaisemista. Asioiden oikeudelliseen arviointiin on ollut tarvetta kiinnittää aiempaa enemmän huomiota. Oikeudellisen arvioinnin korostuminen johtuu mielenterveyslain vanhentumisesta samalla, kun ympäröivä oikeudellinen sääntely on muuttunut muun muassa perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien konkretisoinnin myötä. Mielentilatutkimusten yhteydessä annettavien vaarallisuusarvioiden ja Helsingin hovioikeuden pyytämien vaarallisuusarvioiden määrä on vaihdellut jonkin verran vuosittain (taulukko 2). Vuonna 2014 tehdyistä hoitoon määräämispäätöksistä valitettiin hallinto-oikeuteen 10 tapauksessa.

Tulostavoitteet:

Mielentilatutkijoiden neuvottelupäivät järjestettiin 6.11.2014 Helsingissä. Päivillä käsiteltiin ajankohtaisia juridisia asioita, mielentilatutkimusten laatua, mielentilatutkimustoiminnan sähköisen asianhallinnan edellytyksiä sekä kehitysvammaisuuden ja vaarallisuuden arviointia. Käräjäoikeuksille suunnatun kyselyn perusteella mielentilalausunnot palvelivat tarkoitustaan oikeuskäsittelyissä pääosin hyvin. Asioiden käsittelyajoille asetetut tavoiteajat täyttyivät pääsääntöisesti: mielentilalausunnot käsiteltiin kahden viikon sisällä lausunnon saapumisesta ja asiakirjojen perusteella laaditut lausunnot kahden kuukauden sisällä tarvittavien asiakirjojen saapumisesta. Esitutkintavaiheen mielentilatutkimusten käsittelyajoissa on ollut hieman viivästystä esitutkintamateriaalin valmistumista odotellessa. Valvonta-aika-asioiden käsittelyn ja esitysten sisällön yhtenäistämiseksi laadittiin valvonta-aikaa koskeva suositus. Sen lopulliseen muotoon ja käyttöön saattaminen siirtyivät alkuvuoteen 2015.

Oikeuspsykiatristen asioiden lautakunnassa käsitellyt asiat vuosina 2012–2014

	2012	2013	2014
Oikeuspsykiatristen asioiden lautakunnassa käsitellyt mielentilalausunnot yhteensä	112	101	110
Käräjäoikeus	106	95	102
Hovioikeus	6	6	8
Korkein oikeus	0	0	0
Mies	96	87	97
Nainen	16	14	13
Vangittu	90	86	77
Ei vangittu	22	15	33
Tutkituista alle 18-vuotias	4	1	1
Teko			
Henkirikos	47	40	41
Muu väkivaltarikos	43	43	39
Tuhotyö	10	6	9
Seksuaalirikos	7	5	15
Omaisuusrikos	4	5	5
Muu syyte	1	2	1
Tutkimuspaikat			
Niuvanniemen sairaala	51	53	59
Vanhan Vaasan sairaala	26	26	26
OYS/Psykiatrian klinikka	7	6	5
TAYS/Oikeuspsykiatrian klinikka	4	1	3
TAYS/EVA-yksikkö	1	0	0
Psykiatrinen vankisairaala;			
Turun yksikkö	8	2	3
Vantaan yksikkö	3	2	1
Kellokosken sairaala	12	11	13

	2012	2013	2014
Vaarallisuusarviot mielentilatutkimuksen yhteydessä	10	4	5
Helsingin hovioikeuden pyytämät vaarallisuusarviot ¹	5	4	3
Mielentilalausunnnot asiakirjojen perusteella	1	7	4
MtL 21§:n mukaisen hoidon tarpeen arvio	4	2	0
Hoitoomäärämisspätös mielentilatutkimuksen jälkeen/hoitopaikka			
Valtion mielisairaalaan	24	27	29
Kunnalliseen sairaalaan	3	3	0
Kehitysvammaisten erityishuoltoon	3	2	3
	Yhteensä	30	32
Hoitoomäärämisspätös ilman mielentilatutkimusta (MtL 22§)			
Valtion mielisairaalaan	0	2	0
Kunnalliseen sairaalaan	0	1	0
Kehitysvammaisten erityishuoltoon	0	0	0
	Yhteensä	0	3
Hoitoomäärämisspätös myöhemmin			
Psykiatrinen sairaalahoito	2	2	9
Kehitysvammaisten erityishuolto	2	2	2
	Yhteensä	4	4
Hoidontarve päättynyt			
Psykiatrinen sairaalahoito	2	5	3
Poistettu sairaalasta lopullisesti	27	31	24
Kehitysvammaisten erityishuolto	0	3	2
	Yhteensä	29	39
MtL 18 a §:n mukaiset päätökset ²			
Päästetty valvonta-ajalle	29	58	29
Valvonta-aikaa jatkettu	47	48	77
Ei päästetty valvonta-ajalle	1	6	5
	Yhteensä	77	112
Oikeuspsykiatristen asioiden lautakunnassa käsitellyt asiat yhteensä	253	293	296

1) Rikoslaki 2 C luku 12 §

2) Sairaalasta poistaminen sairaanhoitopiirin toimintayksikön valvonnassa

Julkaiseminen

Vuonna 2014 THL:n julkaisutuotannossa painottuivat suurten väestötutkimusten tulokset. Laitos julkaisi kaksi merkittävää tietokirjaa: Lapsiperheiden hyvinvointi ja Suomalaisten hyvinvointi 2014. Nämä julkaisut perustuvat neljän vuoden välein tehtäviin laajoihin väestökyselyihin. Näiden lisäksi julkaistiin yhteistyössä Nuorisasian neuvottelukunnan ja Nuorisotutkimusverkoston kanssa joka toinen vuosi ilmestyvä Nuorten elinolot -vuosikirja otsikolla Nuoruus toisin sanoen. Julkaisut antavat ajantasaista tietoa eri ikäryhmien hyvinvoinnista Suomessa.

THL:n julkaisusarjoissa ilmestyi yhteensä 229 varsinaista nimekettä. Näistä 34 kpl oli tilastoraportteja ja 11 tilastoraportteihin liittyvää tiivistä, vain verkossa julkaistavaa tilastojulkistusta. Tämä uusi esitystapa on sukua Tutkimuksesta tiiviisti -sarjalle, jossa ilmestyi 32 nimekettä. Uusimpien tulosten nopea julkistaminen ennen laajempien raporttien valmistumista nopeuttaa tiedon hyödyntämistä käytäntöön ja päätöksentekoon.

Julkaisumyynti laski yli 20 prosenttia edellisestä vuodesta, sillä vuoden 2014 aikana ei ilmestynyt myyntimenestyksiksi osoittautuneita oppaita. Julkaisuja myytiin yhteensä 15 724 kappaletta ja julkaisumyyntin euromääräinen arvo oli 255 758 €. Myynnin näkökulmasta suosituimpia julkaisuja olivat Äitiysneuvola-opas, seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelma sekä ICF-luokituskirja. Valtaosa THL:n julkaisuista on vapaasti saatavilla verkossa pdf-muodossa Julkari-tietokannassa (www.julkari.fi). Vuonna 2014 THL:n julkaisuja ladattiin Julkarista 565 741 kertaa.

Sarja	Nimikkeitä kpl		
	2012	2013	2014
Tutkimus (väitöskirjat)	21	21	30
Raportti	75	21	30
Luokitukset, termistöt ja tilasto-ohjeet ¹	9		
SVT-kokoomatilastot	1	3	2
Tilastoraportti-sarja	30	34	34
Tilastojulkistus*			11
Opas	5	6	7
Tietokirjat (Teema)	2	3	5
Kide	3	3	2
Suositus-sarja ¹	8		
Päätösten tueksi	2	0	2
Tutkimuksesta tiiviisti (alkoi 2012)	5	14	32
Ohjaus		22	24
Työpaperi-sarja (alkoi 2013)		45	38
Muut	5	11	12
Yhteensä	166	183	229

¹Yhdistettiin Ohjaus-sarjaksi vuoden 2013 alusta

*Uusi julkaisutyyppe, joka ilmestyy vain verkossa

Lehdet

THL:n omista lehdistä Yhteiskuntapolitiikka-lehti (YP) ilmestyi suunnitelmien mukaisesti kuusi kertaa. Julkaisufoorumi on luokitellut YP:n tasolle 2 eli alansa johtavaksi tutkimusjulkaisuksi. Yhteiskuntapolitiikan levikki oli noin 1 900, josta maksullisia tilaajia oli noin 1 000. YP:n artikkeleita ladattiin Julkarista vuoden aikana 153 392 kertaa (kasvua edellisvuodesta 25%). YP oli vuonna 2014 alansa viitatuin tiedejulkaisu Suomessa.

YP-lehti oli aktiivinen myös sosiaalisessa mediassa. Lehdellä oli Facebookissa vuoden lopussa 1 150 tykkääjää ja Twitterissä noin 800 seuraajaa.

Sosiaali- ja terveystieteen ammattilaisille ja päättäjille suunnattu Tesso-lehti ilmestyi vuoden aikana suunnitellusti seitsemän kertaa. Lehden levikki oli noin 23 000, mutta lukijatutkimuksen mukaan lukijakunta on huomattavasti laajempi eli noin 100 000. Käytännön toimitustyöstä vastasi MCI Press Oy yhteistyössä THL:n ja STM:n kanssa.

THL julkaisee myös useita sähköisiä uutiskirjeitä, joista laajimmalle leviää erityisesti kuntapäättäjille suunnattu uutiskirje. Sen tilaajakunta kasvaa tasaisesti ja on tällä hetkellä noin 5000.

Verkkopalvelut

THL:n pääverkkopalvelu Thl.fi uudistui vuonna 2014 teknisesti ja sisällöllisesti. Teknisen uudistuksen seurauksena Thl.fi-verkkosivusto toimii responsiivisesti eli mukautuu kaikkiin päätelaitteisiin koosta riippumatta. Tämän lisäksi verkkosivusto on toteutukseltaan valtionhallinnon esteettömyysvaatimusten mukainen ja näin erilaisten käyttäjäryhmien tavoitettavissa entistä helpommin. Uudistuksen seurauksena käyttäjiä palvelee 20 aihetta, joista käyttäjä löytää aihekohtaisesti THL:n tuottamaa tietoa kuten tilastoja, ohjeita, tutkimustuloksia, ajankohtaisia uutisia ja tutkimustuloksiin perustuvaa perustietoa. Aihe-sivusto sisältää kaikkialla THL:ssä tuotetun kyseiseen teemaan liittyvän sisällön.

Vierailujen määrä thl.fi:ssä kasvoi reilusta neljästä miljoonasta viiteen miljoonaan. Edelleenkin yli 70% kävijöistä tulee Thl.fi verkkopalveluun hakukoneiden kautta. Verkkosivujen mobiilikäyttö on kasvanut reilusti. Jo kolmasosa verkkopalvelujen kävijöistä vierailee sivuilla mobiililaitteella.

THL:n Opensource.thl.fi-wikitilaan on perustettu Marketplace, josta kuka tahansa voi käydä lataamassa käyttöönsä THL:n projekteissa tuotettuja toiminnallisuuksia tai sovelluksia. Tämän lisäksi tila toimii yhteistyötilana THL:n projekteille. Kuka tahansa voi seurata tilassa THL:n projekteja ja poimia mm. projektien tuotoksia, ideoita, projektisuunnitelmia omaan käyttöönsä.

Sosiaalinen media

Sosiaalisen median käyttö THL:n viestinnässä vakiintui ja yleisömäärät kasvoivat voimakkaasti kaikissa THL:n kanavissa. Kaikkein voimakkaimmin kasvoi Twitterin käyttö ja seuraajamäärät. Lähetettyjen viestien määrä nelinkertaistui (4 569 twiittiä) ja seuraajien määrä kolminkertaistui edellisestä vuodesta. Vuoden lopussa THL:n Twitter-tilillä oli seuraajia 6 264. Myös Facebook-sivujen tykkääjämäärä kasvoi voimakkaasti ja tykkääjiä oli vuoden lopussa 5 228. THL:n verkkosivuilla käytiin sosiaalisen median palvelujen kautta yli 77 000 kertaa.

THL:n Tiedosta terveyttä ja hyvinvointia -blogissa julkaistiin 89 asiantuntijakirjoitusta. Kirjoitusten lukukertoja seurattiin kirjaamalla klikkaukset kahden ensimmäisen viikon ajalta. Kutakin kirjoitusta luettiin keskimäärin 1000 kertaa, suosituimpia lähes 3000 kertaa.

Esitysten jakoon tarkoitettuun SlideShare-palveluun oli vuoden loppuun mennessä ladattu 1427 esitystä ja niitä katsottiin yhteensä yli 195 0000 kertaa. YouTube-palvelun THL-kanavaan oli vuoden lopussa ladattu 285 videota, joita oli käyty vuoden aikana katsomassa yli 92 342 kertaa.

Toimintavuonna sosiaalisen median seurantaa ja ennakointia tehostettiin ottamalla käyttöön Meltwater-seurantapalvelu.

Tapahtumat ja konferenssit

Sosiaali- ja terveysalan suurin valtakunnallinen koulutus- ja näyttelytapahtuma, TERVE-SOS, järjestettiin Lappeenrannassa 7.–8.5.2014 yhteistyössä kaupungin ja sairaanhoitopiirin kanssa. Teemana oli ”Liikkeellä kohti hyviä palveluja”. Näyttelyssä esiteltiin laaja-alaisesti THL:n tuotteita ja asiantuntijapalveluja. Tapahtumaan osallistui 950 sosiaali- ja terveysalan ammattilaista, luottamushenkilöä, päättäjää, tutkijaa ja opiskelijaa.

Helsingissä marraskuussa järjestetyn Kansanterveyspäivän aiheena oli suomalaisten valtimotautien riskitekijät sekä niiden ehkäisy ja hoito. Tapahtumaan osallistui noin 450 terveydenhuollon ammattilaista. Lisäksi THL järjesti useita muita valtakunnallisia konferensseja ja seminaareja rajatuista aiheista sekä osallistui näyttöilleasettajana keskeisimpiin sosiaali- ja terveydenhuollon messu- ja koulutustapahtumiin (yhteensä noin 25:een) eri puolella Suomea.

THL ja sen asiantuntijat olivat mukana myös useissa kansainvälisissä konferensseissa sekä osallistujana etä järjestäjänä.

Mediaviestintä

Vuosi 2014 oli mediaviestinnän osalta vilkas. Lehdistötiedotteita julkaistiin yhteensä 71 kappaletta. Niistä noin puolet käännettiin ruotsiksi ja noin 20 prosenttia englanniksi. Tämän lisäksi laitos julkaisi 233 verkkouutista. Niistä noin 15 prosenttia käännettiin ruotsiksi ja englanniksi. Lehdistötilaisuuksia järjestettiin 14. Laitoksen tuottama tieto kiinnosti muutenkin laajasti. Esimerkiksi viestintäyksikön ylläpitämään palvelupuhelimeen tuli vuoden aikana keskimäärin noin 160 yhteydenottoa kuukaudessa.

Sidosryhmäpalautteet

Vuoden 2014 aikana laitos osallistui hallinnonalan yhteiseen sidosryhmätutkimukseen. Sidosryhmätutkimuksessa laitoksen saamat arviot olivat aavistuksen parantuneet edelliseen mittaukseen verrattuna. THL:n vahvuuksia olivat luotettavuus, asiantuntevuus, puolueettomuus ja eettisyys. Toisaalta THL:n toimintaa pidettiin edelleen hajanaisena ja byrokraattisena. Myös asiantuntijoiden tavoitettavuus oli huono. Suuri osa vastaajista toivoo THL:n muuttavan toimintaansa nykyiseen verrattuna.

THL:n lausunnot, eduskuntakuulemiset ja viralliset nimeämiset eri valmisteluelimiin

THL:n asiantuntijoilla on vuosittain STM:n työryhmissä puheenjohtajuuksia, jäsenyyksiä ja sihteeritehtäviä huomattava määrä. Lisäksi THL:n asiantuntijat palvelevat runsaasti myös muuta valtionhallintoa (eri ministeriöitä, neuvottelukuntia, työryhmiä) vastaavanlaisissa tehtävissä. Vuoden 2014 aikana THL nimesi edustajan 126 valmisteluelimeen. Lisäksi THL:n henkilökuntaa kuullaan asiantuntijana STM:n toiminnassa ja muussa valtionhallinnossa. Eduskunnassa THL:n asiantuntijat olivat kuultavana 81 kertaa. Laitos antoi 165 lausuntoa, joista suuri osa on STM:n pyytämiä, mutta myös muun keskushallinnon osuus on merkittävä.

Alkoholitutkimussäätiö

Vuonna 1950 perustettu Alkoholitutkimussäätiö on vuodesta 2009 lähtien toiminut Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tiloissa Alkoholi ja huumeet -yksikön yhteydessä. Säätiö edistää ja tukee sellaista tieteellistä tutkimusta, jonka kohteena on alkoholin käyttö yleensä tai alkoholi yksilön ja yhteiskunnan ongelmana. Raittiustutkimus ja alkoholitutkimukseen liittyvä huumausainetutkimus sekä erilaisista riippuvuuksista aiheutuvien haittojen, ongelmien, ehkäisyn ja hoidon tutkimus voivat kuulua säätiön toiminnan piiriin. Alkoholitutkimussäätiö on hallinnollisesti itsenäinen, yleishyödyllinen säätiö. Säätiön ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen solmiman sopimuksen mukaan THL luovuttaa säätiön tutkimusjohtajan ja THL:n tiloissa työskentelemään hyväksytyjen tutkijoiden käyttöön tarpeelliset työtilat, työvälineet ja hallintopalvelut.

Säätiön valtionavustus oli vuonna 2014 yli neljänneksen pienempi kuin edeltävinä vuosina ja apurahoja voitiin myöntää aiempaa vähemmän, noin 23 % haetusta 2 415 591 eurosta. Alkoholitutkimukseen myönnettyjen uusien apurahojen summa oli yhteensä 311 073 euroa. Lisäksi jatkettiin kahdeksan pitkäaikaisen tutkimussopimusprojektin rahoittamista aikaisempien päätösten mukaisesti 107 875 eurolla. Alkoholitutkimussäätiö myönsi lisäksi erityismäärärahoista rahapeliongelmaa koskeviin tutkimuksiin apurahoja 251 626 euroa.

Suurimmat apurahat kohdennettiin kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen alueella yhteiskuntat. toht. Tanja Hirschovits-Gerzin hankkeelle ”Yhdenvertaiset palvelut kaikille? Vaikuttavuusanalyysi ja mallintaminen avuksi päihdepalveluiden reformien suunnittelussa” ja terveyden tutkimuksen alueella FT Nina Kaminen-Aholan ja FM Heidi Marjosen hankkeelle ”Raskaudenaikaisen alkoholi-altistuksen vaikutus sikiöngien säätelyyn ja kehitykseen”. Rahapeliongelmiin tutkimuksen alueella merkittävimmän rahoituksen sai prov. Ville Oinon hanke ”Rahapeli-riippuvuuden neurobiologiset taustatekijät: opioidijärjestelmän ja alkoholiriippuvuusperimän merkitys”.

Alkoholitutkimussäätiön tukea saaneita väitöskirjoja julkaistiin vuoden 2014 aikana kuusi. Vertaisarviointimenettelyn läpikäyneitä uusia artikkeleita ilmestyi kansainvälisissä julkaisusarjoissa 17 ja kotimaisissa sarjoissa neljä. Lisäksi ilmestyi viisi muuta julkaisua.

Terveyden edistämisen määrärahalla THL:ssä toteutetut hankkeet

Terveyden edistämisen määrärahalla on laitoksessa toteutettu useita kehittämishankkeita, joissa kehitetään ja tutkitaan terveyden edistämiseen liittyviä ilmiöitä ja toimintatapoja. Lisäksi laitos hallinnoi ja koordinoi STM:n alaista terveyden edistämisen määrärahaa.

Kansallisen lasten ja nuorten tapaturmien ehkäisyn ohjelman koordinaatiota jatkettiin ja toimeenpanoa edistettiin ohjelman painopistealueiden mukaisesti. Lasten ja nuorten turvallisempaa arkea edistettiin kehittämällä tapaturmien ehkäisytyötä tukevia työmenetelmiä ja materiaaleja sekä edistämällä niiden käyttöönottoa (esim. päivähoidon ja koulujen turvallisuustyö). Aloitettiin ohjelman väliraportin valmistelu ja siihen liittyen tiedonkeruu asiantuntijoilta ja eri tietolähteistä.

TEVA II -hankkeessa tuettiin kuntien terveyden edistämisen toimintaa tuottamalla tietoa kuntien terveyden edistämisen taloudellisesta arvioinnista sekä siihen liittyvästä päätöksenteosta. Tutkimus- ja kehittämishankkeen tavoitteena oli tuottaa tietoa, kuinka terveyden edistämisen taloudellinen arviointi on mahdollista tuoda osaksi kuntien hyvinvointikertomustyötä sekä selvittää taloudellisen tiedon ja vaikuttavuustiedon käyttöä ja tarvetta päätöksenteossa. Hanke päättyi vuoden 2014 lopussa.

IKINÄ-ohjelma edistää valtakunnallisesti näyttöön perustuvan iäkkäiden kaatumisten ehkäisyn implementointia kaatumisten ja kaatumisvammojen vähentämiseksi. Toiminta on jatkuvaa ja siihen kuuluu: Tiedon ja toimintatapojen jakaminen IKINÄ-asiantuntijaverkoston kautta; Paikallisten implementointihankkeiden tukeminen; Iäkkäiden palveluissa toimivien ammattilaisten tapaturmien ehkäisytyön tukeminen; Muiden toimijoiden, kuten järjestöjen, tapaturmatietouden ja ehkäisyn osaamisen lisääminen; Asiantuntijatoiminta tapaturma- ja turvallisuusalan yhteistyöverkostoissa. V. 2014 julkaistiin viisi Tiedä ja toimi-korttia ammattilaisten kaatumisten ehkäisytyön tueksi sekä tuotettiin julkaisu Kehitä ja johda kaatumisten ehkäisyä -opas toimintakäytäntöjen implementointiin (KIDE 16, 2/2015).

Lihavuuden ehkäisy -osaprojektin taustalla on THL:n strateginen toimi väestön lihomiskehityksen pysäyttämiseksi ja kääntämiseksi laskuun. Strategisen toimen toimeenpanemiseksi on laadittu kansallinen yhteistyöohjelma ”Lihavuus laskuun – Hyvinvointia ravinnosta ja liikunnasta. Kansallinen lihavuusohjelma 2012-2015”. Vuonna 2014 toiminnan pääpainopisteenä oli kansallisen lihavuusohjelman toimeenpano verkostoitumalla ja tiedottamalla laajasti ohjelmasta mm. THL:n viestintäkanavien kautta, terveydenhuoltoalan ammattilehdissä, valtakunnallisilla koulutuspäivillä, messuilla ja seminaareissa sekä kotimaassa että ulkomailla. Kansallinen lihavuusohjelma on tehnyt yhteistyötä ja verkostoitunut sekä THL:n toimijoiden että THL:n ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Kansallisen lihavuusohjelman toimeenpano on käynnistynyt hyvin kunta- ja aluetasolla. Lihavuusohjelma tuotti uutta materiaalia toimeenpanon tueksi; mm. tavoitteiden tarkistuslistat toimijoille, ohjelman seurantaindikaattorit sekä esityksen niiden pohjalta. Kaikki materiaali on saatavissa www.thl.fi/lihavuusohjelma.

Muistisairauksien ehkäisyn hankkeen tavoitteena on Kansallisen muistiohjelman 2012-2020 mukaisesti tuottaa tietoa aivojen terveydestä ja muistisairauksien ehkäisyn mahdollisuuksista sekä tukea eri toimijoita aivoterveiden edistämässä ja muistisairauksien ennaltaehkäisyssä. Osana hanketta toteutettava muistisairauksien ehkäisyyn tähtäävän interventiotutkimuksen ensimmäiset tulokset osoittivat että monitahoisella elintapainterventiolla on suotuista vaikutus ikääntyvien henkilöiden muistitoiminnoille.

THL:n alaiset valtion laitokset

THL:n alaisuudessa on kaksi valtion mielisairaala ja kuusi koulukotia, jotka solmivat tulossopimuksen THL:n kanssa. THL:n alaisten laitosten lukumäärässä tai rakenteessa ei tapahtunut muutoksia toimintavuonna.

Valtion kahden mielisairaalan toiminnan tarkoituksena on tuottaa oikeuspsykiatrian erikoisalan palveluja koko maata varten. Sairaaloissa hoidetaan kriminaalipotilaita, jotka on oikeudessa mielentilatutkimuksen perusteella jätetty tuomitsematta, sekä erityisen vaarallisia ja/tai vaikeahoitoisia psykiatrisia potilaita. Molemmissa sairaaloissa suoritetaan mielentilatutkimuksia ja annetaan oikeuspsykiatrian erikoisalan perus-, jatko- ja täydennyskoulutusta sekä tehdään alan tieteellistä tutkimustyötä. Tämän lisäksi Niuvanniemmen sairaala toimii Itä-Suomen yliopiston oikeuspsykiatrian klinikkana

Sairaaloiden hoitotoiminta on ollut jatkuvasti yhteiskunnallisesti merkittävää, koska se on kohdentunut pääasiassa vaikeasti psyykkisesti sairaisiin henkilöihin, jotka voivat olla sairautensa takia vaarallisia toisten hengelle, terveydelle tai turvallisuudelle. Perustuslakiin kirjattujen perus- ja ihmisoikeuksien ja Suomen mielenterveyslain välinen ristiriita kävi kertomusvuonna merkittäväksi paitsi valtion sairaaloiden, myös kunnallisten sairaaloiden toiminnan kannalta. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (EIT) ratkaisu (N:o 34806/04) vaikutti merkittävästi toimintaan, koska sen perusteella hallinto-oikeudet katsoivat sairaalan ulkopuolisen lääkärin lausunnon hankkimisen hoitopäätöstä jatkettaessa tarpeelliseksi. Tätä koskeva muutos mielenterveyslakiin tuli voimaan 1.8.2014. Mielenterveyslain oikeuspsykiatriaa koskevan osan muutoksia ei ole vielä valmisteltu lakiesitykseksi, asiaa käsitellyt itsemääräämisoikeuslainsäädäntöhankkeen oikeuspsykiatrian työryhmän toiminta on keskeytetty v. 2011. Epäselvä tilanne on heijastunut myös THL:ssa toimivan oikeuspsykiatristen asioiden lautakunnan työskentelyyn.

Valtion koulukotien toimintaa ohjaava Laki Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä (1379/2010) tuli voimaan 1.1.2011. Uuden lainsäädännön mukaisesti valtion lastensuojeluyksiköillä on yhteinen johtokunta ja toiminnasta vastaava johtaja. Valtion koulukotien yhtenäistymistä on edistetty niin palveluiden sisällön, laadunhallinnan kuin toiminnanohjauksen organisoinnin osalta. Vuoden 2014 alusta lukien koulukodit muodostivat yhden tulosityksikön (yhteinen Y-tunnus).

Koulukotien toimitiloja koskeva Sairilan rakennushanke valmistui helmikuussa 2014. Toimintakertomusvuoden aikana valmistuivat Limingan erityisen huolenpidon osaston uudisrakennuksen sekä Sippolan tyttöjen osaston peruskorjauksen hankesuunnitelmat. Koulukotien toimitiloihin kohdistuu kokonaisuudessaan kustannusvaikutuksiltaan huomattavan isoja investointitarpeita. Jotta toimintaa voidaan jatkaa koulukotien taloudellisen kantokyvyn asettamissa rajoissa, tarvitaan toimitilaratkaisuja koskeva uusi kokonaistarkastelu. Yhteistyössä THL:n ja Senaatti kiinteistöjen kanssa on käynnissä toimintaa ja toimitiloja koskeva strateginen selvitys, jonka pohjalta kevään 2015 aikana johtokunta linjaa toimitilaratkaisuja.

Valtion kuudessa koulukodissa on yhteensä 164 paikkaa. Koulukodeissa annetaan kasvatusta, hoitoa ja peruskouluopetusta tai ammatillista koulutusta sellaisille lastensuojelulain perusteella sosiaalilautakunnan huostaan otetuille lapsille, joita ei voida tarkoituksenmukaisesti kasvattaa ja hoitaa perhehoidossa, lastenkodissa tai muussa lastensuojelulaitoksessa ja jotka eivät sairautensa tai vammaisuutensa vuoksi tarvitse muualla annettavaa hoitoa (Laki terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä, 1 § 2 mom.). Koulukodeissa voidaan järjestää myös lastensuojelulain mukaista avohuoltoa ja jälkihuoltoa sekä mielenterveyslaissa (1116/1990) tarkoitettuja mielenterveyspalveluja lukuun ottamatta tahdosta riippumattonta hoitoa (L THL:n alaisista lastensuojeluyksiköistä, 1 § 2 mom.). Koulukoteihin sijoitetaan pääasiassa murrosikäisiä vaikeasti oireilevia lapsia, joilla voi olla mm. psyykkisiä ja käyttäytymisongelmia, päihitteiden käyttöä ja kouluvaikeuksia. Koulukodeissa on erikoistuttu erityisen huolenpidon järjestämiseen kaikista haastavimmin oireileville nuorille.

Kunnat ostavat sijaishuollon, jälkihuollon ja erityisopetuksen palveluita koulukodeilta. Koulukotien lastensuojelutoiminnasta aiheutuvat menot katetaan johtokunnan vuosittain vahvistamien hoitopäivämaksujen tuotoilla, mutta jo yli puolet palveluiden myynnistä perustuu kuntien kanssa tehtyihin puitesopimuksiin, jolloin palveluhinnat on sidottu sopimuksella usean vuoden ajaksi. Valtion talousarvioon sisältyy määräraha, jota voidaan käyttää oppilashoitopaikka- ja koulupaikkakysynnän sekä vankilan perheosaston paikkakysynnän vuosittaisen vaihtelun tasaamiseen. Lisäksi määrärahaa voidaan suunnata toiminnan sisällölliseen kehittämiseen ja tutkimukseen.

Vuoden 2014 aikana järjestettiin koulukotien henkilöstölle mm. psykiatrian pitkäkestoista koulutusta. ”Koulukodin jälkeen” rekisteritutkimuksen ensimmäiset osareportit valmistuivat toimintakertomusvuoden aikana. Koulukodit ja THL tekevät vuosittain tulossopimuksen, jossa sovitaan valtion budjettirahoituksen kohdentamisesta ja toiminnan suuntaviivoista. Myös Opetushallitus osallistuu tulossopimusneuvotteluihin ja allekirjoittaa tulossopimuksen koulukotien opetustoiminnasta ja sen rahoituksesta vastaavana virastona.

Koulukotien vaikuttavuutta pyritään mittaamaan mm. kuntien tilaaja-asiakaspalautteen ja arvioinnin avulla sekä lapsille ja heidän vanhemmilleen osoitetuilla kyselyillä sijoituksen aikana ja sen jälkeen. Toimintakertomusvuoden aikana otettiin kaikissa yksiköissä käyttöön kasvatus- ja hoitotyön seurantamittari, joka on sisällytetty koulukotien käyttämään Nappula asiakasjärjestelmään. Mittariston jälkiseurantaosuus pyritään sisällyttämään asiakasjärjestelmään vuoden 2015 aikana. Koulukodeilla on käytössään sähköinen IMS- laadunhallintajärjestelmä.

THL:n alaisten valtion laitosten toimintaa kuvaavat luvut vuosilta 2012–2014 olivat seuraavat:

THL:n alaiset valtion laitokset									
Laitos	Henkilöstö			Paikkaluku			Suoritteiden lukumäärä		
	2014	2013	2012	2014	2013	2012	2014	2013	2012
Mielisairaalat									
Niuvanniemen sairaala (htv)	545	574	587	296	296	296	103 301	100 479	103 815
Vanhan Vaasan sairaala (htv)	259	255	254	152	152	152	50 307	50 085	51 454
Yhteensä	804	829	841	448	448	448	153 608	150 564	155 269
Koulukodit									
Harvialan koulukoti	30	29	29	15	15	15	8 038	9 627	9 723
Sairilan koulukoti	79	83	90	35	34	37	17 154	17 008	18 898
Lagmansgårdenin koulukoti	40	48	47	20	22	21	7 935	10 610	10 219
Limingan koulutuskeskus	67	62	65	35	40	42	17 060	16 944	17 781
Sippolan koulukoti	57	60	58	33	33	33	15 020	17 161	17 691
Vuorelan koulukoti							11 711 PO:	13 388 PO:	14 792 PO:
	49	52	51	26	26	29	3 160	2 670	2 955
Yhteensä	322	334	340	164	170	177	76 918 +PO: 80 078	84 737 +PO: 87 407	89 104 +PO : 92 059

Niuvanniemen sairaalan henkilötyövuodet ovat vähentyneet vuodesta 2006 (615 htv) vuoteen 2014 (545 htv) yhteensä 70 henkilötyövuotta. Vanhan Vaasan sairaalassa kertyi 259 henkilötyövuotta, jossa on lisäystä vuoteen 2006 verrattuna (225 htv) yhteensä 34 henkilötyövuotta.

Valtion mielisairaaloiden yhteinen sairaansijamäärä oli kertomusvuoden lopussa 448: Niuvanniemen sairaalassa oli 296 ja Vanhan Vaasan sairaalassa 152 paikkaa.

Niuvanniemen sairaalassa aikuisosastojen käyttöaste oli 95,43 % (tavoite 91,17 %) ja nuoriso-osaston käyttöaste oli 99,67 % (tavoite 98,47 %). Toimintavuonna koko sairaalan käyttöaste 95,62 ylittäen tavoitteen (91,49 %) 4,1 % -yksiköllä. Vanhan Vaasan sairaalan käyttöaste oli 90,68 % (tavoite 90,02 %).

Niuvanniemen sairaalan sairauspoissaolot vähentyivät edelleen ja olivat kertomusvuotena 13,81. Vanhan Vaasan sairaalan sairauspoissaolot lisääntyivät hiukan ollen kertomusvuotena 12,6 pv/henkilötyövuosi.

Niuvanniemessä tehtiin kertomusvuonna 59 kpl mielentilatutkimuksia, joista nuoriso-osastolla kertomusvuonna yksi. VVS:ssä tehtiin 25 mielentilatutkimusta. Vuonna 2014 mielentilatutkimuksia oli yhteensä 84 ja vuotena 2013 vastaavia tutkimuksia oli 79.

1.5 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstörakenne ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite 2015	Tulostavoite 2014	Toteuma 2014	Tulosanalyysi ja arvio
Sairauspoissaolot (pv/htv) ei nouse vuodesta 2010	Ei nouse vuodesta 2010 (8,0)	7,7 pv/htv	Tulostavoite saavutettiin (4)
Eläkkeelle siirtymisen keski-ikä vähintään 64,5 (vuotta)	Vähintään 64,5 v	65,1 v	Tulostavoite saavutettiin (4)
Työkyvyttömyyseläkkeelle jäävien osuus (% henkilöstöstä) on alle 0,5 %	Alle 0,5 %	0 %	Tulostavoite saavutettiin (4)
Määräaikaisten osuus (% henkilöstöstä) on enintään 20 %	Enintään 20 %	20 %	Tulostavoite saavutettiin (4)

Inhimillisen pääoman kehittäminen laitoksessa

Laitoksen IPO-suunnitelma luonnosteltiin vuoden 2013 lopulla ja sen täsmentäminen ja toteuttaminen aloitettiin heti vuoden 2014 alussa. IPO:n kolme kehittämisaluetta olivat: osaava henkilöstö, laadukas esi- miestyö ja hyvinvoiva henkilöstö.

IPO:n Osaava henkilöstö – kokonaisuuden ydin oli laitoksen henkilöstösuunnittelumallin valmistelu. Mallin käyttöönotto tapahtuu vuoden 2015 puolella laitoksen uusissa yksiköissä ja osastoilla. Keväällä 2014 tehtiin kartoitus tarjolla olevasta keskitetystä koulutuksesta, sovittiin yhteisestä keskitetyn koulutuksen viestintämallista (Terhon kalenteri ja koulutuskalenteri) sekä selvitettiin syksyllä 2013 tehdyssä osaamisen johtamista koskevassa kartoituksessa esille nostettujen teemojen tarkempia koulutustarpeita. Vuoden aikana järjestettiin tarkennetun selvityksen pohjalta seuraavia koulutustilaisuuksia: projektijoh- tamisen koulutuspäivät, vaikuttaja-akatemia kaks jaksoa, esiintymis- ja viestintävalmennuksia, työyh- teisötaitojen kehittämisen tilaisuuksia, yleinen perehdytystilaisuus sekä tutkijan perehdytyspäivä. Lisäk- si suunniteltiin ja käynnistettiin laitoksen tarpeisiin räätälöity tuotekehittäjän ammattitutkinto-ohjelma, painotuksena tiedon tuotteistaminen. Laitoksen perehdytyslomake ja – ohje päivitettiin ja prosessin tuek- si laadittiin Tulokkaan henkilöstöopas.

Esimiestyön kehittämiseksi käynnistettiin *Esimiehenä THL:ssa* – valmennusohjelma, johon voivat osallistua varsinaisten esimiesten lisäksi esimiesten sijaiset. Ohjelman kaksi jaksoa *Esimies työhyvinvoinnin johtajana* ja *Osaamisen johtaminen* toteutettiin usein rinnakkaisina ryhmävalmennuksina, yhteensä järjestettiin 8 tilaisuutta. Ensimmäisen jakson painopiste oli THL:n varhaisen välittämisen toimintamallin tuntemuksen vahvistaminen, osaamisen johtaminen – jaksolla käsiteltiin henkilöstösuunnittelun periaatteita. Kevään aikana kilpailutettiin johtamisen erikoisammattitutkinnon (JET) järjestäjät; syksyllä alkoi kaksi hallinnonalan yhteistä JET-ohjelmaa. Vuoden aikana työskenteli neljä esimiesten työnohjausryhmää. Ryhmien pääteemoina oli esimiesten tukeminen oman esimiesroolinsa toteutuksessa sekä organisaation muutosten ja irtisanomisten läpiviennissä. – Esimiesfoorumeiden toteutusta jatkettiin, foorumeita oli vuoden aikana viisi. Lisäksi esimiehille järjestettiin muutosjohtamisen tukitilaisuuksia osana laitoksen sopeutusprosessia. Muutostukiprosessin tavoitteena oli paitsi tukea esimiehiä muutoksen läpiviennissä myös yhtenäistää niitä tapoja, joilla henkilöstölle viestittiin muutoksesta ja sen etenemisestä.

IPO:n Hyvinvoiva työyhteisö – kokonaisuuden keskeinen osa oli *Joustoilla jaksamista* – kokeilun käynnistäminen. Kokeilun tavoitteena on parantaa henkilöstön työssä jaksamista lisäämällä työn kannalta järkevien joustojen hyödyntämismahdollisuuksia ja edistää työn, perheen ja vapaa-ajan yhteensovittamista. Kokeiluun osallistumisesta oli kiinnostunut peräti 23 yksikköä, näistä viisi valittiin kokeiluyksiköiksi. Hankkeeseen valituissa yksiköissä laadittiin syksyn 2014 aikana suunnitelmat erilaisten työn joustojen hyödyntämisestä työmotivaation, jaksamisen ja työn sujuvuuden parantamiseksi. Kokeiltavia joustoja ovat mm. työaikajärjestelyt kausivaihtelevan työn organisoimiseksi, laajennetut etätyön ja liikkuvan työn hyödyntämismahdollisuudet, tiivistetty työ sekä työaikajoustojen laajentaminen (pidennetyt aamu- ja iltaliukumat).

Laitoksen yksiköt käsitelivät kevään 2014 aikana edellisen vuoden lopussa toteutetun VMBaro-työhyvinvointikyselyn tuloksia. Työterveyshuollon työpaikkaselvityksiä ja niiden pohjalta tehtyä kehittämistyötä toteutettiin vuonna 2014 kaikkiaan 20 yksikössä – selvitykset on nyt toteutettu kaikissa THL:n yksiköissä. Kahdelle työyhteisölle järjestettiin mahdollisuus hankkia työyhteisön kehittämiseen ulkopuolista tukea Kaiku-rahoituksen turvin. Henkilöstöyksikön asiantuntijapalveluja hyödynnettiin kahdeksan työyhteisön kehittämistyössä. Lisäksi laitokseen perustettiin Kaiku-verkosto, joka jatkossa tarjoaa palveluitaan työyksiköiden tueksi. Verkostoon kuuluu aktiivisia työsuojelutoimijoita sekä henkilöstöyksikön asiantuntijoita. Työterveyshuollon työpaikkaselvityksiä ja niiden pohjalta tehtyä kehittämistyötä toteutettiin vuonna 2014 kaikkiaan 20 yksikössä – selvitykset on nyt toteutettu kaikissa THL:n yksiköissä.

Työsuojeluorganisaatio järjesti työhyvinvoinnin tueksi Kävelen kuntoon kesäksi – tapahtuman 19.–21.5.2014 yhdessä työterveyshuollon kanssa. Päivät sisälsivät luentoja sekä ohjattuja kävelyhetkiä. Kunkin päivän päätteeksi oli mahdollista testata kunto kahden kilometrin UKK-kävelytestillä. Tapahtumaan osallistui noin 100 ihmistä. Virtaa Arkeen työhyvinvointitapahtuma järjestettiin kolmatta kertaa 24.10.2014 henkilöstöyksikön ja työsuojeluorganisaation yhteistyönä. Lisäksi laitokseen perustettiin Kaiku-verkosto, joka jatkossa tarjoaa palveluitaan työyksiköiden tueksi.

Sopeuttaminen ja organisaatiouudistus

Valtion talouden tilan heikentyminen heijastui edelleen laitoksen toimintaan. Merkittävään 8,5 miljoonan leikkaukseen varautuminen edellytti laitokselta sopeuttamistoimien aloittamista uudelleen syksyllä 2014. Yt-neuvotteluesitys, jossa sopeutustarve oli enintään 130 henkilön irtisanominen, jätettiin 15.9.2014. Neuvottelut saatiin päätökseen 13.11.2014. Neuvottelujen tuloksena irtisanomisten kohteeksi joutui 81 henkilöä. Muutoksen läpivientiä tuettiin *muutostukiprosessilla*. Prosessi käsitti esimiesten valmennukset (5 tilaisuutta), näissä annetut yksityiskohtaiset ohjeet muutoksen eri vaiheen keskustelujen käymiseksi työyhteisöissä, esimiesten työyhteisöissään toteuttamat infotilaisuudet sekä henkilöstön tukitoimet.

Henkilöstön tukemiseksi muutoksessa järjestettiin useita tilaisuuksia. Prosessi alkoi kahdella samansisältöisellä eläkeinfoilla. Muutoksessa jaksamisen tueksi järjestettiin kaksi kaikille avointa valmennustilaisuutta, joiden asiantuntijana toimi työterveyspsykologi. Pääjohtajan aamuinfot muodostivat tärkeän tie-

donvälityskanava: tilaisuuksissa käsiteltiin neuvotteluprosessin etenemistä ja organisaatiouudistukseen tilannetta. Neuvottelujen päätyttyä järjestettiin muutosturvatoimina mm. irtisanottujen infotilaisuus, TE-keskuksen palvelujen esittelytilaisuus, Heli-järjestelmän koulutustilaisuus sekä Amiedun uravalmennuksia. Irtisanottujen käytettävissä olivat lisäksi mm. henkilöstökoordinaattorin organisoimat uudelleensijoituspalvelut haastatteluineen sekä työllistymisvapaat.

Vuoden 2014 merkittävien kehittämisasiain laitosessa oli uuden organisaation perustaminen. Kevään 2014 aikana päivitettiin laitoksen strategiset painopisteet ja uusien osastojen valmistelu käynnistyi syksyllä. Päätökset uuden organisaation rakenteesta tehtiin marraskuussa. Osaston johtajien tehtävät olivat haussa marras-joulukuun vaihteessa, yksikönpäälliköiden tehtäviin ilmoitauduttiin joulukuun alussa. Samalla päivitettiin laitoksen työjärjestys. Organisaatiouudistuksen tavoitteena oli saattaa yhteen toisiaan lähellä olevia toimintoja ja lisätä toiminnan tehokkuutta. Yhtenä uudistuksen painopisteenä oli esimiestyön ammatinmaistaminen.

THL:n henkilöstörakenne kertomusvuoden lopussa

	2014	2013–2014 muutos-%	2013	2012
Henkilötyövuodet	1029,2	-8 %	1 118,8	1168,7
Henkilöstömäärä	1088	-12 %	1 232	1271
naiset	779 (72%)	-11 %	871 (71%)	908 (71%)
miehet	309 (28%)	-14 %	361 (29%)	363 (29%)
Keski-ikä	46,9	1 %	46,4	46,1
naiset	46,7	1 %	46,4	46,1
miehet	47,6	3 %	46,4	46
Koulutustasoindeksi	6,3	0,02	6,2	6,2
naiset	6,2	0,02	6,1	6
miehet	6,7	0,03	6,5	6,6
Henkilöstömäärä ikäluokittain				
15–24	7 (1%)	-42 %	12 (1%)	19 (1%)
25–34	170 (16%)	-20 %	213 (17%)	246 (19%)
35–44	286 (26%)	-13 %	330 (27%)	322 (25%)
45–54	328 (30%)	-7 %	352 (29%)	351 (28%)
55–64	273 (25%)	-7 %	294 (24%)	303 (24%)
65–	24 (2%)	-23 %	31 (3%)	30 (2%)
Vakinaiset	865 (80%)	-8 %	944 (77%)	983 (77%)
naiset	618 (71%)	-7 %	666 (76%)	691 (76%)
miehet	247 (29%)	-11 %	278 (77%)	292 (80%)
Määräaikaiset	223 (20%)	-23 %	288 (23%)	288 (23%)
naiset	161 (72%)	-21 %	205 (24%)	217 (24%)
miehet	62 (28%)	-25 %	83 (23%)	71 (20%)
Kokoaikaiset	904 (83%)	-10 %	1 008 (82%)	1024 (81%)
naiset	657 (73%)	-9 %	719 (83%)	734 (81%)
miehet	247 (27%)	-15 %	289 (80%)	290 (80%)
Osa-aikaiset	184 (17%)	-18 %	224 (18%)	247 (19%)
naiset	122 (66%)	-20 %	152 (17%)	174 (19%)
miehet	62 (34%)	-14 %	72 (20%)	73 (20%)

Valtion koulukotien henkilöstörakenne 2014–2012

	2014	%-osuus	2013–14 muutos	2013	%-osuus	2012	%-osuus
Henkilötyövuodet	322,4		-3 %	331,6		340,5	
Henkilöstömäärä	344,0		-3 %	354,0		358,0	
Keski-ikä	40,3		-1 %	40,8		40,7	
Vakinaiset	244,0	70,9	7 %	229,0	64,7	238,0	66,5
Määräaikaiset	100,0	29,1	-20 %	125,0	35,3	120,0	33,5
Kokoaikaiset	299,0	86,9	-3 %	308,0	87,0	305,0	85,2
Osa-aikaiset	45,0	13,1	-2 %	46,0	13,0	53,0	14,8

Valtion mielisairaaloiden henkilöstörakenne 2014–2012

	2014	%-osuus	2013–14 muutos	2013	%-osuus	2012	%-osuus
Henkilötyövuodet	804,3		-3 %	829,1		840,9	
Henkilöstömäärä	822,0		-1 %	830,0		854,0	
naiset	511,0	62 %	4 %	492,0	59 %	504,0	59 %
miehet	311,0	38 %	-8 %	338,0	41 %	350,0	41 %
Keski-ikä	44,7		1 %	44,4		44,1	
naiset	44,8		0 %	44,8		44,0	
miehet	44,5		2 %	43,6		44,1	
Koulutustasoindeksi	4,7		0,01	4,7		4,6	
naiset	4,9		0,01	4,9		4,8	
miehet	4,4		0,00	4,4		4,3	
Henkilöstömäärä ikäluokittain							
15-24	30,0	4 %	3 %	29,0	3 %	32,0	4 %
25-34	143,0	17 %	-5 %	150,0	18 %	157,0	18 %
35-44	217,0	26 %	-6 %	231,0	28 %	245,0	29 %
45-54	256,0	31 %	0 %	255,0	31 %	253,0	30 %
55-64	170,0	21 %	8 %	158,0	19 %	164,0	19 %
65-	6,0	1 %	-14 %	7,0	1 %	3,0	0 %
Vakinaiset	686,0		2 %	673,0		669,0	
naiset	423,0	62 %	5 %	403,0	60 %	397,0	59 %
miehet	263,0	38 %	-3 %	270,0	40 %	272,0	41 %
Määräaikaiset	136,0		-13 %	157,0		185,0	
naiset	88,0	65 %	-1 %	89,0	57 %	107,0	58 %
miehet	48,0	35 %	-29 %	68,0	43 %	78,0	42 %
Kokoaikaiset	760,0		-1 %	764,0		785,0	
naiset	467,0	61 %	3 %	454,0	59 %	463,0	59 %
miehet	293,0	39 %	-5 %	310,0	41 %	322,0	41 %
Osa-aikaiset	62,0		-6 %	66,0		69,0	
naiset	44,0	71 %	16 %	38,0	58 %	41,0	59 %
miehet	18,0	29 %	-36 %	28,0	42 %	28,0	41 %

1.6 Tilinpäätösanalyysi

1.6.1 Rahoitusrakenne

THL:n toiminta rahoitetaan talousarviorahoituksella, yhteistoiminnan ja yhteisrahoitteisen toiminnan tuottojen rahoitusosuuksilla, maksullisen palvelutoiminnan tuotoilla sekä valtion muiden kirjanpitoyksikköjen (ministeriöiden ja virastojen) THL:n käyttöön osoittamilla määrärahoilla (kirjausoikeus).

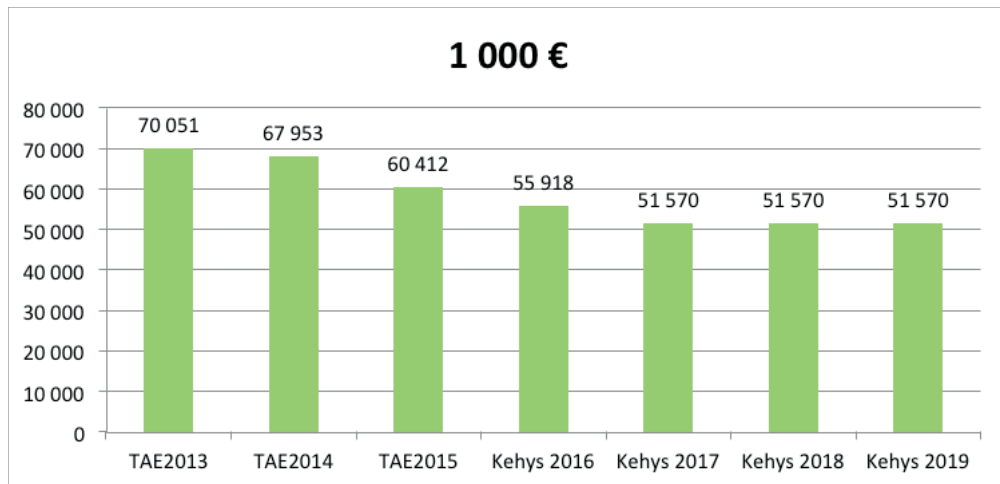
THL:n 152,4 miljoonan euron kokonaisrahoituksesta valtion talousarviorahoituksen osuus (sis. siirtyneet erät) on 74,6 miljoonaa euroa eli 49,0 %:ia. Talousarviorahoituksen osuus kokonaisrahoituksesta on vähentynyt 2 % -yksikköä. Saman aikaisesti talousarviomäärärahat ovat vähentyneet 2 % -yksikköä vuodesta 2013.

Ulkopuolisen rahoituksen (yhteisrahoitteinen/yhteistoiminta toiminta 21,2 miljoonaa euroa ja maksullinen palvelutoiminta 6,4 miljoonaa euroa) osuus on yhteensä 27,6 miljoonaa euroa eli 18,1 % kokonaisrahoituksesta (ei sisällä momentin käyttöä yhteisrahoitteiseen toimintaan). Yhteisrahoitteisen ja yhteistoiminnan tuotot ovat kasvaneet edellisvuoden 32,8 miljoonasta eurosta 33,7 miljoonaan euroon (ks. tarkemmin kohta 1.3.3). Maksullisen palvelutoiminnan tuotot 6,4 miljoonaa euroa laskivat 0,3 miljoonaa euroa edellisvuodesta. THL-kirjanpitoyksikön rahoitusrakenne poikkeaa THL:n rahoitusrakenne teesta siten, että alaisella hallinnolla maksullisen toiminnan tuottojen osuus on merkittävästi suurempi kuin THL:ssä.

Toiminnan rahoitus

THL:n toiminnan tuottojen osuus kokonaistuotoista	2014 1 000 e	Osuus tuotoista %	2013 1 000 e	Osuus tuotoista %	Muutos/e 2013–2014 1 000 e	Muutos/% 2013–2014
Talousarviorahoitus (THL:n toimintamenomomentti ja siirtyneet)	74 600	49,0	76 400	51,3	-1 800	-2 %
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot	17 800	11,7	20 700	13,9	-2 900	-14 %
Yhteistoiminnan kustannusten korvaukset toisilta valtion virastoilta	3 400	2,2	2 700	1,8	700	26 %
Maksullisen palvelutoiminnan tuotot	6 400	4,2	6 700	4,5	-300	-4 %
Muiden momenttien käyttö (pl.arvonlisäveromomentit)	50 200	32,9	42 400	28,5	7 800	18 %
Yhteensä	152 400		148 900		3 500	2 %
THL:n toiminnan kulujen osuus kokonaiskuluista	2014 1 000 e	Osuus kuluista %	2013 1 000 e	Osuus kuluista %	Muutos/e 2013–2014 1 000 e	Muutos/% 2013–2014
Aineet, tarvikkeet, tavarat	25 100	17,6	22 200	15,6	2 900	13 %
Henkilöstökulut	61 400	43,1	64 900	45,6	-3 500	-5 %
Vuokrat	9 400	6,6	9 900	7,0	-500	-5 %
Palvelujen ostot	32 000	22,5	29 700	20,9	2 300	8 %
Muut kulut	3 700	2,6	4 000	2,8	-300	-8 %
Sisäiset kulut	100	0,1	600	0,4	-500	-83 %
Siirtotalouden kulut (valti-onavut)	10 100	7,1	10 400	7,3	-300	-3 %
Investoinnit	500	0,4	700	0,5	-200	-29 %
Yhteensä	142 300		142 400		-100	0 %

THL:n talousarviorahoitukseen kohdistuu suuria leikkauksia lähivuosina, kuten koko valtionhallintoon. Leikkaukset perustuvat STM:n hallinnon alalle osana valtiontalouden säästöjä kohdistettuun sektoritutkimuslaitossäästöön sekä tutkimuslaitosuudistukseen liittyvän rahoitusvalmiuden luomiseen Valtioneuvostolle ja Suomen Akatemialle. Talousarviorahoituksen euromääräistä kehitystä kuvaa alla oleva taulukko.

THL:n talousarviorahoitus on leikkautumassa vuoden 2013 tasosta vuoteen 2019 noin 26%:lla.

	1000 €	Muutos-€	Muutos-%
TAE2013	70 051		
TAE2014	67 953	2 098	-3 %
TAE2015	60 412	7 541	-11 %
Kehys 2016	55 918	4 494	-7 %
Kehys 2017-2019	51 570	4 348	-8 %
			Total-%
			-26 %

THL:n toimintamenot jakautuivat kululajeittain vuosina 2012–2014 seuraavasti:

THL:n toiminnan kulujen osuus kokonaiskustannuksista vuosina 2012–2014

	2014 1 000 €	Osuus toiminta- menoista %	2013 1 000 €	Osuus toiminta- menoista %	2012 1 000 €	Osuus toiminta- menoista %
Aineet, tarvikkeet, tavarat ¹⁾	24 684	18,8 %	22 154	16,9 %	31 672	22,1 %
Henkilöstökulut	60 938	46,3 %	64 589	49,2 %	69 487	48,6 %
Vuokrat	9 373	7,1 %	9 809	7,5 %	11 114	7,8 %
Palvelujen ostot	31 937	24,3 %	29 640	22,6 %	23 351	16,3 %
Muut kulut	3 708	2,8 %	4 039	3,1 %	4 881	3,4 %
Poistot	827	0,6 %	577	0,4 %	1 816	1,3 %
Sisäiset kulut	121	0,1 %	597	0,5 %	698	0,5 %
Kulut yhteensä	131 588	100,0 %	131 405	100,0 %	143 019	100,0 %

1) sisältää varaston kasvun 429 tuhatta euroa, josta 419 tuhatta euroa liittyy rokotetaraston kasvuun

THL kirjanpitoyksikkö yhteensä

Toiminnan kulujen osuus kokonaiskustannuksista vuosina 2012–2014

	2014 1 000 €	Osuus toiminta- menoista %	2013 1 000 €	Osuus toiminta- menoista %	2012 1 000 €	Osuus toiminta- menoista %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	30 111	14,24 %	27 147	12,86 %	26 801	12,07 %
Varaston muutokset ¹⁾	-466	-0,22 %	-4	0,00 %	9 926	4,47 %
Henkilöstökulut	121 677	57,55 %	124 776	59,09 %	129 560	58,34 %
Vuokrat	16 345	7,73 %	16 805	7,96 %	17 898	8,06 %
Palvelujen ostot	37 927	17,94 %	35 872	16,99 %	29 227	13,16 %
Muut kulut	4 630	2,19 %	5 097	2,41 %	5 801	2,61 %
Poistot	1 067	0,50 %	872	0,41 %	2 159	0,97 %
Sisäiset kulut	121	0,06 %	597	0,28 %	698	0,31 %
Kulut yhteensä	211 412	100,0 %	211 162	100,0 %	222 070	100,0 %

1) Aineet ja tarvikkeet sekä valmisteverasto

1.6.2 Talousarvion toteutuminen

Kirjanpitoyksikkötasolla määrärahojen käyttö on jatkunut edellisen vuoden kaltaisena.

THL:n tulot harvinaisten rokotteiden ja muiden myytävien rokotteiden myynnistä olivat noin 23 tuhatta euroa. Tulot ovat edelleen laskeneet, koska Japanin aivokuumerokotteen myynti on loppunut. Tälle momentille kirjautuvat tulot tulevat rokotetuotteista, joita mikään muu taho ei tuo maahan.

THL:n vuoden 2014 toiminta on ollut 4-vuotisen tulossopimiskauden 2012–2015 kolmas vuosi. Budjetoinnissa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. THL:n käyttöön talousarviossa ja lisätalousarvioissa osoitettu toimintamääräraha oli vuonna 2014 yhteensä 74 649 253 euroa. THL:n toimintamenomäärärahoista siirtyy seuraavalle vuodelle 10 070 310,87 euroa, jossa on lisäystä edellisvuoteen 3 524 057,87 euroa. Siirtyvä toimintamenomääräraha on poikkeuksellisen suuri johtuen henkilöstömäärän voimakkaasta supistumisesta ja varautumisesta eräisiin kertaluonteisiin kuluihin alkuvuonna 2015.

Rokotehankintoihin käytettiin 21 643 910,13 euroa. Rokotteiden hankinnan osalta siirtyvä määräraha on 34 297 072,64 euroa, jossa lisäystä edellisvuoteen on 1 146 089,87 euroa. Siirtyvän määrärahan kasvun jatkumisen syynä on odotettua halvempi hintataso rokotusohjelman mukaisissa rokotteissa sekä onnistuneet rokotekilpailutukset. Rokotehankintoihin vaikuttaa korottavasti jatkossa se, että markkinat ovat keskittyneet harvoille toimijoille. Pandemiatilanteessa rokotehankintoihin tarvitaan kymmeniä miljoonia rahaa, jolloin suurikaan siirtyvä määräraha ei välttämättä ole riittävä. Lähitulevaisuudessa hankitaan uudet pandemiarokotteiden varaussopimukset joko EU-komission koordinoimana yhteishankkeena tai tarvittaessa kansallisesti, mistä aiheutuu miljoonatasoisen vuosittaiset lisäkustannukset. Vuoden 2015 talousarviossa määrärahaan kohdistuu kertaluonteisena sopeutustoimena 12 miljoonan euron vähennys.

Alaisen hallinnon osalta valtion mielisairaaloiden siirtyvä määräraha seuraavalle vuodelle on 501 504,61 euroa. THL:n alaisilta lastensuojeluyksiköiltä (valtion koulukodit sekä vankilan perheosasto) ei siirtynyt määrärahaa seuraavalle vuodelle, sillä huonon maksullisen palvelutoiminnan tuloksen kattamiseksi tarvittiin koko määräraha. Edellisvuonna siirtyvää oli 287 499,40 euroa.

1.6.3 Tuotto- ja kululaskelma

Tuotto- ja kululaskelma on laadittu liikekirjanpidon periaatteita noudattaen. Tuotto- ja kululaskelma kuvaa kirjanpitoyksikön tuotto- ja kulurakennetta. THL-kirjanpitoyksikön tuotot olivat vuonna 2014 yhteensä 105 564 tuhatta euroa. Laskua edelliseen vuoteen oli 3,0 miljoonaa euroa eli 2,8 %. Laskusta pääosa (2,3 miljoonaa euroa) johtuu siitä, että toimintavuonna THL sai yhteisrahoitteiseen toiminnan ja yhteistoiminnan rahoituksen osalta aiempaa enemmän kirjausoikeutta suoraan toisen kirjanpitoyksikön hallinnoimille momenteille. Tältä osin rahoitusta ei kirjata tulona THL:n tuotto- ja kululaskelmaan. Käytännössä muut tuotot eivät ole laskeneet, kuten voidaan todeta yhteisrahoitteisen toiminnan ja yhteistoiminnan kustannusvastaavuuslaskelmista, joissa momentin kirjausoikeutena saatu rahoitus käsitellään tuottona (toimintakertomuksen kohta 1.3.3).

Toiminnan kokonaiskulut olivat 211 402 tuhatta euroa, kasvua vain 259 tuhatta euroa. Inflaatio huomioon ottaen kulut laskivat reaalisesti. Kuluryhmistä laskivat henkilöstökulut, vuokrat ja muut kulut ja kasvoivat aine- ja tarvikeostot sekä palvelujen ostot.

Henkilöstökulut jatkoivat laskuaan edellisvuodesta vähentyen noin 3,1 miljoonaa euroa eli 2,48 %. Henkilöstökulut ovat laskeneet kirjanpitoyksikkötasolla vuosina 2012-2014 yhteensä lähes 7,9 miljoonaa euroa eli 6,1 %. Lasku on seurausta pääosin THL:n htv-määrän vähenemisestä vuoden 2014 kuluessa 89,6 htv:lla, jonka taustalla ovat siirrot Valtoriin ja tehdyt henkilöstön sopeuttamistoimet.

Palvelujen ostot kasvoivat noin kirjanpitoyksikkötasolla 2,1 miljoonaa euroa. Palvelujen ostojen selittyä THL:n ostojen kasvusta 2,3 miljoonalla eurolla. Eräisiin yksittäisiin kokonaisuuksiin liittyvät palveluhankinnat jopa laskivat, mutta Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisiin sähköisiin asiakastietojärjestelmiin liittyvät palveluhankinnat kasvoivat 3,6 miljoonaa euroa. Lisäksi kasvua selittävät tila- ja rakennusjärjestelyihin, oikeuslääketieteelliseen kuoleman syyn selvittämiseen ja tutkimustoimintaan liittyvien palveluostojen lisääntyminen.

Toiminnan muissa kuluryhmissä ei tapahtunut olennaisia muutoksia.

1.6.4 Tase

THL:n kirjanpitoyksikön taseen loppusumma on 68 338 tuhatta euroa. Taseen loppusumma pieneni edellisvuodesta 410 tuhatta euroa. Toimintavuoden aikana THL-kirjanpitoyksiköstä siirrettiin tasearvoltaan 282 tuhannen euron arvosta it-laitteita ja niihin sisältyviä ohjelmistoja Valtion tietö- ja viestintätekniikka-keskus Valtorin hallinnoitavaksi. Taseen osalta ei ole muuta erityistä esitettävää.

1.7 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

THL-kirjanpitoyksikön johto vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä, sen asianmukaisuudesta ja riittävyydestä sekä siitä, että THL-kirjanpitoyksikössä toteutetaan sen talouden ja toiminnan laajuuteen ja sisältöön sekä niihin liittyviin riskeihin nähden asianmukaiset menettelyt, jotka varmistavat THL-kirjanpitoyksikön toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden sekä THL-kirjanpitoyksikön hallinnassa olevien varojen ja omaisuuden turvaamisen.

Ylimmällä johdolla on vastuu sisäisen valvonnan rakenteen asianmukaisuudesta ja tehokkuudesta. Valvonta tapahtuu toimintaprosesseissa. Kunkin toimintayksikön esimiehen tulee yksikkönsä toiminnan ja talouden järjestelyissä ja valvonnassa ottaa huomioon sisäisen valvonnan näkökohdat.

THL ohjaa sisäistä valvontaa mm. ohjeilla, politiikoilla, sekä pääjohtajan päätöksillä. Sisäisen valvonnan toimivuutta arvioidaan mm. erilaisten ulkoisten ja sisäisten arviointien avulla.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)

THL:n organisaatiota uudistettiin voimakkaasti vuonna 2014. Laitoksen painopisteet määriteltiin uudelleen ja tehtiin laajat taloudelliset sopeutukset. Tähän liittyen toimintaa arvioitiin eri näkökulmista ja kirjattiin kehittämiskohteita. THL hankki elokuussa 2014 STM:n hallinnonalalle suosittaman Granite Partners oy:n riskienhallintatietojärjestelmän. Järjestelmä otetaan käyttöön keväällä 2015. Nykytilan riskienarviointi tehtiin tulosraportoinnin ja toimintakertomuksen valmistelun yhteydessä. Tietoturvallisuuden riskienarviointia on tehty koko toimintakertomusvuoden aikana.

THL:n sisäinen tarkastus toimii suoraan pääjohtajan alaisuudessa. THL:llä on ostopalvelusopimus sisäisen tarkastuksen palveluntuottajan kanssa. Sisäisen tarkastuksen toimintasuunnitelman mukaisesti tarkastukset kohdistuivat THL:n lisäksi THL:n alaiseen hallintoon.

Alainen hallinto: valtion koulukodit ja mielisairaalat

THL:n tilinpäätösohjeiden mukaisesti valtion koulukotien ja mielisairaaloiden johto arvioi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa joko VM:n arviointikehikon tai toimintayksikössä käytössä olevan laadunhallintaohjelman tuottaman tiedon pohjalta. Lisäksi Niuvanniemen sairaalalla on käytössään riskienarviointimenettely ja riskienhallintasuunnitelma. Vuonna 2014 Niuvanniemen sairaalaa tarkasti Euroopan neuvoston alainen kidutuksen ja huonon kohtelun vastainen komitea (CPT) ja totesi sairaalan kehittäneen potilaiden hoitoon kuuluvia toimintojaan myönteiseen suuntaan ja hoidon olevan asianmukaista.

Tietoturvallisuuden kehittämisen tilannetta valtion koulukodeissa ja mielisairaaloissa arvioitiin tietoturva-asetuksen ja sen toimeenpano-ohjeen (VAHTI 2/2010) vaatimuksiin pohjautuvalla kyselyllä, jossa kartoitettiin organisaatioiden tietoturvallisuuden perustason ja soveltuvien osien korotetun tason saavuttamista.

Kehittämiskohteet

Tietoturvallisuus

Valtioneuvoston asetus tietoturvallisuudesta valtionhallinnossa (681/2010) velvoitti kaikkia valtionhallinnon organisaatioita saavuttamaan asetuksessa säädetty tietoturvallisuuden perustaso 30.9.2013 mennessä. Asetuksessa on kymmenen perustason vaatimusta ja lisäksi asetuksen toimeenpano-ohjeessa (Vahti 2/2010) on 83 perustason toteutumisen vaatimusta. Hankkeet tukevat valtionhallinnon organisaatioita tietoturvallisuuden perustason saavuttamisessa.

THL:ssä tehtyjen arviointien perusteella laitoksessa täyttyvät salassapidon ja luottamuksellisuuden varmistamisen sekä tehtävien ja vastuiden määrittelyn vaatimukset. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksella ei todettu perustason vaatimuksiin nähden vakavia poikkeamia. Tietoturvallisuuden kehitystyötä jatketaan. Vuonna 2014 laitoksessa valmisteltiin tietoturva-asetuksessa mainittua tietojen luokittelupäätöstä, tarkoituksena vahvistaa mainittu päätös vuoden 2015 alussa.

Valtion mielisairaalat ovat vuoden 2014 aikana jatkaneet työtä tietoturva-asetuksen ja Vahti-ohjeistuksen asettamien vaatimusten täyttämiseksi. Valtion mielisairaaloissa on kehitetty toimintakulttuuria, laadunmittaamista ja riskien arviointia. Valtion mielisairaaloilla ei todettu perustason vaatimuksiin nähden vakavia poikkeamia. Valtion mielisairaalat ovat soveltuvien osien jatkaneet tietoturvan kehittämistä korotetulle tasolle.

Valtion koulukodit ovat vuoden 2014 aikana tehneet työtä tietoturva-asetuksen ja Vahti-ohjeistuksen asettamien vaatimusten täyttämiseksi. Valtion koulukodeissa tietoturvallisuuden kehittämisen tilanne on yleisesti ottaen hyvä tai erinomainen. Erityistä huomiota koulukodit ovat kiinnittäneet laadunhallinnan kehittämiseen. Valtion koulukodeilla ei todettu perustason vaatimuksiin nähden vakavia poikkeamia. Koulukodit ovat soveltuvien osien jatkaneet toiminnan kehittämistä tietoturvan korotetulle tasolle. Toiminnan vakiinnuttamista ja kehittämistä tulee jatkaa määrätietoisesti.

Rahoitus ja omaisuuden hallinta

Arvio perustuu vuonna 2014 THL:n toimintayksiköissä osana päivittäistä johtamista toteutettuihin riskien arviointeihin, rahoitusstrategian toteuttamisen yhteydessä kerättyihin havaintoihin sekä vuoden 2014 aikana THL:n talousyksikköön kertyneisiin havaintoihin. Rahoituksen ja omaisuuden hallintaan liittyvät menettelyt ovat pääosin riittävät.

Olenaiset sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan kehittämiskohteet liittyvät yhteisrahoitteisen toiminnan johtamiseen ja hallintaan. Yhteisrahoitteisen toiminnan tukipalvelujen kehittämiseksi käynnistettiin projekti, joka selvittää ja kehittää muun muassa hankkeiden alkuvaiheen prosesseja ja siihen liittyviä tukipalveluita sekä työkaluja hankesurannan kehittämiseksi strategisen johtamisen tueksi. Rahoituksen jatkuvuuteen liittyvien epävarmuusriskien hallintaan on edelleen kiinnitetty huomiota toiminnan suunnitteluprosessien eri vaiheissa. Eri rahoittajien hallinnointikäytäntöjen yhtenäistämistä on kehitetty. Talouden raportointia on edelleen kehitetty hankkeiden toiminnan suunnittelun, seurannan ja raportoinnin tueksi. Maksullisen palvelutoiminnan hinnoittelun oikeellisuutta volyymiltaan suurimpien suoritteiden osalta on varmennettu vuosittaisilla hinnoittelun tarkastuksilla. Omaisuuden hallinnan osalta käyttöomaisuuskirjanpidon ja irtaimistorekisterin tietojen varmentaminen sekä päivittäminen säännöllisten inventointien avulla ovat jatkuvaa toimintaa. Vuonna 2014 THL-kirjanpitoyksikön leasing-laitteet, sekä THL:n ja Niuvanniemen sairaalan osalta myös merkittävä määrä käyttöomaisuuteen ja irtaimistoon kuuluvia it-laitteita, siirtyivät Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtorin hallinnoitavaksi.

Koulukotitoiminnan taloudellinen riski muodostuu arvioituihin hoitopäivämaksuihin sekä perusopetuksen rahoitukseen perustuvan tulokertymän alittumisesta ja/tai toisaalta kustannusten ennakoitua suuremmasta kasvusta. Uutena riskielementtinä tulokertymän suhteen ovat kuntien kilpailuttamiseen perustuviin puitesopimuksiin useamman vuoden ajaksi sidotut hinnat. Kysynnän vaihtelut aiheuttavat etenkin kesäisin taloudellisen riskin. Toimintakertomusvuoden kesällä ja syksyllä palvelujen kysyntä oli poikkeuksellisen vähäistä eikä merkittäviä taloudellisia säästöjä saavutettu toiminnan sopeuttamispyrkimyksistä huolimatta. Lastensuojelu- ja perusopetuslakien sääntely edellyttää toiminnassa riittävää henkilöstömitoitusta myös silloin, kun sijoituksia on vähemmän.

Yhtenäisen koulukotitoiminnan hallinnon rakenne vastaa osittain itsenäisistä yksiköistä muodostuneen kokonaisuuden rakennetta. Sekä yksiköiden johtamisen että talous- ja henkilöstöhallinnon uuteen organisaatioon liittyvillä ratkaisuilla lisätään pysyvästi toiminnan kustannustehokkuutta ja pienennetään taloudellista riskiä.

Koulukotien toimitilahankkeisiin ja toiminnallisiin muutoksiin liittyy merkittäviä riskejä. Toimitiloihin liittyviä riskejä pyritään hallitsemaan yhteistyössä Senaatti kiinteistöjen kanssa valmisteltavalla toimitilastrategialla. Johtokunnan päätettäväksi valmistellaan koulukotiveron tehostamista koskeva pitkän aikavälin ratkaisu. Koulukodit eivät raportoineet laillisuusriskeistä

Sairaaloiden suurimmat taloudelliset riskit liittyvät kiinteistöihin kohdistuviin toimintahäiriöihin, esimerkiksi tulipalon tai vesivahingon aiheuttamana. Niuvanniemen sairaalan suurimmat taloudelliset riskit liittyvät kiinteistöihin kohdistuviin toimintahäiriöihin, esimerkiksi tulipalon tai vesivahingon aiheuttamana. Sairaalan potilasosastoilla otettiin vuonna 2013 käyttöön automaattinen sammutusjärjestelmä, jonka arvioidaan pienentävän tulipaloriskiä, mutta lisäävän vesivahinkojen riskiä. Sairaala on saanut useita langettavia päätöksiä virkamieslautakunnasta ja hallinto-oikeudesta liittyen määräaikaisten virkasuhteiden laillisuuteen. Hallinto-oikeuden päätösten mukaan sairaala ei ole osoittanut, että sillä olisi ollut valtion virkamieslain 3 luvun 9 §:ssä vaadittua perustetta nimittää henkilöitä toistuvasti määräaikaisiin virkasuhteisiin. Sairaala on valittanut päätöksistä KHO:een, mutta varautuu oikeustapausten aiheuttamaan taloudelliseen riskiin. Sairaaloissa talouden ja omaisuuden hallinnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyt koetaan riittäviksi.

Henkilöstö

Hyvät johtamiskäytännöt ja johtamisen ammattimaistaminen olivat painopisteitä vuonna 2014. Sekä organisaation muutos että sopeutustoimet edellyttävät näiden asioiden kehittämistä. Muutosten keskellä henkilöstön työtyytyväisyyteen, osaamisen kehittämiseen ja sen jakamiseen on syytä panostaa erityisesti. Riskienhallinnan näkökulmasta tulee kiinnittää erityistä huomiota mm. resursointi- ja rekrytointikäytäntöihin, jotta varmistamme lainsäädännön ja hyvän henkilöstöjohtamisen edellyttämät uudelleensijoittamis- ja työn tarjoamisvelvoitteet.

Koulukotien henkilöstöstrategiset kehittämiskohteet pysyivät pääosin samoina vuoden 2013 tilanteeseen verrattuna. Pätevän henkilöstön rekrytoinnissa on edelleen selkeästi alueellisia eroja. Toimintakertomusvuoden lopussa tarkasteltuna 79,5 % (76 % vuonna 2013) koko henkilöstöstä oli kelpoisuusehdot täyttäviä työntekijöitä. Koulukotien vaikea taloustilanne ja koulukotiverkon mahdollisia muutoksia koskeva selvitystyö lisäsivät ammattitaitoisen henkilöstön vaihtuvuuteen liittyvää riskiä. Henkilöstöresursseihin kohdistuneet säästötoimet lisäsivät työntekijöiden työstä johtuvaa kuormitusta, mikä johti osassa yksiköjä lisääntyviin sairauspoissaoloihin. Koulukotien henkilöstön sairauspoissaolojen määrä kokonaisuudessaan kasvoi edellisvuodesta. Syyskaudella henkilöstöresursseihin kohdistuneet säästöt lisäsivät sairastamista. Työntekijöiden sairauspoissaolojen kasvu on selkeä toiminnallinen ja taloudellinen riski.

Riskejä pyritään pienentämään kehittämällä toiminnan kustannustehokkuutta sekä yhteistyötä ja työnjakoa yksiköiden välillä. Työntekijöiden pysyvyyteen pyritään vaikuttamaan jo rekrytoinnin yhteydessä. Koulukodit eivät raportoineet toiminnan jatkuvuuteen liittyvän epävarmuuden kasvun lisäksi muista riskeistä.

Sairaaloissa henkilöstöriskit liittyvät paljolti rekrytointiin. Vanhan Vaasan sairaalassa lääkärivirkoihin sijaisten rekrytointi on vaikeutunut. Myös talous- ja henkilöstöhallintotehtäviin ammattitaitoisten sijaisten rekrytointi etenkin odottamattomissa tilanteissa on haasteellista. Niuvanniemen sairaalassa riskejä tiedotetaan sisältyvän työhönottoon erityisesti terveydenhuollon ammattihenkilöiden osalta. Valviran rekisterin aukoton käyttäminen, perehdytyksestä huolehtiminen ja työpaikalla annettava täydennyskoulutus sekä työnohjaus pienentävät ao. riskejä. Esimiestyöhön on sisällytetty sisäistä valvontaa, jolla henkilöstöriskejä hallitaan. Työturvallisuudesta ja -terveydestä huolehditaan erillisen työsuojelun toimintaohjelman, työterveyshuollon vuotuisen toimintasuunnitelman ja työhyvinvointistrategian mukaisesti.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyt täyttävät niille asetetut tavoitteet eikä merkittäviä laillisuusriskejä ole havaittu. Niuvanniemen sairaalan kehittämiskohteena on hoitohenkilöstön toiminnan sisäisen valvonnan lisääminen.

Viestintä- ja vaikuttaminen

Koulukodeilla asiakasviestinnän haasteena on riittävän, informatiivisen ja myönteisen näkyvyyden saavuttaminen niin, että koulukodit erottuvat kilpailijoistaan. Tavoitteellisen viestintä- ja markkinointistrategian puuttuminen on riski, joka pyritään poistamaan vuoden 2015 alussa tehtävällä strategialähtöisellä toimintasuunnitelmalla. Markkinoinnin ja viestinnän asiantuntemusta ja osaamista joudutaan hankkimaan osin ostopalveluna. Haasteena on kehittää viestintää staattisesta verkkoviestinnästä dynaamisempaan ja vuorovaikutukselliseen suuntaan. Sosiaalisen median käyttö nähdään sekä riskinä että mahdollisuutena. Riskit liittyvät etenkin salassa pidettävän viestinnän hallintaan. Laillisuusriskeistä ei toimintakertomusvuoden aikana raportoitu.

Sairaaloissa viestinnän riskit liittyvät pitkälti mediaan, palvelun kohderyhmään (vaarallisuus, karkaamiset) sekä sairaaloiden sopeutumiseen ympäröivän asetuksen ja muun toiminnan kanssa. Riskeihin on sairaaloissa vastattu seuraavasti. Niuvanniemen sairaala on laatinut sähköposti- ja sosiaalisen median käytöpolitiikat. Vanhan Vaasan sairaalassa havaittiin puutteita sisäisessä viestinnässä. Toimintavuoden aikana kehitettiin projekteihin liittyvää viestintää.

Johtaminen

THL uudisti koko organisaationsa vuoden 2014 aikana. Johtamisjärjestelmään tehtiin muutoksia madaltamalla organisaatiota ja johtajien määrää vähennettiin huomattavasti. Johtamisen kehittämistyö jatkuu edelleen aktiivisesti. Toiminnan ja talouden suunnittelu sidottiin entistä tiukemmin yhteen ja suunnitteluprosessia jänkevöitettiin. Henkilöstösuunnittelun aiempaa parempi integraatio muuhun laitostasoiseen suunnitteluun aloitettiin. Uudeksi johtamisen välineeksi luotiin toimintasuunnitelma-asiakirja, joka sisältää strategisten linjausten lisäksi suunnitelmat STM:n asettamien tulostavoitteiden toteuttamiselle. THL:n johto on todennut suunnitteluprosessin muutokset toimiviksi. Johtamisjärjestelmän kehittämistä päätettiin jatkaa samojen periaatteiden mukaisesti ja ketteröittää entisestään. Johtamis- ja ohjausmenetelmien kehittämiseksi on käynnistetty myös sisäisten määräysten ja ohjeistusten uudistaminen. Työ jatkuu vuonna 2015.

Toiminnan tuotosten, tuloksellisuuden ja vaikuttamisen seurannassa ei otettu merkittäviä kehitysaskelia. Vuonna 2013, osana kokonaisarkkitehtuurityötä, alettiin kuitenkin kartoittaa laitoksen prosesseja tuotoslähtöisesti. Tämä tarjonnee jatkossa perustan mittaroinnin kehittämiseksi.

Koulukotien johtamis- ja ohjausjärjestelmän kehittäminen on vähentänyt toimintaan sisältyvää vaihtelua, mikä puolestaan pienentää toiminnallisia riskejä. Koulukotien johtokunta on vahvistanut yksikkökohtaisen johtamisorganisaation tavoitemallin, jolla osaltaan edelleen kehitetään toiminnan yhtenäisyyttä. Yhtenäiseen johtamisorganisaatioon siirrytään vuoden 2015 aikana. Talous- ja henkilöstöhallinnon uudella organisoinnilla edistetään toiminnan kustannustehokkuuden lisäksi hallinnon yhtenäistämistä ja keskitettyä prosessien johtamista.

Johtamisen ja laadunhallinnan työkalun, IMS-toimintajärjestelmän, käyttöönotto ei ole kaikissa yksiköissä edennyt tavoitteen mukaisesti. Tavoitteena on, että systemaattinen prosessijohtaminen kehittyy kaikissa toimintayksiköissä. Johdon avainhenkilöiden rekrytointiin liittyvät vaikeudet realisoivat riskejä, joilla on vaikutuksia toimintaan. Koulukodit eivät raportoineet laillisuusriskeistä.

Sairaaloissa henkilökunnan mielipiteitä johtamisesta kartoitetaan mm. kyselyiden avulla sekä säännöllisissä palaverissa. Niuvanniemen sairaalassa määräaikaisten virkasuhteiden laillisuuteen sisältyy edelleen merkittäviä riskejä, mikä aiheuttaa myös taloudellisen riskin mahdollisten tulevien korvausvelvoitteiden muodossa. Merkittäviä laillisuusriskejä ei kuitenkaan havaittu. Vanhan Vaasan sairaalassa johtamis- ja toimintakulttuurin haasteet liittyvät tiedottamiseen, päätösten läpinäkyvyyteen ja arvojen noudattamiseen. Vuoden 2015 kehittämistavoitteena on arvojen päivittäminen ja yhteisten pelisääntöjen kehittäminen.

Johtopäätös sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilasta

THL:n kuudentena vuonna toiminta-, talous- ja henkilöstösuunnittelua on sidottu aiempaa tiiviimmin yhteen. Toimintasuunnitelmadokumenttiin on koottu selkeästi suunnitelmat tavoitteiden toteuttamiseksi. Talouden suunnitteluun tuovat tulevana vuosina lisähaastetta määrärahaileikkaukset sekä tutkimuslaitosten ja tutkimusrahoituksen kokonaisuudistus. Johtamisjärjestelmä vaatii edelleen kehittämistä. Koulukodeissa on edistetty systemaattista prosessijohtamista.

THL:n toiminnan tuottavuuden ja vaikuttavuuden mittaaminen eivät ole edistyneet. Mittareiden kehittämiseen tulee panostaa jatkossa, jotta saadaan luotettavaa ja yhdenmukaista tietoa toiminnan taloudellisuudesta.

Tulevana vuonna THL:n kehittämistyötä jatketaan mm. kokonaisarkkitehtuuri-menetelmällä. Toiminnan sujuvoittamiseksi projektihallintoa kehitetään ja hallinnon rakenteita arvioidaan. Riskienhallintaan panostetaan tulevana vuonna aiempaa enemmän.

THL-kirjanpitoyksikön johto on arvioinut, täyttääkö sisäinen valvonta sille valtion talousarvioasetuksen 69 §:ssä säädetty tavoitteet. Arvioinnin perusteella todetaan, että sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyt ovat olennaisilta osin riittäviä ja täyttävät niille asetetut tavoitteet. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta eivät sisällä olennaisia puutteita.

1.8 Arviointien tulokset

Kansainvälinen arviointiryhmä aloitti STM:n toimeksiannosta THL:n kokonaisvaltaisen arvioinnin joulukuussa 2013. Ryhmä sai työnsä päätökseen toukokuussa 2014. Arvioinnin tulokset on käsitelty tarkemmin kohdassa Vaikuttavuus 1.2.

Riskienhallinnan osalta laitos on tehnyt yhteistyötä STM:n kanssa (mm. yhteisen riskiluokittelun suunnittelu). THL hankki käyttöönsä STM:n suositteleman riskienhallinnan tietojärjestelmän. Järjestelmä otetaan käyttöön vuonna 2015.

Edellä kuvattujen sisäisten arviointien lisäksi THL:n toimintaan kohdistui erillisiä ulkoisia tarkastuksia mm. VTV:n toimesta.

FINAS (Finnish Accreditation Service) teki THL:n akkreditoitujen laboratorioden toimintaan määräävikasarviointin. Päätös akkreditoinnin jatkumisesta astui voimaan 5.2.2015. Lisäksi THL:n laboratorioissa tehtiin jatkuvaa toimintaprosessien arviointia toimintakäsikirjan mukaisesti.

1.9 Yhteenvetotiedot väärinkäytöksistä

Kertomusvuonna ei ollut väärinkäytöksiä. Vuoden 2014 aikana tehdyissä tarkastuksissa eikä muutoinkaan ole tullut ilmi väärinkäytöksiä. Valtionavustusten osalta ei ole tehty takaisinperintöjä. Yksi noin 1300 euron takaisinperintäasia on kesken.

2 Talousarvion toteutumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2013	Talousarvio 2014 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2014	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	1 055 682,67	1 122 747	1 122 746,92	0,00	100
11.04.01. Arvonlisävero	1 055 682,67	1 122 747	1 122 746,92	0,00	100
12. Sekalaiset tulot	444 116,77	767 819	318 296,95	-449 521,68	41
12.33.03. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tulot	55 086,96	500 000	50 478,32	-449 521,68	10
12.33.99. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan muut tulot	112 005,91	3 867	3 866,80	0,00	100
12.35.99. Ympäristöministeriön hallinnonalan muut tulot	277 023,90	0	0,00	0,00	0
12.35.99.3. EU-rahoitus	277 023,90	0	0,00	0,00	0
12.39.04. Siirrettyjen määrärahojen peruutukset		83 928	83 928,41	0,00	100
12.39.10. Muut sekalaiset tulot		180 023	180 023,42	0,00	100
13. Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset	1 620,00	1 600	1 600,00	0,00	100
13.03.01. Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden nettomyyntitulot (nettob)	1 620,00	1 600	1 600,00	0,00	100
13.03.01.1. Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden nettomyyntitulot	1 620,00	1 600	1 600,00	0,00	100
Tuloarviotilit yhteensä	1 501 419,44	1 892 166	1 442 643,87	-449 521,68	76

Päälukuan, momentin ja tilijaoittelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2013	Talousarvio 2014 (TA + LTA:t)	Talousarvion määrärahojen		Tilinpäätös 2014	Vertailu Talousarvio - Tilin- päätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2014	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettyä vuosittain 2014	Käyttö vuonna 2014 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
23. Valtioneuvoston kanslia	6 915,00	275 000	0,00	275 000,00	275 000,00		10 240,29	285 240,29	10 212,39	275 000,00
23.01.03. Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenot (siirtomääräraha 2 v)	6 915,00						10 240,29	10 240,29	10 212,39	0,00
23.01.22. Valtioneuvoston tutkimus- ja selvitystoiminta (siirtomääräraha 3 v)		275 000	0,00	275 000,00	275 000,00		0,00	275 000,00	0,00	275 000,00
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala	65 504,73	225 700	95 763,53	129 936,47	225 700,00	0,00	32 900,90	258 600,90	128 664,43	129 936,47
24.01.29. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan arvonnäisäveromenot (arviomääräraha)	4,73									
24.01.29.3. Lähialueyhteistyön arvonnäisäveromenot	4,73									
24.90.68. Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (siirtomääräraha 3 v)	65 500,00	225 700	95 763,53	129 936,47	225 700,00		32 900,90	258 600,90	128 664,43	129 936,47
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	78 977,25	258 158	258 157,84	0,00	258 157,84	0,00				
28.01.29. Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonnäisäveromenot (arviomääräraha)	78 977,25	258 158	258 157,84		258 157,84	0,00				
29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	282 082,19	283 071	282 513,99	0,00	282 513,99	557,23				
29.01.29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan arvonnäisäveromenot (arviomääräraha)	54 082,19	31 071	31 071,22		31 071,22	0,00				
29.90.50. Veikkauksen ja raha-apajaisten voittovarat urheilun ja liikuntakasvatukseen edistämiseen (arviomääräraha)	228 000,00	252 000	251 442,77	0,00	251 442,77	557,23				
29.90.50.02.2. Liikuntapaikkarakentamisen tutkimukseen ja kehittämiseen	40 000,00									
29.90.50.08.1. Liikuntatieteellisiin tutkimusprojekteihin	148 000,00									
29.90.50.14.2. Opetus- ja kulttuuriministeriön käytettäväksi	40 000,00									
29.90.50.10.1. Liikuntatieteellisiin tutkimusprojekteihin		152 000	151 747,51		151 747,51	252,49				
29.90.50.10.3. Liikunta-alan tiedolla johtamisen kehittämiseen		100 000	99 695,26		99 695,26	304,74				
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	152 517,17	113 362	113 361,68	0,00	113 361,68	0,00	0,00	100 520,81	100 520,81	0,00
32.01.29. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan arvonnäisäveromenot (arviomääräraha)	18 898,39	12 841	12 840,87		12 840,87	0,00				
32.30.51. Julkiset työvoimapalvelut (siirtomääräraha 2 v)	133 618,78	100 521	100 520,81	0,00	100 520,81		0,00	100 520,81	100 520,81	0,00
32.30.51.07. Palkkatuettu työ, valtionhallinto	133 618,78	100 521	100 520,81	0,00	100 520,81		0,00	100 520,81	100 520,81	0,00
32.30.51.07.1. Palkkaukset	133 618,78	100 521	100 520,81	0,00	100 520,81		0,00	100 520,81	100 520,81	0,00

Päälukon, momentin ja tilijaotellun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2013	Talousarvio 2014 (TA + LTA:t)	Talousarvion määrärahojen		Tilinpäätös 2014	Vertailu Talousarvio - Tilin-päättös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2014	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siir-tyneet	Käytettävissä vuonna 2014	Käyttö vuon-na 2014 (pl. peruutukset)	Siirretty seu-raavalle vuodelle
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	125 394 013,92	123 758 931	85 682 385,27	36 237 802,53	121 920 187,80	1 838 742,92	61 732 107,15	157 975 107,15	100 807 861,04	57 083 345,60
33.01.04. Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (netto) (siirtomääräraha 2 v)	551 252,21	600 000	98 495,39	501 504,61	600 000,00		600 000,00	1 200 000,00	698 495,39	501 504,61
33.01.05. Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenot (netto) (siirtomääräraha 2v)	548 000,00	548 000	547 430,00	570,00	548 000,00		287 499,40	835 499,40	834 929,40	570,00
33.01.25. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliset sähköiset asiakastietojärjestelmät (siirtomääräraha 3 v)										
33.01.29. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	10 786 125,33	11 105 931	11 105 930,72		11 105 930,72	0,00				
33.02.20. Oikeuslääketieteellisen kuolemansyn selvittämisen menot (arviomääräraha)	9 699 921,66	9 400 000	10 316 862,03		10 316 862,03	-916 862,03				
33.02.20.01. Kuolemansyn selvittämisen menot	9 699 921,66	9 400 000	10 316 862,03		10 316 862,03	-916 862,03				
33.03.04. Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (netto) (siirtomääräraha 2 v)	70 051 000,00	68 103 000	58 032 776,49	10 070 223,51	68 103 000,00		6 546 253,00	74 649 253,00	64 579 029,49	10 070 223,51
33.50.30. Valtion korvaus sodista kärsineiden huoltoon (arviomääräraha)	1 401 143,26	1 450 000	1 227 975,35		1 227 975,35	222 024,65				
33.60.34. Valtion korvaus terveydenhuollon toimintayksiköille oikeuspsykiatrisista tutkimuksista sekä potilassiirroista aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)	2 739 571,46	5 560 000	3 026 419,70		3 026 419,70	2 533 580,30				
33.60.34.01. Mielenterveyslain mukaiset korvaukset	2 739 571,46	5 560 000	3 026 419,70		3 026 419,70	2 533 580,30				
33.60.38. Valtionavustus kunnille vanhustalvेलulain toimeenpanoon (siirtomääräraha 2 v)	575 000,00						763 585,70	763 585,70	679 685,19	0,00
33.70.20. Rokotteiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)	24 290 000,00	22 790 000	0,00	22 790 000,00	22 790 000,00		33 150 982,77	55 940 982,77	21 643 910,13	34 297 072,64
33.70.50. Terveysten edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	3 780 000,00	3 130 000	254 495,59	2 875 504,41	3 130 000,00		3 039 080,30	6 169 080,30	2 199 013,45	3 970 066,85
33.70.52. Valtionavustus UKK-instituutin toimintaan (siirtomääräraha 2 v)	972 000,00	1 072 000	1 072 000,00	0,00	1 072 000,00		0,00	1 072 000,00	1 072 000,00	0,00
35. Ympäristöministeriön hallinnonala	50 000,00	96	95,71	0,00	95,71		249 986,12	249 986,12	159 680,31	90 305,81
35.01.29. Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)		96	95,71	0,00	95,71	0,00				
35.10.64. EU:n ympäristörahaston osallistuminen ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)	50 000,00						249 986,12	249 986,12	159 680,31	90 305,81
Määrärahatilitt yhteensä	126 030 010,26	124 914 318	86 432 278,02	36 642 739,00	123 075 017,02	1 839 300,15	62 025 234,46	158 869 455,27	101 206 938,98	57 578 587,88

3 Tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2014-31.12.2014		1.1.2013-31.12.2013	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	81 961 831,70		82 147 701,20	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	561 454,00		743 471,97	
Muut toiminnan tuotot	23 040 348,36	105 563 634,06	25 683 680,80	108 574 853,97
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	30 100 204,13		27 158 906,77	
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-454 851,65		-16 133,71	
Henkilöstökulut	121 676 659,89		124 775 514,46	
Vuokrat	16 344 841,43		16 804 683,82	
Palvelujen ostot	37 926 698,57		35 853 360,79	
Muut kulut	4 629 973,68		5 096 679,31	
Valmisteverastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-10 499,60		435,40	
Poistot	1 067 268,57		872 229,33	
Sisäiset kulut	121 408,32	-211 401 703,34	597 200,04	-211 142 876,21
JÄÄMÄ I		-105 838 069,28		-102 568 022,24
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	3 227,60		2 568,50	
Rahoituskulut	-3 873,57	-645,97	-4 476,13	-1 907,63
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	5 917,17		765,10	
Satunnaiset kulut	-8 942,99	-3 025,82	-594,91	170,19
JÄÄMÄ II		-105 841 741,07		-102 569 759,68
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Tuotot				
Kunnilta	1 143 168,15		1 173 539,57	
Siirtotalouden tuotot kuntayhtymiltä	0,00		24 478,00	
Siirtotalouden tuotot sos.turvarahastoilta	8 955,04		7 853,62	
Siirtotalouden tuotot EU:lta	0,00		277 023,90	
Muut	2 402,36	1 154 525,55	2 530,36	1 485 425,45
Kulut				
Kunnille	2 506 367,66		2 305 285,89	
Kuntayhtymille	2 003 575,37		1 944 789,23	
Elinkeinoelämälle	26 841,46		109 149,65	
Voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	5 595 622,62		6 308 615,39	
Kotitalouksille	460 793,35		488 747,67	
Muut siirtotalouden kulut ulkomaille	0,00		0,00	
Muut siirtotalouden kulut	0,00	-10 593 200,46	12 000,00	-11 168 587,83
JÄÄMÄ III				
		-115 280 415,98		-112 252 922,06
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Muut pakolliset maksut	0,00		-470,61	
Perityt arvonlisäverot	1 270 300,63		1 287 945,38	
Suoritetut arvonlisäverot	-11 425 472,13	-10 155 171,50	-11 301 580,42	-10 014 105,65
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ				
		-125 435 587,48		-122 267 027,71

4 Tase

	31.12.2014		31.12.2013	
VASTAAVAA				
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Aineettomat oikeudet	41 929,56		185 810,19	
Muut pitkävaikutteiset menot	6 319,73	48 249,29	9 619,73	195 429,92
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Rakennelmat	83 248,50		4 860,06	
Koneet ja laitteet	2 544 997,85		2 957 731,73	
Kalusteet	217 964,42		370 396,05	
Muut aineelliset hyödykkeet	58 719,46	2 904 930,23	58 719,46	3 391 707,30
KÄYTTÖOMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET				
Käyttöomaisuusarvopaperit	29 971,20	29 971,20	29 971,20	29 971,20
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET		2 983 150,72		3 617 108,42
VAIHTO-OMAISUUS				
Aineet ja tarvikkeet	66 718,03		62 505,56	
Valmiit tuotteet/Tavarat	49 527 775,35	49 594 493,38	49 066 636,57	49 129 142,13
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	11 733 248,33		13 349 411,80	
Siirtosaamiset	18 882,28		216 399,82	
Muut lyhytaikaiset saamiset	2 042 064,15		2 101 121,30	
Ennakkomaksut	1 946 720,86	15 740 915,62	314 274,08	15 981 207,00
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Kassatilit	14 918,30		17 401,49	
Tiliviraston tulotilit	50,00		0,00	
Muut pankkitilit	1 382,69		0,00	
Muut rahat ja pankkisaamiset	2 971,35		2 918,12	
Sisäisen rahaliikkeen tilit	0,00	19 322,34	0,00	20 319,61
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		65 354 731,34		65 130 668,74
VASTAAVAA YHTEENSÄ		68 337 882,06		68 747 777,16

	31.12.2014		31.12.2013	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
Valtion pääoma 1.1.1998	5 600 498,85		5 600 498,85	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	20 292 825,23		22 744 027,12	
Pääoman siirrot	123 929 517,18		119 815 825,82	
Tilikauden tuotto-/kulujaämä	-125 435 587,48	24 387 253,78	-122 267 027,71	25 893 324,08
RAHASTOJEN PÄÄOMAT				
Muut valtion rahastot ja lahjoitetut varat	2 971,35	2 971,35	2 918,12	2 918,12
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		24 390 225,13		25 896 242,20
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN				
Saadut ennakot	12 012 256,34		12 286 764,65	
Ostovelat	7 340 672,70		5 678 747,51	
Tilivirastojen väliset tilitykset	2 417 878,18		2 690 977,82	
Edelleen tilittettävät erät	2 595 050,13		2 362 651,36	
Siirtovelat	19 308 239,04		19 496 286,20	
Muut lyhytaikaiset velat	273 560,54	43 947 656,93	336 107,42	42 851 534,96
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		43 947 656,93		42 851 534,96
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		68 337 882,06		68 747 777,16

5 LIITETIEDOT

Liite 1: Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja vertailtavuus

- Ulkomaanrahan määräiset velat samoin kuin ulkomaanrahan määräiset saamiset ja muut sitoumukset on muunnettu Suomen rahaksi varainhoitovuoden viimeisen Euroopan keskuspankin tai Suomen Pankin kurssin mukaan.
- Kirjanpitoyksikkö on toiminut koko vuoden 2014 palvelukeskuksen (Palkeet) asiakkaana. Palvelukeskus on hoitanut erikseen sovitulla tavalla talous- ja henkilöstöpalveluita. Kirjanpitoyksikkö on siirtynyt 1.11.2014 lukien Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtorin asiakkaaksi, siirtoon on liittynyt henkilöstön ja omaisuuden hallinnan siirtoja.

Valtion mielisairaalat

- Vuoden 2014 tiedot ovat vertailukelpoisia edellisen vuoden tilinpäätökseen verrattuna.

Valtion koulukodit (THL:n alaiset lastensuojeluyksiköt)

- Vuoden 2014 tiedot ovat vertailukelpoisia edellisen vuoden tilinpäätökseen verrattuna. Vuorelan koulukodin yhteyteen on hallinnollisesti sijoitettu vankilan perheosasto-toiminta.

Liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS 561

Tilinpäätöslaskelmien liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2013	Talousarvio 2014 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2014 määrärahojen		Tilinpäätös 2014	Vertailu Talousarvio – Tilin- päätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2014	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2014	Käyttö vuonna 2014 (pl. peruutukset	Siirretty seuraavalle vuodelle
33.01.04	Bruttomenot	600 000	57 528 586,78		58 030 091,39				58 128 586,78	
Mielis toimintamenot	Bruttotulot	0	57 430 091,39		57 430 091,39				57 430 091,39	
(siirtomääräraha 2 v)	Nettomenot	600 000	98 495,39	501 504,61	600 000,00	0,00	600 000,00	1 200 000,00	698 495,39	501 504,61
33.01.05	Bruttomenot	548 000	20 670 216,83		20 670 786,83				20 957 716,23	
Koulukoti toimintamenot	Bruttotulot	0	20 122 786,83		20 122 786,83				20 122 786,83	
(siirtomääräraha 2 v)	Nettomenot	548 000	547 430,00	570,00	548 000,00	0,00	287 499,40	835 499,40	834 929,40	570,00
33.03.04	Bruttomenot	68 103 000	84 050 358,28		94 120 581,79				90 596 611,28	
THL toimintamenot	Bruttotulot	0	26 017 581,79		26 017 581,79				26 017 581,79	
(siirtomääräraha 2v)	Nettomenot	68 103 000	58 032 776,49	10 070 223,51	68 103 000,00	0,00	6 546 253,00	74 649 253,00	64 579 029,49	10 070 223,51

Liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

THL on saanut momentille 33.02.20 Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menot (arviomääräraha) ylitysluvan 2 000 000 eurolle (Dnro STM/4194/2014). THL:llä on täten ollut ko. momentilla käytössään vuonna 2014 yhteensä 11 400 000 euroa.

Liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Pääluokan ja tilijaottelun numero ja nimi. Tilijaottelut eritellään myöntämisvuosittain.			Peruutettu	
			Tilijaottelu	Yhteensä
23. Valtioneuvoston kanslia				27,90
2013				27,90
	23.01.03.	Euroopan unionin kansallisten asiantuntikoiden palkkamenot (siirtomääräraha 2 v)	27,90	
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala				83 900,51
2013				83 900,51
	33.60.38.	Valtionavustus kunnille vanhuspalvelulain toimeenpanoon (siirtomääräraha 2 v)	83900,51	
Pääluokat yhteensä				83 928,41
2013				83 928,41

Liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2014	2013
Henkilöstökulut	99 286 599,41	102 942 153,73
Palkat ja palkkiot	99 844 554,12	103 151 010,45
Tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Lomapalkkavelan muutos	-557 954,71	-208 856,72
Henkilösivukulut	22 390 060,48	21 833 360,73
Eläkekulut	19 765 194,45	19 294 035,93
Muut henkilösivukulut	2 624 866,03	2 539 324,80
Yhteensä	121 676 659,89	124 775 514,46
Johdon palkat ja palkkiot, josta	0,00	0,00
– tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	65 230,01	56 984,55
Johto	0,00	0,00
Muu henkilöstö	0,00	0,00
THL-Kirjanpitoyksikön käyttämä henkilöstöhallinnon järjestelmä ei sisällä tehtäväsuoritusluokitusta, joten johdon palkat, palkkiot ja luontoisedut on jätetty esittämättä erillisenä eränä.		

Liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

1. POISTONALAINEN OMAISUUS JA KÄYTTÖOMAISSUUSREKISTERI

Poistojen kirjaamista varten käyttöomaisuus ryhmitellään liikekirjanpidon mukaisiin omaisuustileihin. Poistolaskennan piiriin kuuluvat kaikki liikekirjanpidon tililuokassa olevat 1-alkuiset käyttöomaisuustilit.

Poistot tehdään vuoden 2009 alusta käyttöomaisuudesta, jonka arvonalisäveroton hankintahinta on vähintään 10 000 euroa ja taloudellinen pitoaika yli yksi vuosi. Tällaisen tuotantontekijän hankintahinta kirjataan liikekirjanpidossa kuluksi suunnitelman mukaisina poistoina. Hankinnat merkitään käyttöomaisuusrekisteriin.

Ennen vuotta 2009 käyttöomaisuusrekisteriin Kansanterveyslaitoksessa ja Stakesissa kirjatut hankinnat, jotka ovat vielä käytössä, siirretään osaksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen käyttöomaisuuskirjapitoa. Siirrettäviin käyttöomaisuusesineisiin sovelletaan vuonna 2008 voimassa olevia poistosuunnitelmia.

Käyttöomaisuus, jonka arvonalisäveroton hankintahinta on alle 10 000 euroa mutta yli 1000 euroa, kirjataan suoraan kuluksi. Nämä hankinnat merkitään irtaimistorekisteriin. Taide-esineistä, matkapuhelimista ja atk-laitteista pidetään erillistä rekisteriä hankintahinnasta riippumatta.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella ei ole kansallisuusomaisuutta.

2. POISTOJEN KIRJAAMINEN

Poistot kirjataan liikekirjanpitoon kuukausittain. Poistot lasketaan Raidance-käyttöomaisuus kirjanpitojärjestelmästä, josta ne kuukausittain siirretään liikekirjanpitoon. Poistojen tekeminen aloitetaan tuotantontekijän käyttöönotto-kuukautta seuraavasta kuukaudesta. Omaisuuden myynnin yhteydessä tehdään viimeinen poisto omaisuuden viimeiseltä käyttökuukaudelta. Tämän jälkeen jäljelle jäävä meno-jäännös kirjataan myyntivoittojen tai -tappioiden tilille. Omaisuuden ilmaisluvutuksen tai tuhoutumisen yhteydessä sen mahdollinen käyttöomaisuuskirjanpidossa jäljellä oleva arvo poistetaan kokonaan.

3. POISTOMENETELMÄ JA POISTOAJAT

Suunnitelman mukaiset poistot lasketaan tilivirastossa yhdenmukaisin periaattein käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen käyttöikänsä mukaisina poistoina alkuperäisestä hankintahinnasta.

Mikäli hyödykkeelle jää jäännösarvo suunnitelmanmukaisen poiston jälkeen ja sen käyttöikä jatkuu, tehdään jäännösarvolle uusi poistosuunnitelma, tasapoisto (3v.)

		Poistomenetelmä	Poistoaika vuotta
Käyttöomaisuus			
Aineettomat hyödykkeet			
	Aineettomat oikeudet		
1120	Ostetut atk-ohjelmat tasapoisto	tasapoisto	5
	Muut aineettomat oikeudet tasapoisto	tasapoisto	arv. erikseen 5–17 vuotta
Aineelliset hyödykkeet			
1230	Rakennelmat	tasapoisto	10
	Koneet ja laitteet		
1250	Autot ja muut maankuljetusvälineet	tasapoisto	5
1250	Osaprojektille 80035 Lesotho MCA hankitut autot	tasapoisto	4
1253	Raskaat työkoneet	tasapoisto	5
1254	Kevyet työkoneet	tasapoisto	5
	Atk-laitteet ja niiden oheislaitteet		
1255	Palvelimet	tasapoisto	5
1255	Muut atk-laitteet ja niiden oheislaitteet	tasapoisto	3
1256	Toimisto koneet ja -laitteet	tasapoisto	5
1257	Puhelinkeskukset ja muut viestintälaitteet	tasapoisto	5
1258	Audiovisuaaliset koneet ja laitteet	tasapoisto	5
1259	Laboratoriolaitteet ja kalusteet	tasapoisto	5
1259	Laboratoriolaitteet ja kalusteet	tasapoisto	10
1259	Laboratoriolaitteet ja kalusteet	tasapoisto	15
1260	Muut tutkimuslaitteet	tasapoisto	5
1269	Muut koneet ja laitteet	tasapoisto	5
	Kalusteet		
1270	Asuinhuoneisto- ja toimistokalusteet	tasapoisto	5
1279	Muut kalusteet	tasapoisto	5
	Muut aineelliset hyödykkeet		
1280	Taide-esineet		ei poistoja
1289	Muut aineelliset hyödykkeet tasapoisto		arv.erikseen 5–20 vuotta
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset			
	Käyttöomaisuusarvopaperit		
	Kiinteistöosakkeet		ei poistoja
	Muut osakkeet		ei poistoja
	Muut osuudet		ei poistoja

4. POISTOSUUNNITELMAN VOIMASSAOLO

Tätä poistosuunnitelmaa noudatetaan 1.1.2009 alkaen.

Liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

		Aineettomat hyödykkeet			
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaik. menot			Yhteensä
Hankintameno 01.01.2014	1 662 333,58	34 372,00	0,00	0,00	1 696 705,58
Lisäykset	37 185,60	0,00	0,00	0,00	37 185,60
Vähennykset	-120 074,90		0,00	0,00	-120 074,90
HANKINTAMENO 31.12.2014	1 579 444,28	34 372,00	0,00	0,00	1 613 816,28
Kertyneet poistot 01.01.2014	1 476 523,39	24 752,27	0,00	0,00	1 501 275,66
Vähennysten kertyneet poistot		0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot (1)	60 991,33	3 300,00	0,00	0,00	64 291,33
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
KERTYNEET POISTOT 31.12.2014	1 537 514,72	28 052,27	0,00	0,00	1 565 566,99
Arvonkorotukset KIRJANPITOARVO 31.12.2014	41 929,56	6 319,73	0,00	0,00	48 249,29

		Aineelliset hyödykkeet			
	Rakennelmat	Koneet ja laitteet	Kalusteet	Muut aineell. hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 01.01.2014	98 959,39	16 254 018,17	1 694 892,30	58 719,46	18 106 589,32
Lisäykset	81 513,00	616 634,62	0,00	0,00	698 147,62
Vähennykset	0,00	-181 947,45	0,00	0,00	-181 947,45
HANKINTAMENO 31.12.2014	180 472,39	16 688 705,34	1 694 892,30	58 719,46	18 622 789,49
Kertyneet poistot 01.01.2014	94 099,33	13 296 286,44	1 324 496,25	0,00	14 714 882,02
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot (1	3 124,56	826 592,23	152 431,63	0,00	982 148,42
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	20 828,82	0,00	0,00	20 828,82
KERTYNEET POISTOT 31.12.2014	97 223,89	14 143 707,49	1 476 927,88	0,00	15 717 859,26
Arvonkorotukset KIRJANPITOARVO 31.12.2014	83 248,50	2 544 997,85	217 964,42	58 719,46	2 904 930,23

		Kom-arvop ja muut pitkäaik sij			
	Käyttöomaisuus arvopaperit	-			Yhteensä
Hankintameno 01.01.2014	29 971,20	0,00	0,00	0,00	29 971,20
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
HANKINTAMENO 31.12.2014	29 971,20	0,00	0,00	0,00	29 971,20
Kertyneet poistot 01.01.2014	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset KERTYNEET POISTOT 31.12.2014	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotukset KIRJANPITOARVO 31.12.2014	29 971,20	0,00	0,00	0,00	29 971,20

Liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Ei ole esitettävää.

Liite 9: Talousarviotaloudesta annetut lainat

Ei ole esitettävää.

Liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

	2014						2013		2012	
	Kappale- määrä	Mark- kina- arvo	Kirjanpi- toarvo	Omis- tus- osuus %	Myynti- oikeuk- sien ala- raja %	Saadut osingot	Mark- kina- arvo	Kirjanpi- toarvo	Mark- kina- arvo	Kirjanpi- toarvo
Julkisesti noteeraamattomat osakkeet ja osuudet			29 971,20			1 600,00		29 971,20		29 971,20
Limingan jäähalli Oy	8		673,00					673,00		673,00
Luottokunta osuustodistus										
SalWe Oy	200		20 000,00					20 000,00		20 000
Suomen lääkevahinko- korvausosuuskunta	48		558,20					558,20		558,20
Anvia Oyj	20		8 740,00			1 600,00		8 740,00		8 740,00
Osakkeet ja osuudet yhteensä			29 971,20			1 600,00		29 971,20		29 971,20

Liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

Ei ole esitettävää.

Liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut vastuut

Muut monivuotiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio- menot 2014	Määräraha- tarve 2015	Määräraha- tarve 2016	Määräraha- tarve 2017	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
Vuokravastuut	12 821 696	14 688 141	13 016 941	11 971 281	86 709 331	126 385 694

Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio- menot 2014	Määräraha- tarve 2015	Määräraha- tarve 2016	Määräraha- tarve 2017	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
Muut sopimukset ja sitoumukset:						
Rokotevastuut yhteensä	18 964 559	15 322 389	2 392 482	0	0	17 714 871
Erittely päätöksittäin:						
*Boostrix	605 092	616 795	624 492			1 241 287
*Cervarix	5 450 601	1 250 719	887 040			2 137 759
*Infanrix-Polio+Hib	2 688 914	2 386 729				2 386 729
*Mencevax ACWY Novum	249 295	960 048				960 048
*Synflorix	3 302 929	4 920 102				4 920 102
*Fluarix	2 004 628	2 006 400				2 006 400
*Vaxigrip	1 697 341	1 697 400	250 200			1 947 600
*Tetravac	432 651	437 850				437 850
*RotaTeq	1 901 184	720 097	630 750			1 350 847
*diTeBooster	631 925	326 250				326 250
Yhteensä	31 786 256	30 010 531	15 409 423	11 971 281	86 709 331	144 100 565

Liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Rahaston nimi	Varat 31.12.2014	Varat 31.12.2013	Käyttötarkoitus
Kyösti Kallion rahasto	2 971,35	2 918,12	Sodassa kaatuneiden vähävaraisten omaisten auttaminen
Yhteensä	2 971,35	2 918,12	

Liite 14: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Ei ole esitettävää.

Liite 15: Velan muutokset

Ei ole esitettävää.

Liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Ei ole esitettävää.

Liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa vireillä ollut Vita Terveyspalvelut Oy:n valitus Keskusrikospoliisin tekemästä julkista hankintaa koskevasta päätöksestä 2.9.2010 (381/2010, koskien liikennejuopumuksiin liittyvien laboratoriopalveluiden hankintaa) on hylätty Korkeimman hallinto-oikeuden antamalla päätöksellä 23.5.2012. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos on voittanut Keskusrikospoliisin kilpailutuksen ja analyysitoiminta on tältä osin alkanut THL:ssa 2013. Vita Terveyspalvelut Oy on tehnyt asiasta Euroopan komissiolle kantelun koskien väitettyä laitonta valtiontukea. Kantelun käsittely on kesken.

THL:ssa on käynnistetty valmistelutyö vastaanottaa Rikosseuraamuslaitokselta vankiterveydenhuollon järjestämiseen liittyvä toiminta vuoden 2016 tai 2017 alusta. Kyseinen toiminta on laajuudeltaan noin 190 htv:tä ja rahamääräisesti eri vaikutukset huomioiden lähes 18 miljoonaa euroa. Asian valmistelu on kesken.

Vuoden 2015 alusta astui voimaan laki valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle (1354/2014). THL toimii päävastuullisena lain toimeenpanossa: huolehtii turvakotipalveluiden valtakunnallisesta saatavuudesta ja kehittämisestä, valitsee palveluntuottajat ja tekee sopimuksen palveluntuottajien kanssa sekä vastaa kokonaisuuden koordinoinnista ja ohjaamisesta valtakunnallisesti. THL vastaa myös korvauksen valmisteluun, maksatukseen ja sen käytön valvontaan liittyvistä tehtävistä. Vuoden 2015 talousarviossa on varattu 11,3 miljoonaa euroa turvakotipalvelujen tuottajille maksettavien korvausten maksamiseen.

Liite 18. THL:n organisaatorakenteen nimet ja lyhenteet

Nimi	Lyhenne
Hyvinvointi- ja terveyspolitiikat -toimiala	TA1
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimiala	TA2
Terveyden suojelun toimiala	TA3
Sosiaali- ja terveyspalvelut -toimiala	TA4
Yhteiset palvelut ja kehittäminen	YPAL
Tieto-osasto	TITO
Viestintä ja vaikuttaminen-osasto	VIVO
Kansainvälisten asiain yksikkö	KIVA
Pääjohtaja ja THL:n johtaminen	JOHTO

6 Allekirjoitukset

Juhani Eskola
pääjohtaja

Toimintakertomus ja tilinpäätös on hyväksytty Helsingissä 25. helmikuuta 2015.

Valtion koulukotien osalta

Matti Salminen
johtaja
Valtion koulukodit

Valtion mielisairaaloiden osalta

Eila Tiuhonen
johtava lääkäri
Niuvanniemen sairaala

Markku Eronen
johtava lääkäri
Vanhan Vaasan sairaala

TILINTARKASTAJAN TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tarkastanut tämän tilinpäätöksen ja tarkastuksesta on annettu tilintarkastuskertomus.

Helsingissä ___ / ___ 2015

Mari Brusila

Toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat
1.1.–31.12.2014

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

Terveystieteiden tutkimuskeskus
PL 30 (Mannerheimintie 166)
00271 Helsinki
Puhelin: 029 524 6000
www.thl.fi